

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ SUÇU

Rukiye Eda BAKIR

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2026

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ SUÇU

Rukiye Eda BAKIR

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Hukuku Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2026

KABUL VE ONAY

Rukiye Eda Bakır tarafından hazırlanan “Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu” başlıklı bu çalışma 15/01/2026 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Muammer Ketizmen (Başkan)

Doç. Dr. Önder Tozman (Danışman)

Dr. Öğr. Üyesi Timuçin Köprülü (Üye)

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Uğur ÖMÜRGÖNÜLŞEN

Enstitü Müdürü

YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI

Enstitü tarafından onaylanan lisansüstü tezimin/raporumun tamamını veya herhangi bir kısmını, basılı (kağıt) ve elektronik formatta arşivleme ve aşağıda verilen koşullarla kullanıma açma iznini Hacettepe Üniversitesine verdiğimi bildiririm. Bu izinle Üniversiteye verilen kullanım hakları dışındaki tüm fikri mülkiyet haklarım bende kalacak, tezimin tamamının ya da bir bölümünün gelecekteki çalışmalarda (makale, kitap, lisans ve patent vb.) kullanım hakları bana ait olacaktır.

Tezin kendi orijinal çalışmam olduğunu, başkalarının haklarını ihlal etmediğimi ve tezimin tek yetkili sahibi olduğumu beyan ve taahhüt ederim. Tezimde yer alan telif hakkı bulunan ve sahiplerinden yazılı izin alınarak kullanılması zorunlu metinlerin yazılı izin alınarak kullandığımı ve istenildiğinde suretlerini Üniversiteye teslim etmeyi taahhüt ederim.

Yükseköğretim Kurulu tarafından yayınlanan “*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*” kapsamında tezim aşağıda belirtilen koşullar haricince YÖK Ulusal Tez Merkezi / H.Ü. Kütüphaneleri Açık Erişim Sisteminde erişime açılır.

- Enstitü / Fakülte yönetim kurulu kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren 2 yıl ertelenmiştir. ⁽¹⁾
- Enstitü / Fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile tezimin erişime açılması mezuniyet tarihimden itibaren ... ay ertelenmiştir. ⁽²⁾
- Tezimle ilgili gizlilik kararı verilmiştir. ⁽³⁾

...../...../.....

Rukiye Eda Bakır

“*Lisansüstü Tezlerin Elektronik Ortamda Toplanması, Düzenlenmesi ve Erişime Açılmasına İlişkin Yönerge*”

- (1) *Madde 6. 1. Lisansüstü teze ilgili patent başvurusu yapılması veya patent alma sürecinin devam etmesi durumunda, tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu iki yıl süre ile tezin erişime açılmasının ertelenmesine karar verebilir.*
- (2) *Madde 6. 2. Yeni teknik, materyal ve metotların kullanıldığı, henüz makaleye dönüşmemiş veya patent gibi yöntemlerle korunmamış ve internetten paylaşılması durumunda 3. şahıslara veya kurumlara haksız kazanç imkanı oluşturabilecek bilgi ve bulguları içeren tezler hakkında tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulunun gerekçeli kararı ile altı ayı aşmamak üzere tezin erişime açılması engellenebilir.*
- (3) *Madde 7. 1. Ulusal çıkarları veya güvenliği ilgilendiren, emniyet, istihbarat, savunma ve güvenlik, sağlık vb. konulara ilişkin lisansüstü tezlerle ilgili gizlilik kararı, tezin yapıldığı kurum tarafından verilir *. Kurum ve kuruluşlarla yapılan işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan lisansüstü tezlere ilişkin gizlilik kararı ise, ilgili kurum ve kuruluşun önerisi ile enstitü veya fakültenin uygun görüşü üzerine üniversite yönetim kurulu tarafından verilir. Gizlilik kararı verilen tezler Yükseköğretim Kuruluna bildirilir.*
Madde 7.2. Gizlilik kararı verilen tezler gizlilik süresince enstitü veya fakülte tarafından gizlilik kuralları çerçevesinde muhafaza edilir, gizlilik kararının kaldırılması halinde Tez Otomasyon Sistemine yüklenir

* *Tez danışmanının önerisi ve enstitü anabilim dalının uygun görüşü üzerine enstitü veya fakülte yönetim kurulu tarafından karar verilir.*

ETİK BEYAN

Bu çalışmadaki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, yararlandığım kaynaklara bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, tezimin kaynak gösterilen durumlar dışında özgün olduğunu, **Doç. Dr. Önder TOZMAN** danışmanlığında tarafımdan üretildiğini ve Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesine göre yazıldığını beyan ederim.

Rukiye Eda BAKIR

TEŞEKKÜR

Lisans eğitimim, yüksek lisans eğitimim ve tez çalışması sürecim de dâhil olmak üzere, bilgi ve birikimleri ile yol gösteren, yardım ve görüşlerini esirgemeyen, kıymetli yorumları ile yol aldığım değerli danışman hocam Doç. Dr. Önder TOZMAN'a teşekkürlerimi arz ederim.

Attığım her adımda desteğini hissettiğim, varlığıyla güç bulduğum, maddi ve manevi her türlü desteği ile bana yol açan, evlatları olmaktan gurur duyduğum canım babam Yasin BAKIR'a ve canım annem Filiz BAKIR'a, hiçbir zaman fedakârlığını ve emeğini esirgemeyen, sevgi ve güvenini her zaman hissettiğim, her zaman en büyük desteklerimden birisi olan canım ablam Ezgi BAKIR'a sonsuz teşekkür ederim.

Rukiye Eda BAKIR

ÖZET

BAKIR, Rukiye Eda, *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*, Ankara, 2026.

Bu tez çalışması 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 104. maddesinde düzenlenen "reşit olmayanla cinsel ilişki" suçunu eleştirel bir yönden incelemeyi amaçlamaktadır. Bu suç tipi pek çok açıdan eleştirilerin odak noktası haline gelmiştir. Bu kapsamda tezde, suça ilişkin doktrindeki ve uygulamadaki tartışmalar ile olası çözüm önerilerine yer verilmesi hedeflenmektedir.

Çalışmada birinci bölüm altında öncelikle çocuk kavramı üzerinde durulmuştur. Hem Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası metinler hem de ulusal mevzuatta çocuk kavramının tanımı incelenerek bu kavramın hukuksal bağlamda ne ifade ettiği irdelenmeye çalışılmıştır. İlerleyen aşamada ise kavramsal çerçeve oluşturma maksadıyla cinsellik ve cinsel özgürlük kavramlarının ne ifade ettiği incelenmiştir.

Tezin konusunu oluşturan suç tipi ile ilgili tarihsel gelişimin anlaşılabilmesi için birinci bölüm altında ayrıca 765 sayılı Türk Ceza Kanunu döneminde reşit olmayan bir kimse ile cinsel ilişki suçunun düzenleniş şekli ve kanun koyucunun neyi amaçladığı irdelenmiş; önceki bu düzenleme ile 5237 sayılı TCK m. 104 hükmündeki düzenlemeye ilişkin bir karşılaştırma yapılmıştır. Aynı zamanda 5237 sayılı TCK yürürlüğe girdikten çok kısa bir süre sonra suçun düzenlendiği maddenin fail ve mağdur arasındaki yaş farkı temelli düzenlenen ikinci fıkrasının Anayasa Mahkemesi tarafından iptal kararı ve değerlendirmesine de yer verilmiştir. Bu bölümde son olarak, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun cinsel dokunulmazlığa karşı düzenlenmiş olan diğer suç tipleri ile karşılaştırması yapılmıştır.

İkinci bölümde suça ilişkin öncelikle genel değerlendirmeler yapılmıştır. Suçun mağduru, faili, tipik hareketi, manevi unsuru, hukuka aykırılık unsuru, suçun nitelikli halleri, kusurluluğa etki eden nedenler, suçun özel görünüş biçimleri, soruşturma ve kovuşturma usulü ile yaptırım konuları incelenmiştir.

Çalışmanın inceleme konusu olan reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun madde başlığı ile metnin paralel olmayışı, bu suç tipinin mevcut hukuk sistemimizde gerekli olup olmadığı, failin cinsiyeti ve yaşı, Yargıtay'ın cinsel ilişkiye dair tartışmaya açık tanımı, aynı yaş grubundaki çocuklar arasında rızaya dayalı cinsel ilişki halinde fail ve mağdurun tespitinin zorluğu konularındaki tartışmalar ışığında çözüm önerileri ile birlikte tez çalışması tamamlanmıştır.

Anahtar Sözcükler

Reşit Olmayanla Cinsel İlişki, Çocuk, Rıza, Cinsel İlişki, Fail, Mağdur.

ABSTRACT

BAKIR, Rukiye Eda, *Crime of Sexual Relations with a Minor*, Master's Thesis, Ankara, 2026.

This thesis aims to critically examine the crime of “sexual intercourse with a minor” as defined in Article 104 of the Turkish Criminal Code No. 5237. This type of crime has become the focus of criticism in many respects. In this context, the thesis aims to discuss the debates in doctrine and practice regarding the crime and to propose possible solutions.

The first section of the study focuses primarily on the concept of a child. The definition of the concept of a child in both international texts to which Turkey is a party and in national legislation is examined, and an attempt is made to explore what this concept means in a legal context. In the next stage, the concepts of sexuality and sexual freedom are examined to establish a conceptual framework.

In order to understand the historical development of the type of crime that forms the subject of the thesis, the first section also examines the regulation of the crime of sexual intercourse with a minor under the Turkish Penal Code No. 765 and the legislator's intent; a comparison is made between this previous regulation and the regulation in Article 104 of the Turkish Penal Code No. 5237. At the same time, the decision and assessment of the Constitutional Court regarding the second paragraph of the article regulating the crime, which was based on the age difference between the perpetrator and the victim, shortly after the Turkish Penal Code No. 5237 came into force, is also included. Finally, in this section, the crime of sexual intercourse with a minor is compared with other types of crimes regulated against sexual inviolability.

The second section provides a general assessment of the crime. It examines the victim, perpetrator, typical act, mental element, element of unlawfulness, aggravated forms of the crime, factors affecting culpability, specific manifestations of the crime, investigation and prosecution procedures, and penalties.

The discrepancy between the title and text of the article on the crime of sexual intercourse with a minor, which is the subject of this study, whether this type of crime is necessary in our current legal system, the gender and age of the perpetrator, the Supreme Court's debatable definition of sexual intercourse, and the difficulty of identifying the perpetrator and victim in cases of consensual sexual intercourse between children of the same age group.

Keywords

Sexual Relations with a Minor, Child, Consent, Sexual Relations, Perpetrator, Victim.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	İ
YAYIMLAMA VE FİKRİ MÜLKİYET HAKLARI BEYANI	İİ
ETİK BEYAN	İİİ
TEŞEKKÜR	İV
ÖZET	İV
ABSTRACT	İVİ
İÇİNDEKİLER	Vİİ
KISALTMALAR DİZİNİ	Xİ
GİRİŞ	1
1. BÖLÜM: KAVRAMSAL ÇERÇEVE, SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ, BENZER SUÇLARLA KARŞILAŞTIRMA	6
1.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	6
1.1.1. Çocuk Kavramı	6
1.1.1.1. Uluslararası Metinlerde Çocuk Kavramı	7
1.1.1.1.1. Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi (Çocuk Hakları Bildirgesi)	7
1.1.1.1.2. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi.....	8
1.1.1.1.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi.....	8
1.1.1.1.4. Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları)	10
1.1.1.1.5. Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri).....	11
1.1.1.1.6. Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürgeye Karşı Korunması Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi).....	11
1.1.1.1.7. Değerlendirme	12
1.1.1.2. Ulusal Metinlerde Çocuk Kavramı	13
1.1.1.2.1. 1982 Anayasası'nda Çocuk Kavramı	13
1.1.1.2.2. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu Kapsamında Çocuk Kavramı	13
1.1.1.2.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Çocuk Kavramı ve 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Reşit Kavramı	14
1.1.2. Cinsellik ve Cinsel Özgürlük Kavramı	15

1.1.2.1. Cinsellik.....	15
1.1.2.2. Cinsel Özgürlük	18
1.2. SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	20
1.2.1. 765 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenleme.....	20
1.2.2. Türk Ceza Kanunu Tasarıları ve Adalet Alt Komisyonu Tarafından Kabul Edilen Tasarı.....	24
1.2.3. 5237 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenleme.....	26
1.2.4. 765 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenlemenin 5237 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenleme ile Karşılaştırması	27
1.2.5. Suçun İlk Halinde Yer Alan İkinci Fıkranın İptaline İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı ve Değerlendirmesi	29
1.3. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA YER ALAN BENZER SUÇ TİPLERİ İLE KARŞILAŞTIRMA	34
1.3.1. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel Saldır Suçu ile Karşılaştırması	34
1.3.2. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel İstismar Suçu ile Karşılaştırması....	36
1.3.3. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel Taciz Suçu ile Karşılaştırması.....	40
2. BÖLÜM: REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ SUÇU (TCK M. 104)	43
2.1. GENEL OLARAK.....	43
2.2. KORUNAN HUKUKİ DEĞER.....	45
2.3. SUÇUN UNSURLARI.....	47
2.3.1. Maddi Unsurlar	48
2.3.1.1. Hareket.....	48
2.3.1.1.1. Cinsel İlişki Kavramı.....	49
2.3.1.1.2. Cebir, Tehdit ve Hile Olmaması – Rızanın Varlığı	52
2.3.1.2. Fail	54
2.3.1.2.1. Genel Hükümler Çerçevesinde Fail Kavramı.....	54
2.3.1.2.2. Failin Cinsiyeti	57
2.3.1.2.3. Failin Yaşı ve On Beş – On Sekiz Yaş Aralığındaki Çocukların Rızaya Dayalı Cinsel İlişkisine Yönelik Tartışmalar	60
2.3.1.2.3.1. Failin Yaşına Yönelik Ayrıca Bir Değerlendirme Yapılamayacağına Dair Tartışma	61
2.3.1.2.3.2. Failin On Sekiz Yaşını Tamamlamış Olması veya Yasal Yollarla Reşit Kılınmış Olması Gerektiğine Dair Tartışma	62
2.3.1.2.3.3. On Beş – On Sekiz Yaş Aralığında Bulunan Çocuklar Arasındaki Cinsel İlişkide Kimin Fail Kimin Mağdur Olacağına Dair Tartışma	64

2.3.1.2.3.4. Karşılaştırmalı Hukuk Örneklerinde Akran Cinselliği.....	69
2.3.1.2.3.5. Failin Tespitine İlişkin Kanaatimiz	73
2.3.1.2.3.6. Suçun Nitelikler Halleri Açısından Özgü Fail	77
2.3.1.3. Mağdur.....	77
2.3.1.3.1. Genel Hükümler Çerçevesinde Mağdur ve Suçtan Zarar Gören Kavramı	78
2.3.1.3.2. Mahkeme Kararıyla ya da Evlenme Yoluyla Reşit Kılınan Kimsenin Mağdur Olup Olamayacağına Dair Tartışma	80
2.3.1.3.3. Mahkeme Kararıyla ya da Evlenme Yoluyla Reşit Kılınan Kimsenin Mağdur Sıfatına Yönelik Değerlendirme	83
2.3.1.3.4. Mağdurun Gerçekleşen Fiilin Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılama Yeteneği.....	85
2.3.1.4. Suçun Nitelikli Halleri	86
2.3.1.4.1. Suçun Mağdur ile Arasında Evlenme Yasağı Bulunan Kişi Tarafından İşlenmesi.....	87
2.3.1.4.2. Suçun, Evlat Edineceği Çocuğun Evlat Edinme Öncesi Bakımını Üstlenen veya Koruyucu Aile İlişkisi Çerçevesinde Koruma, Bakım ve Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Kişi Tarafından İşlenmesi	88
2.3.2. Manevi Unsur	90
2.3.2.1. Genel Olarak	90
2.3.2.2. Kastı Kaldıran Hata Halleri.....	91
2.3.2.2.1. Mağdurun Yaşında Hata	91
2.3.2.2.2. Mağdurun Rızasında Hata	94
2.3.3. Hukuka Aykırılık Unsuru – Hukuka Uygunluk Nedenleri.....	95
2.3.4. Kusurluluğu Etkileyen Nedenler	96
2.3.4.1. Genel Olarak	96
2.3.4.2. Failin On Sekiz Yaşından Küçük Olduğu Hallerde Haksızlık Yanılgısı Açısından Değerlendirme	97
2.4. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ	101
2.4.1. Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme	101
2.4.2. İştirak.....	103
2.4.3. İçtima.....	104
2.4.3.1. Reşit Olmayanla Zincirleme Şekilde Cinsel İlişki Suçu	104
2.4.3.2. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Kimi Suç Tipleri ile Arasındaki İçtima İlişkisi.....	106

2.4.3.2.1. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu - Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması Suçu ile İçtima	106
2.4.3.2.2. Hayasızca Hareketler Suçu ile İçtima.....	107
2.4.3.2.3. Müstehcenlik Suçu ile İçtima	108
2.4.3.2.4. Fuhuş Suçu ile İçtima	109
2.4.3.2.5. Kötü Muamele Suçu ile İçtima	110
2.5. SUÇUN MUHAKEMESİ, ZAMANAŞIMI VE YAPTIRIM.....	111
2.5.1. Şikâyet.....	111
2.5.1.1. Genel Açıklamalar	111
2.5.1.2. Şikâyet Hakkının Kime Ait Olduğuna Dair Tartışma.....	112
2.5.1.3. Uzlaştırma	115
2.5.2. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	116
2.5.3. Yaptırım ve Dava Zamanaşımı.....	117
SONUÇ.....	118
KAYNAKÇA	123
EK1 ORJİNALLİK FORMU	132
EK 2 ETİK KURUL MUAFİYET FORMU.....	134

KISALTMALAR DİZİNİ

AIHS	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Akt.	Aktaran
AY	Anayasa
AYM	Anayasa Mahkemesi
Bkz.	Bakınız
BM	Birleşmiş Milletler
BMÇHS	Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi
BMGK	Birleşmiş Milletler Genel Kurulu
B. No.	Başvuru Numarası
C.	Cilt
CD.	Ceza Dairesi
CGK	Ceza Genel Kurulu
CK	Ceza Kanunu
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
ÇKK	5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu
dn.	Dipnot
E.	Esas
Ed.	Editör
K.	Karar
m.	Madde
s.	Sayfa
S.	Sayı
SSÇ	Suçta Sürüklenen Çocuk
T.	Tarih
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	Türk Ceza Kanunu
TDK	Türk Dil Kurumu
TMK	4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu
vd.	ve diğerleri
YCGK	Yargıtay Ceza Genel Kurulu

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca bireyin bedeni ve iradesi üzerindeki toplumsal, ahlaki ve hukuki tasarruflar sürekli bir değişim ve dönüşüm içerisinde olmuştur. Değişen toplumsal değer yargıları ve kültürel kabuller bireyin cinselliğine yönelik bakış açısına ve kaçınılmaz olarak hukuk normlarına da yansımıştır. Yaşanan değişimler neticesinde, cinselliğin hangi ölçüde kabul gören meşru bir davranış olacağı, hangi sınırlar kapsamında korunmaya değer olduğu ve hangi noktada hukuki olarak kısıtlanması ve yaptırım altına alınması gerektiği soruları ve sorunları da gündeme gelmiştir. Cinselliğe yönelik bu soruların en çok yoğunlaştığı ve tartışıldığı alanlardan birisi de cinsellik ve çocuk kavramının kesişme alanıdır.

Çocuk kavramı modern hukuk sistemlerinde yalnızca biyolojik bir gelişim dönemine tekabül eden bir olgu olarak değil, sosyolojik, psikolojik ve hukuksal boyutları da olan özel bir statü olarak ele alınmaktadır. Özel bir statü olarak ele alınan çocuk kavramının korunması ve gelişiminin sağlanması çağdaş hukuk sistemlerinin temel konularından birisi haline gelmiştir. Bu anlamda çocuklara yönelik koruma ihtiyacı yalnızca toplumu ilgilendiren bir mesele olmanın ötesinde devletlerin üstlenmek zorunda olduğu kamusal bir yükümlülük olarak kabul edilmiştir.

Çocuğun korunması ve gelişimini temel alan hukuki düzenlemeler tarihsel süreçte paternalist bir anlayışla gelişmiş, çocuğu edilgen konumun dışına çıkartmamış ve yalnızca korunmaya muhtaç olan olarak kabul etmiştir. Ancak zamanla modern hukuk sistemlerinin gelişimi ve insan haklarına yönelik bakış açısıyla çocuğun yalnızca pasif, edilgen ve korunmaya muhtaç birey olduğu anlayışından kopulmaya, çocuğun tüm bunların yanı sıra hak sahibi bir özne olduğu da kabul olunmaya başlanmıştır. Çocuğun iradesini ve öznel deneyimini yok sayan mutlak koruma kalkını olan görüş, zamanla çocuğun özerkliğine alan tanınarak gelişimine katkı sağlanması ve birey olma sürecinde daha özgür bir alana sahip kılınarak desteklenmesini de kabul eder olmuştur. Bu anlayışa paralel olarak çocuğa yönelik ceza hukuku normlarının kapsamının değişimi de kaçınılmaz olmuştur. Zira katlanarak artan toplumsal, kültürel ve sosyal değişim

geleneksel bakış açılarını, ahlaki varsayımları ve hukuksal sınırları zorlayarak yeni düzenlemeleri zorunlu hale getirmiştir.

Tüm bu süreç neticesinde çocuğa yönelik cinsel kabuller açısından da yeni soru ve sorunlar gündeme gelmiştir. Çocuğun cinsel bütünlüğü ve gelişiminin korunmasının yanı sıra çocuğa meşru bir cinsellik alanı yaratılıp yaratılamayacağı da tartışmaların odağı olmuştur. Özellikle çocuğun cinsel davranışların tarafı olup olamayacağı, bu davranışlara yönelik rızasına hukuken bir geçerlilik tanınıp tanınamayacağı, tanınacaksa ne ölçüde ve hangi çerçevede dikkate alınabileceğine yönelik sorular tartışmaların yeni odak noktası olmuştur. Cinsellik ve cinsel davranışlara rıza kavramı yetişkinler arasında dahi hem bireysel hem de toplumsal pek çok ön kabulü ve yargıyı içinde barındırırken bu kapsama bir de çocuğun dâhil edilmesi elbette uzlaşmayı daha da zorlaştırmaktadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar* başlığı altında madde 104'te düzenlenen "*Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*" anılan bu ve benzeri pek çok tartışmanın merkezinde yer alan, en yoğun eleştirilere konu olan suç tiplerinden birisidir. İşbu çalışmanın odağı da bu suç tipini eleştirilere hedef yapan sorunlu kimi noktaları irdeleyerek anlamlı bir çözüm arayışında bulunmaktır. Zira TCK m. 104'te düzenlenen suç tipi yalnızca bir hukuk normu olmanın ötesinde, çocuğun cinsel gelişimi ve dokunulmazlığı ile cinsel özgürlüğü ve özerkliği arasındaki hassas dengenin nasıl korunması gerektiğine dair tartışmayı bünyesinde doğası gereği bulundurmaktadır.

Cinsel suçlar 765 sayılı Türk Ceza Kanunu sistematüğinde "*Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhinde Cürümler (Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar)*" başlığı altında düzenlenmişti. Mülga TCK döneminde cinsellik aileyi ve toplumu ilgilendiren bir olgu olarak kabul edildiğinden, bu suç tipleri ile korunan hukuki değerin de kişinin cinsel dokunulmazlığı ve özgürlüğü değil de genel ahlak ve aile düzeni olduğu kabul ediliyordu. 2005 yılında yürürlüğe giren 5237 sayılı TCK'da cinsel suçlar, modern hukuksal ve toplumsal bakış açısına uygun olarak "*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*" başlığı altında düzenlenmiştir. Böylece kanun koyucu geleneksel yaklaşımı bir nebze de olsun kenara bırakarak, kişinin rızası aleyhine cinsel davranışlara maruz kalmasının bireyi ve bireyin cinsel dokunulmazlığını ilgilendiren bir konu olduğu modern bakış açısını yansıtmıştır.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun kanun sistematığındeki yeri ve düzenleniş biçimi göz önüne alındığında kanun koyucunun bu suç tipi ile korumak istediği hukuki yararın pratikte korunup korunmadığı, bu suç tipi açısından ceza hukukunu ilgilendirir bir menfaatin bulunup bulunmadığı başlıca sorun olarak tartışılması gereken bir husustur. Ancak reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, hukuk sistemimizde var olmasının yerinde olup olmadığı ve çocuğa yönelik özgürlük ve dokunulmazlık arasındaki dengeyi korumayı başarıp başaramadığı sorunlarının yanı sıra bünyesinde başkaca pek çok sorun ve soruları da barındıran bir suç tipi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Çocuğun cinsel dokunulmazlığının ve gelişiminin korunması elbette ki kamusal bir yükümlülük ve zorunlu bir amaçtır. Ancak bu amaca ulaşmak için getirilecek normatif düzenlemelerin çocuğun özerkliğine, gelişme alanına ve birey olma sürecine müdahalesi ölçülü olmadığı sürece faydadan daha çok zarar doğuracaktır. Çocuk açısından cinsel özgürlük alanının kabulünün toplumumuz açısından oldukça zor olduğu yadsınamaz sosyolojik ve kültürel bir gerçektir. Bu nedendir ki çocuk ve cinsellik kavramlarının kesiştiği noktada hukukumuz açısından tam anlamıyla geleneksel bakış açısından kopuş yaşandığı ve çağın gereklerine göre hareket edildiğini söylemek pek mümkün görünmemektedir. Ancak bir davranışın toplum tarafından kınanan ve istenmeyen bir davranış olması ayrı, ceza hukukunun alanına giren bir davranış olması ayrı konulardır. Bu nedenle ayırım çizgisinin belirlenmesi gerekmektedir. Öyle ki genel ahlak kural ve kabullerinin gölgesinde var olan ceza hukuku normları ceza hukukunu araçsallaştırma riskini de taşımaktadır.

Değindiğimiz gibi bu suç tipi pek çok sorunu bünyesinde taşımaktadır. Kanun koyucu m. 104 açısından madde başlığında “reşit olmayan” kavramına yer vermişken madde metninde “on beş yaşını tamamlamış çocuk” ibaresini tercih etmiştir. Bu terminolojik farklılığın bilinçli bir tercihin mi sonucu olduğu yoksa özensizlik neticesinde yaratılmış bir çelişki mi olduğu muğlak bir noktadır. Ancak açık olan bir husus vardır ki o da bu kavram farklılığının öğretiyeye ve uygulamaya yansısı şeklidir. Nitekim bir çocuğun mahkeme kararıyla yahut evlilik yoluyla reşit kılınması ihtimalinde bu suçun mağduru kabul edilip edilemeyeceği sorusu akıllara gelmektedir ve bu ihtimale yönelik tartışmalar uzlaşmadan uzak bir haldedir. Yine kanun koyucu bu suç tipi ile cinsel ilişki boyutuna varan cinsel davranışları cezalandırılmaya değer bulduğundan cinsel ilişki kavramından ne

anlaşılması gerektiği de önem arz etmektedir. Yasaklanan eylemin yerindeligi bir yana bu kavrama atfedilen anlam dahi farklı yorumlara konu olmaktadır.

Suçun düzenlendiği maddede faile yönelik ayırt edici hiçbir özellik de belirtilmiş değildir. Bu nedenle öğretilerde haklı olarak on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan iki çocuğun yaşayacağı rızaya dayalı cinsel ilişkide kimin fail kim mağdur olacağı, akran cinselliği olarak kabul edilen bu durumun ceza hukuku açısından ne şekilde ele alınacağı tartışılmaktadır. Öyle ki her bir çözüm önerisi farklı soruları da beraberinde getirmektedir.

İşbu tez çalışmasında reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu inceleme alanı olarak tercih etmemizin sebebi kanun koyucunun eski kanun dönemindeki geleneksel ve ahlak temelli bakış açısının gölgesinde bu suç tipini ihdas ettiğini düşünmemiz ve özellikle akran cinselliği göz önüne alındığında bu suç tipi ile korunmaya değer bir menfaat olmadığını düşünmemizdir. Suç tipine yönelik hem uygulamaya dönük sorunlar hem de öğretilerde yer alan tartışmalar bu alanda bir çalışma gerekliliği doğurmuştur. Öyle ki kimin fail kimin mağdur olduğunun ve hangi eylemlerin suça konu olduğunun belli olmadığı bu suç tipi mevzuatımızda yer almamalıdır.

Çalışmamız iki ana bölümden oluşmaktadır. Buraya kadar olan açıklamalarımız neticesinde söyleyebiliriz ki öncelikli olarak çocuk ve cinsellik kavramının mercek altına alınması çalışmanın maksadına ulaşabilmesi açısından gereklidir. Zira çocuğa açılacak cinsel özgürlük alanı savunumuzun temelleri ancak bu şekilde oluşacaktır. Bu nedendir ki çalışmanın ilk bölümünde çocuk kavramı tarihsel, uluslararası ve ulusal bir çerçeveden incelenmiştir. Her ne kadar evrensel bir çocuk tanımı mümkün olmasa dahi uluslararası ve ulusal metinler temelinde çocuğa ve çocuk haklarına yönelik bir inceleme yapılması zorunludur. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun varlığına yönelik kaygılarımızın temelinde korunmaya değer bir menfaat olmadığı, zira ceza hukukunu ilgilendirir bir alan olmadığı ve toplumsal kaygıların güdüldüğü kanaatimiz bulunmaktadır. Bu nedenle de suçun tarihsel gelişimi ve TCK'da yer alan diğer cinsel suçlarla karşılaştırılması yapılarak birinci bölüm tamamlanmıştır.

Çalışmanın ikinci ve son ana bölümünde 5237 sayılı TCK'da suçun düzenleniş şekli konu edilmiştir. İkinci bölümde reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun unsurları, fail ve mağdur kavramları, nitelikli hâller, kusurluluğu etkileyen nedenler, suçun özel görünüş biçimleri, suçun muhakemesi, şikâyet, uzlaştırma, zamanaşımı ve yaptırım rejimi ayrıntılı biçimde incelenmektedir. İkinci bölümde eleştirilerimizin yoğunlaştığı alan olarak suçun fail ve mağduru üzerinde ayrıca durulmuştur. Öyle ki bu kavramların genel hukuk kuralları kapsamında ne anlama geldiğine, karşılaştırmalı hukuk örneklerine, tespitine yönelik tartışmalara ve değerlendirmelere, sorunlu noktalara karşı kanaatimize ayrıca yer verilmiştir.

Bu çalışma, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun normatif yanı dışında hukuk sistemimizde var oluşunun altında yatan tarihsel süreci de irdeleyerek, uluslararası ve ulusal metinler ile yargısal kararlar ve doktrin görüşleri ışığında Türk ceza hukuku literatürüne eleştirel ve sistematik bir katkı sunmayı hedeflemektedir. Çocuğun gelişim ve özgürlük alanları ile korunması arasındaki hassas dengeyi gözetmek, bu nedenle de ne mutlak korumacı ne de sınırsız özgürlükçü bir anlayış benimsemek ve çocuğun üstün yararını odak kabul etmek bu çalışmanın temel motivasyonudur.

1. BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE, SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ, BENZER SUÇLARLA KARŞILAŞTIRMA

1.1. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.1. Çocuk Kavramı

Türk Dil Kurumu (TDK) çocuk kavramını “*bebeklik ile erginlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız*” olarak tanımlamaktadır¹. 1948 tarihli Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi m. 25/2’ye göre ise çocukluk, özel bakım ve yardım gerektiren bir dönemdir². Çocuk kavramını eksiksiz tanımlamak, kavramın tanımı üzerinde bir uzlaşmaya varmak tam olarak mümkün değildir. Ancak genel bir tanımla çocuk kavramı, kişilerin fiziksel ve zihinsel açıdan gelişimlerini sürdürdükleri belli bir döneme karşılık gelmektedir.

Çocuk kavramının tanımını yapmak ve sınırlarını çizmek hukuki alanda önem arz etmektedir. Türk hukukunda pek çok yasal metinde çocuk kavramının yer almasına rağmen tanımına az rastlanmaktadır. Mevzuatımızda yer alan çocuk tanımlarına alt başlıklarda yer verilecek olmakla birlikte belirtmek gerekir ki çocuk tanımı asgari yaş üzerinden yapılmaktadır.

Hem ulusal hem de uluslararası anlamda çocuk olmaya bağlanan kimi hukuki sonuçlar söz konusudur. Gerek Anayasamız gerek tarafı olduğumuz uluslararası metinler, devlete çocukları özel olarak korumayı buyurmaktadır³. Pek çok açıdan bağımlı ve korunmasız olan çocuklar için özel düzenlemelerin yer alması elbette ki olağandır. Bu çalışmanın konusunun irdelenmesi açısından da çocuk kavramının üzerinde durulması

¹ TDK Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 30.01.2025)

² Polat, Mehmet Oğuz. *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2 (Önleme ve Rehabilitasyon)*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2019, s. 321.

³ Dönmez, Burcu. *Çocuk Yargılaması, Ceza Muhakemesi Hukukunda Çocuklara Özel Soruşturma ve Kovuşturma Kuralları, Ceza Hukuku Monografileri*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2023, s. 22.

gerekmektedir. Bu nedenle öncelikle uluslararası ve ulusal metinlerde çocuk kavramına atfedilen anlam incelenmelidir.

1.1.1.1. Uluslararası Metinlerde Çocuk Kavramı

1.1.1.1.1. Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi (Çocuk Hakları Bildirgesi)

Uluslararası alanda çocuklara yönelik ilk yazılı metin olarak karşımıza 1924 tarihli Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi çıkmaktadır. Türkiye'nin de taraf olduğu beş maddelik bu beyannamenin en önemli ortaya çıkış nedeni ise Birinci Dünya Savaşı'nın yarattığı yıkımdır⁴. Birinci Dünya Savaşı nedeniyle milyonlarca çocuk için açlık, hastalık, savaşın yarattığı tahribat ve yetimlik baş göstermişti. Savaşın sonucu olarak ortaya çıkan ağır tahribat ve yetim kalan çocuk sayısının çok ciddi boyutlara ulaşması nedeniyle çocuk haklarına ilişkin çıkan seslerin artması hızlanmıştır⁵. Bu nedenlerle çocuklara yönelik hareketler gündeme gelmeye başlamıştır.

İlk olarak 1919 yılında Eglantyne Jebb tarafından kurulan “*Save the Children*” (Çocukları Kurtarın) örgütü, 1924 yılında beş maddelik *Çocuk Hakları Beyannamesi*'ni Milletler Cemiyeti'ne sunmuştur⁶. Milletler Cemiyeti bünyesinde faaliyet gösteren *Uluslararası Çocuklara Yardım Birliği* tarafından bu beyannamenin yayınlanmasıyla ilk defa uluslararası arenada karşımıza çocuklara yönelik bir metin çıkmaktadır⁷.

Bu beynamede çocuklara hem fiziksel hem de ruhsal açıdan gelişimlerinin sağlanması için gerekli olanakların sunulması ve ayrıca çocuklara beslenme, tedavi, eğitim ve istismara karşı koruma sağlanması gerektiği belirtilmiştir⁸. Bu metin bağlayıcı olmamakla birlikte uluslararası düzlemde çocuk haklarına yönelik ilk metin olarak karşımıza

⁴ İnan, Ali Naim. *Çocuk Hakları Beyannamesi İlkelerinin Türk Hukuk Sistemine Etkisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C.1, S.1, 1968, s. 203.

⁵ Dönmez, s. 29.

⁶ Lynch, Fionn; Twohig, Aoife; Lyne, John; Molloy, Eleanor; McNicholas, Fiona. Children's Rights and Wrongs: Respect, Equality and Dignity. *Irish Journal of Medical Science*, C.194, S.1, 2024, s. 247.

⁷ Memiş Kartal, Pınar. *Türk Ceza Hukuku'nda Çocukların Cinsel İstismarı*. Der Yayınları, 1. Baskı, 2014, s. 63.

⁸ UN Documents: Gathering a Body of Global Agreements, Geneva Declaration of the Rights of the Child of 1924, <https://un-documents.net> (Erişim Tarihi: 02.02.2025)

çıkılmaktadır. Türkiye adına ise bu beyannameyi 1931 yılında Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk imzalamıştır⁹.

1.1.1.1.2. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi'nin yetersiz olduğu anlaşılmış ve gerekli adımların atılması için harekete geçilmiştir. Böylece Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi'nin İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'ne göre yeniden düzenlenmesi gerektiğine karar verilmiş ve 1959'da BM Çocuk Hakları Bildirgesi kabul olunmuştur¹⁰.

BM Çocuk Hakları Bildirgesi doğrudan çocukları konu alan ikinci uluslararası metindir. Bildirgeye göre her çocuk hiçbir ayrıma tabi tutulmaksızın bildirgede yer alan haklardan eşit bir şekilde yararlanacaktır. Buna göre her çocuk yaşam, gelişme, korunma ve katılma hakkına sahiptir. Böylece Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi'nin kapsamı genişletilerek çocuğa daha etkin hak ve koruma alanı sağlanması amaçlanmıştır.

1.1.1.1.3. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

Çocuk haklarına yönelik yürütülen çalışmalar neticesinde ortaya çıkan metinler bildirge niteliğini haiz olduğundan tavsiye niteliğinde kalmaktan öteye gidememiştir¹¹. Bu nedenle de çocuk haklarının uluslararası düzeyde güvence altına alınabilmesi için çalışmalar gerçekleştirilmeye devam etmiştir. Bu çalışmaların gerçekleştirilebilmesi adına Birleşmiş Milletler Birleşmiş Genel Kurulu (BMGK) tarafından komisyon kurulmuştur. Komisyon tarafından hazırlanan tasarı, Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi (BMÇHS) olarak BMGK tarafından 1989 yılında kabul edilmiş, Türkiye tarafından ise 1994 yılında onaylanmıştır. BMÇHS çocuklara yönelik uluslararası

⁹ Polat, s. 320.

¹⁰ Dirican, Rabia. *Tarihi Süreçte Çocukluk ve Çocuk Hakları*. Çocuk ve Gelişim Dergisi, C. 2, S. 2, 2018, s. 45.

¹¹ Dönmez, s. 30.

düzenlemeler arasında en kapsamlı ve en çok kendisine taraf bulmuş düzenlemedir¹². Öyle ki kimi yazarlar bu sözleşmeyi *çocukların Magna Cartası* olarak nitelemektedir¹³.

BMÇHS, çocukların her türlü kötü muameleden ve istismardan hem bedensel hem de zihinsel anlamda korunması için evrensel nitelikte ilkeler ortaya koymak için hazırlanan uluslararası bir hukuk belgesidir.

Sözleşmenin 1. maddesinde “*Bu Sözleşme uyarınca çocuğa uygulanabilecek olan kanuna göre daha erken yaşta reşit olma durumu hariç, on sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır.*” ifadesine yer verilmiştir. Görüldüğü üzere Sözleşme, taraf devletlerin iç hukuk düzenlemelerinde çocukluk çağının bitişi açısından farklı bir yaş öngörmesine engel teşkil etmemektedir. Sözleşme’nin hazırlık aşamasında yaş konusu pek çok tartışmaya neden olmuş, katılımın artması için bu noktada esneklik sağlama yoluna gidilerek bu sorun aşılmaya çalışılmıştır¹⁴.

Sözleşmenin 12. Maddesinde sözleşmeye taraf olan devletlere, görüşlerini oluşturma yeteneğini haiz çocuğun kendisi ile ilgili her konuda kendi görüşlerini özgür bir biçimde ifade etme hakkı tanınması yükümlülüğü yükler. 34. maddesinde ise sözleşmeye taraf olan devletlerin çocukları her türlü cinsel içerikli istismar ve sömürüden koruma güvencesi vereceğini hüküm altına almıştır¹⁵. Görülmektedir ki Sözleşme ile çocukların cinsel yaşamını düzenlemekten çok, cinsel yönden sömürülmelerinin önüne geçilmesi için adımlar atılması hedeflenmektedir. Aynı zamanda çocuk korunurken, olgunluk derecesine göre görüşlerine saygı gösterilmesi gerektiği belirtilerek de bir çerçeve çizilmeye çalışılmıştır.

BMÇHS yalnızca çocukları korumayı hedeflememiştir, çocukları da bir süje konumuna getirerek katılım ve görüş belirtme hakkı da tanımak istemektedir. Sözleşme tarafı olan

¹² Toprakçı, Meliha. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (m.104)*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022, Gaziantep, s. 18.

¹³ Yelboğa, Nurullah. *Çocuk Hakları Bağlamında Cinsel İstismarın İncelenmesi*. Sosyal Çalışma Dergisi, C.3, S.2, 2019, s. 214.

¹⁴ Doğan, Bahar. *Uluslararası Sözleşmeler Işığında Çocukların Kişisel Hakları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı İnsan Hakları Hukuku Programı, 2021, İzmir, s. 42.

¹⁵Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child> (Erişim Tarihi: 02.12.2025)

her devlet işbu sözleşme uyarınca ve sözleşmenin ortaya koyduğu ilkelere uygun olarak mevzuatını değiştirme yükümlülüğünü üstlenmiştir¹⁶. Ancak bu sözleşmeye aykırılığın bir yaptırımı söz konusu olmayıp, aykırılık nedeniyle başvurulabilecek bir uluslararası yargı organı da söz konusu değildir. Bu nedenle bu Sözleşme çocuk haklarına ilişkin önemli bir adım olmaktan öte bir anlam taşımamıştır¹⁷.

1.1.1.1.4. Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları)

Tam adıyla Çocuk Adalet Sisteminin Uygulanması Hakkında Birleşmiş Milletler Asgari Standart Kuralları (Pekin Kuralları), BMGK tarafından 29 Kasım 1985 tarih ve 40/33 sayılı karar ile kabul edilmiştir. Pekin Kuralları m. 2/2-a'ya göre çocuk, herhangi bir yaş sınırlamasına yer verilmeksizin *“ilgili hukuk sistemleri uyarınca bir suçtan dolayı bir yetişkinden farklı bir şekilde muamele görebilecek”* kişidir¹⁸.

Pekin Kuralları'nın esasen bir çocuğun suça karışmasını önlemeyi ödev edinen, suçun faili konumunda olan çocuklar açısından ise asgari standartları belirlemeye ve yargılama sürecine ilişkin kuralları kodifiye etmeye çalışan bir düzenleme olduğu söylenebilir. Böylece suça karışmış çocuklar için hakkaniyete uygun ve yeniden topluma kazandırılmayı hedefleyen bir sistem oluşturulmaya çalışılmaktadır. Buna göre on sekiz yaş altında olup da suç işleyen her bir bireyin öncelikli sıfatı fail değil çocuktur ve buna göre öncelikle çocuğu topluma kazandırmaya yönelik olacak şekilde iyileştirici adalet açısından bir sistem kurulmalıdır. Bu nedenledir ki fail sıfatına sahip kişi eğer çocuksa öncelikle alternatif çözüm yollarına başvurulmalı, bu konuda çalışmalar yapılmalı, çocuğun mahkeme tarafından yargılanması alternatif çözüm yollarının tüketilmesinden sonra söz konusu olmalıdır¹⁹.

¹⁶ Dönmez, s. 38.

¹⁷ Satılmışoğlu, Handan. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunda Suça Sürüklenen Çocuk*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2024, İstanbul, s. 15.

¹⁸ Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-standard-minimum-rules-administration-juvenile> (Erişim tarihi: 02.12.2025)

¹⁹ Dönmez, s. 42.

1.1.1.1.5. Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri)

Çocuk Suçluluğunun Önlenmesine İlişkin Birleşmiş Milletler Yönlendirici İlkeleri (Riyad İlkeleri), BMGK'nın 14 Aralık 1990 tarihli ve 45/112 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. Riyad İlkeleri'nin üst başlıklarda bahsedilen uluslararası metinlerden ayrılan yönü, çocuğun suça dâhil olmadan önceki süreçle ilgilenmesidir²⁰. Türkiye tarafından ise Sözleşmeye 14 Eylül 1990 tarihinde imza atılmış, 9 Aralık 1994 tarihli ve 4058 sayılı Kanun ile Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından onaylanmıştır.

Riyad İlkeleri ile birincil amaç çocuğun suçtan uzak tutulması, ikincil olarak ise suça tekrar karışmasının önlenmesidir²¹. Böylece anılan Riyad İlkeleri doğrultusunda taraf devletlere, çocuğun toplumdan kopmaması ve topluma tekrar kazandırılması açısından politikalar ve işbirliği gerçekleştirilmesi öngörülmektedir.

1.1.1.1.6. Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürgeye Karşı Korunması Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi)

Lanzarote Sözleşmesi olarak anılan Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürgeye Karşı Korunması Sözleşmesi, Türkiye tarafından 25 Kasım 2010 tarihinde kabul edilmiştir²². Lanzarote Sözleşmesi, dünya tarihinde çocuklara yönelik cinsel suçlarla ilgili olarak ele alınmış en kapsamlı sözleşmedir²³. Bu sözleşmede çocuklar yalnızca kurban değil, hak sahibi olarak da görülür ve katılımı yönünde devletlere pozitif yükümlülükler yüklenir. Yine bu Sözleşme, cinsel istismar ve cinsel sömürü gibi kavramların tanımını yapması açısından da uluslararası ceza hukuku alanında önem arz etmektedir²⁴.

²⁰ Satılmışoğlu, s. 19.

²¹ Ağcaoğlu, İpek. *Mağduru Çocuk Olan Cinsel Suçlarda Suça Sürüklenen Çocuk*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2021, s. 33; Satılmışoğlu, s. 21.

²² R.G. Tarih ve Sayı: 10/12/2010-27781.

²³ Satılmışoğlu, s. 21.

²⁴ Ünal, Can. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2019, İstanbul, s. 16.

Lanzarote Sözleşmesi önleme, koruma, kovuşturma ve uluslararası işbirliği olmak üzere dört temel eksen üzerine inşa edilmiştir. Sözleşme, devletlere çocukların cinsel istismarı, çocuk fuhuşu, çocuk pornografisi ve çocukların cinsel amaçlı faaliyetlere katılmaya zorlanması gibi eylemleri suç olarak ihdas etme zorunluluğu ve suçları cezalandırmaya yönelik etkin sistemler yürütme yükümlülüğü yükler²⁵.

Sözleşme m. 3'e göre çocuk, on sekiz yaşının altındaki herhangi bir bireydir. Madde 18/1.a'ya göre "*ulusal hukukun ilgili hükümlerine göre cinsel faaliyetler için yasal yaşa ulaşmamış bir çocukla cinsel faaliyetlerde bulunmak*" cinsel istismar kapsamında bulunmaktadır. Maddenin ikinci fıkrasında, taraf devletlerin çocukla gerçekleştirilen cinsel davranışlara ilişkin yasak kapsamındaki asgari yaş sınırını belirleyeceği ifade edilmekle birlikte, sözleşme metninde çocuğun yaşına dair açık ve doğrudan bir hüküm öngörülmemiştir. Ancak yine aynı maddenin 3. fıkrasında "*Madde 1.a hükümlerinin, küçükler arasındaki, karşılıklı rızaya bağlı cinsel faaliyetleri düzenleme amacı bulunmamaktadır.*" denilerek çocuklar arasındaki rızaya dayalı cinsel davranışlar bu kapsamın dışında bırakılmıştır.

1.1.1.1.7. Değerlendirme

Bu bölümde yer verilen ve Türkiye'nin de tarafı olduğu uluslararası düzenlemeler incelendiğinde, akranlar arası rızaya dayalı cinsel ilişkinin suç sayılması çocuğu koruma kapsamında değerlendirilemeyecektir. Öyle ki Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası metinlere uygun olmadığı açık olan TCK m. 104, ilerleyen başlıklarda ayrıntılı olarak yer verileceği üzere pek çok sorunu bünyesinde barındırmaktadır.

Bu uygulama ne uluslararası ne de ulusal hukukta çocuk hakları açısından izah edilebilir bir halde değildir. Bu düzenleme başta BMÇHS m. 3 (çocuğun üstün yararı), m. 5 (gelişen kapasite), m. 12 (görüş bildirme hakkı), m. 16'ya (özel yaşama saygı) aykırılıklar taşıdığı gibi Lanzarote Sözleşmesi m. 18/3'e de aykırılık taşımaktadır. Öyle ki Pekin Kuralları ve

²⁵ Sözleşme m. 27/1'e göre "*Taraflar, bu Sözleşme uyarınca belirlenen suçların ciddiyetleri dikkate alınarak etkili, orantılı ve caydırıcı yaptırımlarla cezalandırılmasını sağlamak için gerekli yasal veya diğer tedbirleri alırlar. Bu yaptırımlar, iadeye yol açabilecek özgürlükten mahrum bırakma cezalarını da içerecektir.*" Orijinal ve tam metin için bkz. <https://rm.coe.int/1680084822> (Erişim tarihi: 12.12.2025)

Riyad İlkeleri'nin ceza hukukunun son çare olması, orantılılık, damgalanmama ve topluma yeniden kazandırılma amaçlarıyla da sistematik bir çelişki içerisindedir. Bu haliyle reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından bir değerlendirme yapıldığında, bu suç tipi ile Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelere ve yükümlülüklerine aykırı davrandığı söylenebilecektir.

1.1.1.2. Ulusal Metinlerde Çocuk Kavramı

1.1.1.2.1. 1982 Anayasası'nda Çocuk Kavramı

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında çocuk haklarına ilişkin ayrı bir bölüm yer almadığı gibi çocuk kavramı açıklanmış da değildir. Ancak çeşitli maddelerde yer alan “herkes” ve “hiç kimse” gibi ifadelerin çocukları da kapsadığı şüphesizdir²⁶.

Eşitlik ilkesinin düzenlendiği 10. maddeye göre, herkes hiçbir ayrılma tabi tutulmaksızın kanun önünde eşittir. Şüphesiz ki anılan maddede yer alan herkes ifadesinin içinde çocuklar da vardır. Öyle ki 10. maddenin üçüncü fıkrasında çocuklar açısından ayrıca alınacak tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı bir hal yaratmayacağı da belirtilmiştir.

Yine Anayasa'nın *Ailenin Korunması ve Çocuk Hakları* başlıklı 41. maddesine göre her çocuğun üstün yararına uygun olduğu ölçüde anne ve babasıyla kişisel ilişki kurma hakkı, korunma ve barınma hakkı vardır. Yine devlet koruyucu tedbirler vasıtasıyla her çocuğu istismar ve şiddetten uzak tutmalıdır.

Görülmektedir ki devletin çocuklar açısından hassas bir pozitif koruma yükümlülüğü bulunmaktadır. Meydana gelebilecek fiziksel, psikolojik, cinsel ve ekonomik başta olmak üzere her türlü istismardan çocuğun korunması gerektiği düzenlenmiştir.

1.1.1.2.2. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu Kapsamında Çocuk Kavramı

5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) m. 3/1-a'ya göre çocuk, “*daha erken yaşta ergin olsa bile, on sekiz yaşını doldurmamış kişiyi*” ifade eder. Bu tanımdan anlaşılacağı

²⁶ Ağcaoğlu, s. 33.

üzere on sekiz yaşını tamamlamamış olmakla birlikte mahkeme kararıyla yahut evlenme yoluyla reşit kılınan kişilerin bu kanun kapsamında çocuk sıfatı devam edecektir.

Çocuk Koruma Kanunu'nda (ÇKK) çocuk kavramı; genel anlamda çocuk, korunma ihtiyacı bulunan çocuk ve suça sürüklenen çocuk şeklinde ayrı kategoriler hâlinde düzenlenmiştir. Bu çerçevede korunma ihtiyacı olan çocuk; fiziksel, zihinsel, ahlaki, sosyal veya duygusal gelişimi yahut kişisel güvenliği risk altında bulunan, ihmal ya da istismara maruz kalan veya suçtan zarar gören çocuğu ifade etmektedir. Suça sürüklenen çocuk ise, kanunlarda suç olarak tanımlanan bir eylemi gerçekleştirdiği iddiasıyla hakkında soruşturma ya da kovuşturma yürütülen veya işlediği fiil nedeniyle hakkında güvenlik tedbirine hükmedilen çocuğu tanımlamaktadır. Kanun kapsamında yapılan çocuk tanımının, Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmelerle uyumlu olduğu görülmektedir²⁷.

1.1.1.2.3. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu Kapsamında Çocuk Kavramı ve 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Kapsamında Reşit Kavramı

Türk Ceza Kanunu'nun (TCK) tanımlar başlıklı 6. maddesinin 1. fıkrasının b bendinde çocuk, "*henüz on sekiz yaşını doldurmamış kişi*" olarak tanımlanmıştır. Bir üst başlıkta incelendiği üzere, ÇKK çocuk kavramını tanımlarken daha erken yaşta ergin olma durumunda dahi on sekiz yaşından küçük her bireyin çocuk olduğunu hüküm altına almaktadır. Böylece on sekiz yaşını tamamlamamış olmakla birlikte ergin kılınan kişiler dahi ÇKK'nın kapsam alanında koruma altındadır. Ancak TCK açısından böyle bir ifadeye yer verilmemiş, yalnızca yaş konusunda tanımlama yapmıştır. Bu nedenle mahkeme kararıyla veya evlenme yoluyla ergin olan on sekiz yaşından küçüklerin TCK açısından çocuk kabul edilip edilmeyeceği tartışma konusudur²⁸.

TDK'ya göre reşit kelimesi ergin anlamına gelmektedir. Ergin kimse ise "*haklarını kendi kullanmak için yasanın gösterdiği yaşa gelmiş olan kimse*" olarak tanımlanmaktadır. 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 11/1'e göre erginlik on sekiz yaşının

²⁷ Bkz. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi m. 1; Avrupa Konseyi Çocukların Cinsel İstismar ve Sömürgeye Karşı Korunması Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) m. 3.

²⁸ Ağcaoğlu, s. 35.

doldurulmasıyla, m. 11/2'ye göre evlenme ile veya m. 12'ye göre mahkeme kararıyla kazanılır. Yine TMK m. 10'a göre de “*Ayırt etme gücüne sahip ve kısıtlı olmayan her ergin kişinin fiil ehliyeti vardır.*”

TCK'ya göre ceza sorumluluğu kastın varlığına dayanmaktadır. TCK m. 21/1'e göre “*Suçun oluşması kastın varlığına bağlıdır. Kast, suçun kanuni tanımındaki unsurların bilerek ve istenerek gerçekleştirilmesidir.*” Öyle ki suçun varlığı kastın varlığına, kastın varlığı ise kişinin kusur yeteneğine sahip olup olmamasına bağlıdır. Yani kişi, eyleminin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve fiilini yönlendirme yeteneğine sahip olmalıdır. TMK anlamında ayırt etme gücünün ceza hukukundaki yakın karşılığı kusur yeteneğidir denilebilir. TCK'ya göre kusurluluğu etkileyen nedenlerden birisi ise m. 31 kapsamında yaş küçüklüğüdür.

Her ne kadar medeni hukuktaki ayırt etme gücü ile ceza hukuku alanındaki kusur yeteneği birbirlerine yakın bir anlam taşısa da tam olarak birbirlerinin karşılığı kabul edilemez. Öyle ki medeni hukuk açısından on sekiz yaşından evvel ergin kılınmayı haklı kılacak derecede ayırt etme gücüne sahip kişi, her zaman ceza hukuku alanında gerçekleştirdiği eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını tam olarak algılayabilecek durumda olmayabilir. Ayrıca mevzuatta ceza yasalarının çocukluk kavramının tanımını yaş üzerinden yaptığı göz önüne alınırsa, salt on sekiz yaşından evvel reşit kılınmış olmak TCK açısından çocuk sayılmamayı gerektirmeyecektir. Kanaatimizce daha erken yaşta ergin olmakla birlikte on sekiz yaşını doldurmamış kişi TCK açısından hala çocuk statüsüne sahip kabul edilmelidir. Bu şekildeki bir anlayış çocuğun üstün yararını gözeteyeceği gibi hem uluslararası metinlerdeki tanımlara hem mevzuattaki tanımlara paralellik taşıyacaktır.

1.1.2. Cinsellik ve Cinsel Özgürlük Kavramı

1.1.2.1. Cinsellik

TDK, cinsellik kavramını *cinsel özelliklerin bütünü* olarak tanımlamaktadır²⁹. Cinsellik kavramı, insan yaşamında biyolojik, psikolojik, duygusal, toplumsal, kültürel alanlar

²⁹ TDK Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 04.12.2025)

başta olmak üzere pek çok alanda boyutları olan çok katmanlı bir olgudur. Cinsellik kavramı yalnızca bireyler arası cinsel ilişkiyi kapsamaz, ayrıca cinsel gelişimi, cinsel kimliğin oluşumunu, cinsel özerkliği ve özgürlüğü de kapsamı içine alır.

İnsanlık var olduğundan beri var olan cinsellik, zaman ilerledikçe biyolojik bir içgüdü ve üreme vasıtası olmaktan öte hukuki, psikolojik ve kültürel alanlarda da kendine yer edinmiştir³⁰. Tüm canlı varlıkların neslini sürdürme arzusu vardır. Ancak cinsellik kavramı insanoğlu için yalnızca bir üreme vasıtası olarak kabul edilemez³¹. Birey hem bireysel anlamda hem de toplumsal anlamda psikolojik olarak iyi olma halini sürdürebilmek için sağlıklı ve tatmin edici bir cinsel yaşama ihtiyaç duyar³². Günümüz toplumlarında bireyin cinsellik arzusu, cinsel doyumunu, cinsel sağlık ve cinsel özgürlüğü temel haklarından kabul edilmektedir.

Cinsellik biyolojik boyutundan başka nasıl, nerede, kiminle, ne şekilde gerçekleşeceği, ne şekilde doyuma ulaşılacağı gibi faktörleri de içine alan psikolojik bir boyuta da sahiptir. Aynı şekilde bireyin yetiştiği çevre, dini ve ahlaki inanışları, mensubu olduğu toplumun kabulleri ve gelenekleri de cinselliğin kültürel boyutudur³³. Bireyin kendisini ilgilendiren biyolojik ve psikolojik etkenlerin ötesinde cinselliğin ne şekilde, ne boyutta, kiminle yaşanacağına yönelik cevapları barındıran en önemli etkenlerden birisi de bahsi geçen kültürel etkenlerdir. İnsanın cinselliğe bakış açısını, cinsel arzularını, kendisinde uyanan cinsel çağrışımlarını ve hatta cinsel tabularını geliştiren ve değiştirenin yetiştiği kültür olduğu gerçeği yadsınamaz.

Tarihsel sürece bakıldığında cinsellik kavramının normal ve anormal kabul edilen boyutları olduğu, çoğunluk tarafından anormal kabul edilen davranışların ise cezalandırılması yoluna gidildiği görülmektedir³⁴. Bu kabuller cinselliğin ve cinselliğe

³⁰ Serdar, Cem. *Basit ve Nitelikli Cinsel Saldırı Suçu (TCK m.102)*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2025, s. 18.

³¹ Sarı, Enver. *Cinsel Güdü ve Cinsel Güdülenme*. Kurtman Ersanlı ve Hatice Kumcağız (Ed.) Cinsel Sağlık Eğitimi. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, 2020, s. 50.

³² Barut, Yaşar. *Cinsel İlişki ve Cinsel Doyum*. Kurtman Ersanlı ve Hatice Kumcağız (Ed.) Cinsel Sağlık Eğitimi. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, 2020, s. 164.

³³ Dicle, Abdullah Nuri. *Cinsel Etik ve Cinsellikle İlgili Yasal Konular*. Kurtman Ersanlı ve Hatice Kumcağız (Ed.) Cinsel Sağlık Eğitimi. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, 2020, s. 268.

³⁴ Dicle, s. 270.

yüklenen anlamın dinamik olması nedeniyle kimi zaman süreç içerisinde değişikliğe uğramış, toplumlar ve otoriteler tarafından normal kabul edilen cinsel davranışlar anormal, anormal kabul edilenler ise normal kabul edilmiştir.

Temel bir içgüdü olarak cinsellik, erken çocukluk döneminde kendisini göstermektedir³⁵. Erken yaştan itibaren çocuklar çevresindekileri, anne ve babasını, öğretmenlerini, yaşlılarını gözlemleyerek kimi cinsiyet kalıplarını benimser. Bireyin biyolojik ve psikolojik yapısının yanı sıra ailesinin, toplumunun ve kültürünün öğrenilmesi yoluyla kişi cinsiyetine ve cinselliğine yönelik gelişim sağlar. Çocuğun cinselliğe bakış açısı yalnızca dürtüleri ve içgüdüleri ile değil, öğrendiği kabuller ve maruz kaldığı çevresel faktörler ile şekillenir.

Çocuğun gelişimi ile hormonal ve bedensel değişimi beraberinde cinsel uyanış ve arzuları da getirir³⁶. Çocukta cinselliğe yönelik bir merak ve isteğin doğması insan olmasının bir parçasıdır. Kitle iletişim araçları, ailesi, yaşlıları ve etkileşim içerisinde olduğu diğer tüm varlıkları gözlemleyen çocuk, cinselliğe yönelik kabullerini ve arzularını şekillendirir.

Buraya kadar yapılan açıklamalardan da anlaşılacağı üzere cinsellik insan yaşamının vazgeçilmez bir parçasıdır. Maslow'un *İhtiyaçlar Hiyerarşisi* incelendiğinde en alt basamakta yer alan fiziksel ihtiyaçlar arasında cinsellik, tıpkı besin, su, hava, boşaltım gibi temel fiziksel ihtiyaçlar arasında yer almaktadır³⁷. Cinselliğin çocuklar açısından da vazgeçilmezliği, gerekliliği ve yok sayılamazlığı çocuklara yönelik cinsel suçlarla mücadele politikaları geliştirilirken göz önünde bulundurulmalı, çocuğu koruma amacının ötesinde salt toplumsal ve geleneksel endişeler nedeniyle yapay temelli sınırlandırma ve yasaklama yoluna gidilmemelidir.

³⁵ Öğretir Özçelik, Ayşe Dilek; Yılmaz Bursa, Gülhan. *Cinsel Gelişim*. Ayşe Dilek Öğretir Özçelik (Ed.) Çocuk Gelişimi. Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı, 2021, s. 163; Kantarcı, s. 4.

³⁶ Dicle, s. 273.

³⁷ Çoban, Gizem Sebahat. *Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kendini Gerçekleştirme Basamağında Gizil Yetenekler*. European Journal of Educational and Social Sciences, C. 6, S. 1, 2021, s. 114.

1.1.2.2. Cinsel Özgürlük

İnsan varlığının biyolojik ve toplumsal anlamda kopmaz bir parçası olan cinsellik, elbette ki sınırsız hareket alanına sahip değildir. Cinsel davranışların belli şartlar ve kalıplar dâhilinde olması, bir başkasının cinsel dokunulmazlığına, cinsel özgürlüğüne ve beden bütünlüğüne aykırı olmaması gerekir.

Cinsel davranışlar ile bir başkasının cinsel dokunulmazlığına müdahale edilmemesi de ceza hukukunun alanına girmektedir. Değişen toplumsal dinamikler, ahlak ve özgürlük anlayışı ile paralel olarak cinsel suçlar artık genel ahlaka karşı değil, kişinin cinsel dokunulmazlığına karşı işlenmiş kabul edilmektedir. Öyle ki 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nda cinsel suçlar "*Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler*" bölümünde yer alırken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*" başlığında yer alması da bu anlayışın bir yansımasıdır.

Belirtmek gerekir ki çocukluk ve ergenlik çağında cinselliğin ifade ettikleri ile yetişkinler için ifade ettikleri aynı değildir. Karşılıklı rıza dâhilinde gerçekleştiği takdirde cinsellik yetişkin bireyler için bir özgürlük alanını ifade eder. Ancak söz konusu çocuklar ise burada özgürlüğün yanı sıra korunması gereken bir gelişim alanından da söz edilir. Bu nedenle hukuk sistemleri, cinselliğin çocuklar üzerindeki etkilerini denetlemek ve hatta çoğu zaman kısıtlamak ister.

Uluslararası alanda cinsel haklar, cinsel özgürlükler ve cinsel sağlık konusunda en yaygın referans kaynaklarından birisi olan *Dünya Cinsel Sağlık Birliği Cinsel Haklar Bildirgesi* (*World Association for Sexual Health – WAS Declaration of Sexual Rights*), ilk olarak 1997 yılında düzenlenen 13. Dünya Seksoloji Kongresi'nde ilan edilmiştir. Buna göre:

“Cinsellik, yaşam boyu insan olmanın merkezi bir yönüdür; cinsiyet, cinsel kimlik ve roller, cinsel yönelim, erotizm, zevk, yakınlık ve üremeyi kapsar. Cinsellik, düşünceler, fanteziler, arzular, inançlar, tutumlar, değerler, davranışlar, uygulamalar, roller ve ilişkilerde deneyimlenir ve ifade edilir. Cinsellik tüm bu boyutları içerebilirken, bunların hepsi her zaman deneyimlenmez veya ifade edilmez. Cinsellik biyolojik, psikolojik, sosyal, ekonomik, politik, kültürel, yasal,

tarihsel, dini ve manevi faktörlerin etkileşiminden etkilenir. Cinsellik zevk ve refah kaynağıdır ve genel olarak tatmin ve memnuniyete katkıda bulunur. Cinsel haklar, tüm insanların doğuştan sahip olduğu özgürlük, haysiyet ve eşitlik ilkelerine dayanır. İnsan haklarına saygı gösterme, koruma ve yerine getirme yükümlülükleri tüm cinsel haklar ve özgürlükler için geçerlidir³⁸.

Öğretideki bir görüşe göre ise cinsel özgürlük, “*hukukun izin verdiği sınırlar içerisinde bireyin cinselliğe ilişkin seçimlerini serbestçe (herhangi bir müdahaleye maruz kalmaksızın) yapabilme özgürlüğü*” olarak tanımlanmaktadır³⁹.

1982 Anayasası’nda cinsel özgürlük kavramına doğrudan yer verilmemiştir. Öğretide çoğunlukla kabul edildiği üzere cinsel özgürlüğün dayanağı, “*kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*” başlıklı 17. maddedir⁴⁰. Bir kabule göre, bu alana müdahalelerin önlenmesi konusunda devletin negatif bir yükümlülüğü olduğu gibi, aynı zamanda bu özgürlükleri güvence altına almak için gerekli tedbirlerin alınması gibi pozitif yükümlülüğü de bulunmaktadır⁴¹.

Buna göre cinsel özgürlüğün en temel şekilde iki yönü olduğu kabul edilebilir. Cinsel özgürlük, kişiyi hukuka aykırı şekilde gerçekleşen cinsel müdahalelerden korumayı ve cinselliği ile cinsel kimliğini özgürce yaşayabilmeyi güvence altına almaktadır⁴². Cinsel özgürlüğe yönelik baskı ve kısıtlamaların olması gerekenin ötesine geçmesi hem bireyin hem de toplumun gelişimi açısından olumsuz sonuçlar doğuracağından aradaki hassas dengenin kurulması önem arz etmektedir. Elbette ki cinsellik bireyin rızasına dayanmalıdır. Ancak bireyin rızasının bulunduğu kimi durumlarda dahi hukuk sistemi

³⁸ Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.worldsexualhealth.net/was-declaration-on-sexual-rights> (Erişim Tarihi: 05.12.2025)

³⁹ Taner, Fahri Gökçen. *Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023, s. 32.

⁴⁰ Taner, 2023, s. 32.

⁴¹ Erdem, Mustafa Ruhan; Tezcan, Durmuş; Sancakdar, Oğuz; Önok, Rifat Murat. *İnsan Hakları El Kitabı*. Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, 2024, s. 471. Ayrıca bkz. Anayasa Mahkemesi, B. No: 2013/5574, 30/06/2014, para. 37. (*Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrasında mündemiç negatif yükümlülüğe, bireyin maddi ve manevi varlığına etkin bir saygının sağlanması için gerekli pozitif yükümlülükler eklenebilir. Bu yükümlülükler, kişilerin birbirleri ile olan ilişkilerini de kapsayacak şekilde, kişisel itibarının korunmasını isteme hakkına saygının güvence altına alınması amacıyla birtakım tedbirler alınmasını gerektirebilir.*)

⁴² Taner, 2023, s. 33.

tarafından yasaklama yoluna gidilmesi ceza hukukunu araçsallaştırılma riskini taşımaktadır.

Kanaatimizce toplumsal kaygılar ve tabular nedeniyle söz konusu cinsellik olduğunda ceza normları adeta bir ahlak bekçisi konumuna getirilmemeli, çocuğun yararı ve korunması kisvesi altında özgürlüklerine ve gelişimine sert darbeler indirilmemelidir. Zira toplumun çoğunluğu tarafından istenmeyen, gelenek, ahlak ve dini anlayışına ters düşen her eylemin suç kabul edilebilmesi mümkün değildir.

1.2. SUÇUN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.2.1. 765 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenleme

765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun ilk halinde reşit olmayanla cinsel ilişki suçu düzenlenmemiştir. 1953 yılında 6123 sayılı kanun ile 416. maddenin 3. fıkrasına “*Reşit olmayan bir kimse ile rızasıyla cinsi münasebette bulunanlar fiil daha ağır cezayı müstelzim bulunmadığı takdirde altı aydan üç seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır*”⁴³ hükmü eklenmiştir⁴⁴.

Mülga TCK'da cinsel nitelikli suç tipleri “*Adabı Umumiye ve Nizamı Aile Aleyhine Cürümler*” başlığı altında düzenlenmekteydi. Kanunun sistematığından de anlaşılacağı üzere bu suç tipleri ile asıl korunması hedeflenenin kişinin cinsel dokunulmazlığı ve özerkliği yerine genel ahlak ve aile düzeni olduğu söylenebilecektir⁴⁵.

Mülga TCK'da m. 416'da ırza geçme suçu düzenlenmekte idi. Bir görüşe göre, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun da ırza geçme suçunun düzenlendiği maddede yer almasından dolayı maddenin 3. fıkrasında yer alan fiillerin rızaya dayalı cinsel ilişki

⁴³ İlgili kanun için bkz: <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-765> (Erişim tarihi: 05.12.2025)

⁴⁴ Taner, Tahir. *Türk Ceza Kanununun 9.7.1953 Tarihli ve 6123 Sayılı Kanunla Değiştirilen Hükümleri*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.3-4, S.19, 1954, s. 570.

⁴⁵ Akkaya, Çetin. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2017, s.362. Yokuş Sevik, Handan. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları*. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.57, 2005, s. 245. Artuç, Mustafa; Gökcan, Hasan Tahsin. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Cilt III. Adalet Yayınevi, 2021, s. 4034; Dursun, Selman. *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış*. Ceza Hukuku Dergisi, S.24, 2014, s. 58.

olarak değil, ırza geçmenin mefruz (varsayılan) cebirle işlendiği bir suç tipi olduğu değerlendirilmekteydi⁴⁶. Bu görüşe katılmayan başka bir görüşe göre ise, maddenin 3. fıkrasında düzenlenen suç tipi, ırza geçme suçundan bağımsız bir suç olarak kabul edilmekteydi⁴⁷.

Yargıtay Ceza Genel Kurulu (YCGK) içtihatları da göz önüne alınırsa m. 416/3'ün uygulanma şartlarını şu şekilde sıralamak mümkündür:

- a. Mağdurun on beş – on sekiz yaş aralığında bulunup da reşit olmaması,
- b. Cinsi münasebetin gerçekleşmiş olması,
- c. Gerçekleşen cinsi münasebetin rıza dâhilinde olması,
- d. Suçun genel kasıt altında işlenmesi⁴⁸.

765 sayılı mülga kanunun reşit olmayan bir kimse ile rızasıyla cinsi münasebette bulunma suçunu düzenleyen maddesi ile aynı başlık altında yer alan 414. maddesi⁴⁹ incelendiğinde, cinsel ilişkiye rıza yaşının on beş olarak kabul edildiği görülmektedir. Buna göre ise m. 416/3 açısından mağdur on beş yaşını tamamlamış ancak on sekiz yaşından küçük olmalı⁵⁰ ve reşit olmamalıdır. Mağdurun reşit olmaması gerektiği de madde metninden açıkça anlaşılmaktadır. On sekiz yaşından küçük olmakla birlikte evli bir kimse reşit sayılacağından dolayı bu suçun mağduru olamayacağı⁵¹. Ayrıca

⁴⁶ Kanbur, Mehmet Nihat. *6545 Sayılı Kanun Değişiklikleri Çerçevesinde Türk Ceza Kanunu'nda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (TCK m.104)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı, 2014, s. 4140.

⁴⁷ Dülger, İbrahim. *Irza Geçme Suçunun Tarihsel Gelişimi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.6, 2000, 81-104 s., s. 97. Dülger, İbrahim. *Cinsel Özgürlüğe Karşı İşlenen Suçlardan Irza Geçme Suçu*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Ceza ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı, 1998, Konya, s. 138.

⁴⁸ Yargıtay CGK, 14.05.1990, 1990/5-105 E., 1990/128 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 05.12.2025)

⁴⁹ İlgili madde şu şekildedir: “Her kim 15 yaşını bitirmiyen bir küçüğün ırzına geçerse beş seneden aşağı olmamak üzere ağır hapis cezasına mahkûm olur.”

⁵⁰ Akçay, Ecem Ceylan. *Türk Ceza Kanunu'nda Çocukların Cinsel İstismarı Suçu*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2022, s. 90.

⁵¹ Yargıtay 5. CD, 19.10.1983, 2768/3363 (Aktaran: Çağlayan, M. Muhtar. *Türk Ceza Kanunu*, Cilt III. Yetkin Hukuk Yayınları, 3. Baskı, 1984, s. 481.)

mağdurun cinsiyeti de bir önem arz etmemekteydi, bu suçun mağduru kadın veya erkek olabilecekti⁵².

Kanun maddesinde açıkça ifade edildiği üzere, bu suç tipinin meydana gelebilmesi için taraflar arasında cinsi münasebetin gerçekleşmiş olması da zorunlu idi. Tasaddi sayılabilecek eylemler ise bu suçun maddi unsuruna vücut vermeyecekti⁵³. 765 sayılı TCK döneminde cinsi münasebetten *aktif failin tenasül organını diğerinin vücuduna normal veya anormal şekilde kısmen veya tamamen ithal etmesi* anlaşılmaktaydı⁵⁴.

Yine bu suç tipi için genel kast yeterli kabul edilmekteydi. Mağdurun rızası konusunda hatanın da suçu ırza geçme suçuna çevirmeye mani olduğu, ayrıca mağdurun reşit olduğu konusunda hatanın meşru hata olarak ispatı halinde failin kastının ortadan kalkacağı kabul edilmekteydi⁵⁵.

416. maddenin 3. fıkrasının yürürlükte olduğu dönemde, bu suçun failin kim olacağı ve hangi kıstaslara göre belirleneceği konusu da tartışılmıştır. Bir görüşe göre bu suçun faili hem kadın hem de erkek olabilirdi⁵⁶. Kanun maddesine bakılarak bu suçun failine dair bir ayırım yapılmasının mümkün olmayacağı, bu nedenle failin cinsiyetinin önemli olmadığına yönelik görüşler o dönemde ileri sürülmüştür. Belirtmek gerekir ki, 765 sayılı TCK döneminde öğretide ve içtihatlarda cinsi münasebet tanımına atfedilen anlamdan, failin yalnızca erkek olabileceğine ve cinsel organ dışında başkaca organ veya sair cismin sokulmasının bu suç tipine vücut vermeyeceğine yönelik bir yorum yapılabilmesi mümkündür.

⁵² Yargıtay İçtihadı Birleştirme Genel Kurulu, 25.04.1956, 1956/5 E, 1956/2 K. (Akt. Çağlayan, s. 469.) Ayrıca bkz Erem, Faruk. *Türk Ceza Kanunu Şerhi – Özel Hükümler, Cilt II*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 1993, s.1862.

⁵³ Erem, s. 1862.

⁵⁴ “Rızaen cinsi münasebette bulunma suçunda kasıt, tenasül aletini pasif kişinin cinsiyet organına sokmaktır.” Yargıtay 1. CD, 25.01.1979, 1979/22 E., 1979/107 K.; “iki kişi arasındaki bir cima fiili olarak ve aktif failin cinsel organını diğerinin vücuduna normal veya anormal yoldan menisini boşaltacak şekilde kısmen veya tamamen ithal etmesi, sokması” Yargıtay CGK, 04.03.2003, 2003/5-21 E., 2003/19. Ayrıca bkz. Yargıtay CGK, 19.02.2002, 2002/5-44 E., 2002/175 K. (Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden erişim sağlanmıştır.) (Erişim Tarihi: 09.12.2025)

⁵⁵ Erem, Faruk; Toroslu, Nevzat. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Savaş Yayınları, 4. Baskı, 1983, s.324-325.

⁵⁶ Dülger, İbrahim. *Irza Geçme Suçunun Fail ve Mağdur Açısından Değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1–2, 2000, s. 221.

765 sayılı kanunda düzenlenen m. 414, 415 ve 416 için müşterek ağırlaştırıcı nedenler m. 417 ve 418’de düzenlenmişti. 417. maddede şahsa bağlı ağırlaştırıcı nedenler, 418. maddede ise neticeye bağlı ağırlaştırıcı nedenler düzenlenmekteydi⁵⁷. Buna göre suçun failinin birden fazla kişi olması veya maddede sayılan kişilerden olması m. 417 kapsamında ağırlaştırıcı neden olarak kabul edilmekteydi. İşlenen fiiller neticesinde mağdurun ölmesi, ciddi bir sağlık kaybı yaşaması (*bir marazın sirayeti veya mağdurun sıhhatine sair büyük bir nakısa irası*) veya kızlık zararının bozulması (*mayubiyet*) halinde cezanın artırılacağı ise m. 418’de düzenlenmişti. Belirtmek gerekir ki mağdur kadının kızlık zararının yırtılması halinde “*ayıplı*” hale geleceğine yönelik bu düzenleme insan haysiyeti ile bağdaşmaz niteliktedir. Öyle ki mağduru daha çok korumayı gözeterek yapılan bu düzenleme, nihayetinde kadını ayıplı addettiği için daha çok zarar vermekte ve aşağılamaktaydı.

Kanunun 434. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca, reşit olmayan bir kişiyle rızaya dayalı olarak cinsel ilişkiye giren failin sonradan mağdurla evlenmesi hâlinde, hakkında açılmış bulunan kamu davası düşmekte; şayet mahkûmiyet kararı verilmişse, hükmedilen cezanın infazı ertelenmekteydi.

Mülga TCK döneminde de bu suç tipinin gerekliliği tartışmalara konu olmuştur. Öyle ki suçun mağduru on beş – on sekiz yaş aralığındaki reşit olmayan kimsedir. Bu yaşlarda bulunan mağdurun kimi durumlarda evlenmesine izin verilirken rızasına dayalı cinsel ilişki yaşamasının neden suç sayıldığına anlaşılabilir olmadığı da belirtilmekteydi⁵⁸. 416. maddenin birinci fıkrası on beş yaşını tamamlamış olanların ancak cebir, şiddet veya tehdit kullanmak suretiyle ırzına geçenlerin ya da akıl veya beden hastalığından veya kendi fiilinden başka bir sebepten veya kullandığı hileli vasıtalarla dolaylı fiile mukavemet edemeyecek bir kimseye karşı bu fiili işleyeni cezalandırmaktadır. Bu hükümlerden çıkan neticeye göre, on beş yaşını bitirmiş olanların rızaları ile cinsi münasebetine izin verilmiş olmasına rağmen, üçüncü fıkra ile düzenlenen suç tipi esas

⁵⁷ Erem, s. 1863.

⁵⁸ Erem, s. 1862.

hükümlerle bir tezat teşkil etmekteydi ve bu nedenle hükmün kaldırılması gerektiği ileri sürülüyordu⁵⁹.

1.2.2. Türk Ceza Kanunu Tasarıları ve Adalet Alt Komisyonu Tarafından Kabul Edilen Tasarı

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu hakkında açıklamalarda bulunmadan önce, yeni ceza kanununa giden süreçte 1987 ve 1989 tarihli Türk Ceza Kanunu ön tasarıları ile 1997 ve 2000 tarihli Türk Ceza Kanunu tasarıları üzerinde durmak gerekir⁶⁰. Anılan çalışmalar, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun altyapısını ve temelini oluşturan önemli tarihsel gelişmelerdir.

1985 yılında Adalet Bakanlığı Kanunlar Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulan komisyon tarafından 1987 yılında hazırlanan tasarı yoğun eleştirilerle karşılaşmıştır. İlgili tasarı 765 sayılı TCK'nın sistematüğını korumaktaydı. Cinsel suçlar aynı şekilde “*Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*” başlığı altında yer almaktaydı⁶¹. Tasarının geleneksel kaldığı ve reform ihtiyacını karşılamadığına yönelik eleştiriler neticesinde tasarı metni değişikliklere uğrayarak 1989 yılında tekrar yayınlanmıştır. 1987 tarihli ön tasarının revize edilmiş hali olan 1989 tarihli ön tasarıda da çok ciddi değişiklikler gözlemlenememiştir.

1996 yılında kurulan komisyon tarafından ise 1997 tarihli TCK tasarısı hazırlanmıştır. Anılan tasarıda cinsel suçlar, cinsel özgürlüğe karşı suçlar başlığı altında düzenlenmiş olmasına rağmen “*Topluma Karşı Suçlar*” arasında düzenlenmiştir⁶². Cinsel suçların düzenlendiği bölümün tam başlığı ise “*Cinsel Özgürlüğe ve Edep Törelerine Karşı Suçlar*” idi⁶³. Görüldüğü üzere cinsel nitelikli suçlar 1997 tasarısında da hala topluma

⁵⁹ Taner, 1954, s. 570.

⁶⁰ Bkz. Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/593), TBMM 22. Dönem, 1. Yasama Yılı, s. 1.

⁶¹ Bozada, Berfin. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Antalya Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2021, Antalya, s. 15.

⁶² Hacıoğlu, Burhan Caner. *1997 Tarihli Türk Ceza Kanunu Tasarısı Hakkında Düşünceler*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.1–2, 2000, s. 100.

⁶³ Kantarcı, Nurullah. *Türk Ceza Hukukunda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2016, Antalya, s. 29.

karşı suçlar kısmında *Cinsel Özgürlüğe ve Edep Törelerine Karşı Suçlar* başlığı altında geleneksel bakış açısıyla düzenlenmişti. Anılan tasarı ile hala çağın ve modern ceza hukukunun gerekleri yakalanamamış, eski geleneksel zihniyetin izlerinden arınılmamıştı. Eleştiriler neticesinde 1997 tasarısı tekrar gözden geçirilerek ve değiştirilerek 2000 ve daha sonra 2003 TCK Tasarısı ortaya konulmuştur.

2000 ve 2003⁶⁴ TCK Tasarısı birkaç değişiklik dışında 1997 TCK Tasarısı ile paralel bir düzlemde yer almıştır. Cinsel suçlar açısından kanunun sistematüğinde bir değişiklik gözlemlenmemektedir.

2003 yılına ait hükümet tasarısı üzerinde gerçekleşen büyük değişiklikler neticesinde Adalet Alt Komisyonu'nda kabul edilen metin TBMM görüşmelerinde de bazı değişikliklere uğrayarak 26/09/2004 tarihinde kabul edilmiştir ve 5237 sayılı kanun 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir⁶⁵. Ceza kanunu üzerinde yıllardır yapılan reform çalışmalarından oldukça farklı bir yapı ve anlayışa sahip bu metin ciddi eleştirilere konu olmuştur⁶⁶.

Son olarak tasarıya ilişkin Adalet Komisyonu üyesi Niğde Milletvekili Orhan Eraslan'ın karşı oy yazısına göre m. 104'ün "*Reşit Olmayan Cinsel İlişkiye İkna*" olarak değiştirilmesi gerekmektedir⁶⁷. Karşı oya göre özetle on beş yaşını tamamlamış çocuklar cinsel bilinç gelişim sürecine girmiş olsalar da, kişilik yapılarının henüz tam anlamıyla olgunlaşmamış olması ve cinsel ilişkinin doğurabileceği sonuçları değerlendirebilecek düzeyde bir sorumluluk bilincine sahip bulunmamaları nedeniyle, bu yaştaki çocukların cinsel ilişkiye yönlendirilmesi ya da ikna edilmesi suç olarak düzenlenmelidir. Öte yandan yine karşı oyda belirtildiği üzere Adalet Komisyonu tarafından benimsenen

⁶⁴ 2003 TCK Tasarı metni için bkz.

<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/tutanak/tbmm/d22/c059/tbmm22059119ss0664.pdf> (Erişim tarihi: 11.12.2025).

⁶⁵ Kantarcı, s. 31.

⁶⁶ Bayraktar, Köksal. *Yeni Bir Ceza Kanunu Arayışları ve Adalet Alt Komisyonu Tasarısı Üzerine Düşünceler*. Teoman Ergül (ed.) Türk Ceza Kanunu Reformu Makaleler, Görüşler, Raporlar II. Kitap, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004, s. 21; Artuk, Mehmet Emin; Çınar, Ali Rıza. *Yeni Bir Ceza Kanunu Arayışları ve Adalet Alt Komisyonu Tasarısı Üzerine Düşünceler*. Teoman Ergül (ed.) Türk Ceza Kanunu Reformu Makaleler, Görüşler, Raporlar II. Kitap, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004, s. 67.

⁶⁷ Eraslan, Orhan, *Karşı Oy Yazısı*, Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu içinde, s. 234. Bkz. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/tutanak/tbmm/d22/c059/tbmm22059119ss0664.pdf> (Erişim tarihi: 11.12.2025)

düzenleme çerçevesinde, olayın tarafları arasında kimin fail, kimin mağdur olduğunun tespiti çoğu durumda güçleşmektedir. Bu belirsizlik, maddede öngörülen şikâyet koşulunun hangi kişi tarafından yerine getirileceğinin belirlenmesini de fiilen imkânsız hâle getirmektedir. Bu sebeple ilgili hüküm, uygulamada suistimale açık bir nitelik taşımaktadır.

1.2.3. 5237 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenleme

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle cinsel suçlar açısından da önemli değişikliklerin meydana geldiğini söylemek mümkündür. Cinsellik artık yalnızca toplumsal ahlakı ilgilendiren bir konu olmak yerine, kişisel özgürlük alanı olarak ele alınmaya başlamıştır. Cinsel suçların düzenleniş şekli, kanunun sistematigi, kullanılan terminoloji gibi pek çok olumlu değişiklik meydana gelmiştir.

5237 sayılı TCK cinsel saldırı (m. 102), çocukların cinsel istismarı (m. 103), reşit olmayanla cinsel ilişki (m. 104) ve cinsel taciz (m. 105) suçlarını “Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlemektedir. 765 sayılı kanun döneminde ırza geçme suçunun düzenlendiği madde başlığı altında düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, 5237 sayılı kanun döneminde ayrı bir suç tipi olarak düzenlenmiştir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun temel şeklinde *cebir, tehdit ve hile olmaksızın, on beş yaşını bitirmiş olan çocukla cinsel ilişkide bulunan kişi, şikâyet üzerine cezalandırılmaktadır*. Suçun düzenlendiği 104. maddenin ikinci fıkrasında aralarında evlenme yasağı bulunan kimseler⁶⁸ arasında bu suçun meydana gelmesi; üçüncü fıkrasında ise *evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi*

⁶⁸ Aralarında evlenme yasağı bulunan kimseler 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 129'da düzenlenmiştir. Buna göre; “Madde 129- Aşağıdaki kimseler arasında evlenme yasaktır:

1. Üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında,
2. Kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında,
3. Evlât edinen ile evlâtlığın veya bunlardan biri ile diğerinin altsoyu ve eşi arasında.”

tarafından işlenmesi hali nitelikli hal olarak düzenlenmiştir ve suç şikâyet kapsamından çıkartılmıştır.

Suçun düzenlendiği maddenin lafzı, Yargıtay'ın yerleşik içtihatları ve öğretideki çoğunluk görüşlere göre reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun genel özellikleri şu şekilde sıralanabilecektir:

1. Mağdur kadın veya erkek olabilecektir. Mağdurun on beş yaşını tamamlamış, on sekiz yaşını doldurmamış ve reşit kılınmamış olması gerekmektedir.
2. Failin yaşı ve cinsiyetine dayalı bir ayırım yapılmamıştır.
3. Suçun oluşabilmesi için taraflar arasında gerçekleşen eylemlerin cinsel ilişki boyutuna varması gerekmektedir.
4. Cinsel ilişkinin cebir, tehdit ve hile olmaksızın, kısacası geçerli bir rıza dâhilinde gerçekleşmesi gerekmektedir.
5. Suçun birinci fıkrasında düzenlenen temel şekli şikâyete tabi iken, ikinci ve üçüncü fıkrada düzenlenen nitelikli haller için şikâyet şartı aranmaz.

Belirtmek isteriz ki bu başlık altında m. 104 kapsamında reşit olmayanla cinsel ilişki suçu bakımından genel açıklamalar yapmakla yetiniyoruz. Bu açıklamalara da 765 ve 5237 sayılı kanun döneminde suçun düzenlenişlerinin karşılaştırılabilmesi adına gerek duyuyoruz. Öyle ki işbu çalışmanın esas araştırma konusu zaten ikinci bölümde ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir ve gerekli tüm açıklamalara yer verilmiştir.

1.2.4. 765 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenlemenin 5237 Sayılı TCK Dönemindeki Düzenleme ile Karşılaştırması

765 sayılı mülga TCK'nın 416/3. hükmü ve 5237 sayılı TCK'nın 104. maddesi ile korunan hukuki değer açısından önemli farklılık söz konusudur. Öyle ki önceki başlıklarda söz ettiğimiz gibi 765 sayılı kanun döneminde bu suç tipi ile genel adap ve

aile düzeninin korunduğu kabul edilirken, 5237 sayılı kanun döneminde genel kabule göre kişinin cinsel dokunulmazlığı korunmaktadır. Kanunun sistematığından de bu husus anlaşılabilir niteliktedir. Eski düzenleme dönemin geleneksel anlayışının bir yansıması olarak ataerkil anlayış ile aile ve toplumsal normları odağına alırken, yeni düzenlemede kişinin cinsel dokunulmazlık ve özgürlüklerini korumaya çalışan çağdaş bir yaklaşım söz konusudur.

Mülga TCK döneminde madde metninde doğrudan “reşit olmayan” ifadesi kullanılmıştır. Böylece uygulamada çıkabilecek çelişkilerin önüne geçilerek yoruma ihtiyaç duymayan bir konu olarak mağdurun yaşı hususu düzenlenmiştir. Ancak m. 104’ün başlığında “reşit olmayanla cinsel ilişki” ifadesini tercih eden kanun koyucu madde metninde ise “on beş yaşını bitirmiş olan çocuk” ifadesini kullanmıştır. Madde başlığı ile metni arasındaki bu fark da haklı olarak öğretilerde eleştirilmektedir. Öyle ki evlenme yoluyla (TMK m. 11/2) veya mahkeme kararıyla (TMK m. 12) ergin kılınan (reşit sayılan) bir kimsenin bu suçun mağduru olup olamayacağı konusu hala çözüme kavuşturulamamış bir tartışma konusudur.

Mülga TCK suçun oluşması için cinsi münasebeti ararken m. 104’de de davranışların cinsel ilişki boyutuna varması aranmıştır. Eski ve yeni kanun arasında bu konuda bir paralellikten söz edilebilir. Yargıtay’ın o dönem cinsi münasebetten ne anlaşılması gerektiğine dair içtihadı ise değişikliğe uğramaksızın günümüze taşınmıştır. Bu husus ilerleyen başlıklarda ayrıntılı şekilde incelenecektir.

Yine 765 sayılı kanun m. 416/3’ün ve 5237 sayılı kanun m. 104’ün oluşabilmesi için mağdurun rızasının bulunması zorunludur. Mülga kanun doğrudan “rızasıyla” ifadesine yer verirken yeni TCK döneminde “cebir, tehdit ve hile olmaksızın” ifadesine yer verilmiştir. Öyle ki eski kanun döneminde gerçekleşen eylemlerin rıza kapsamında olmayıp mefruz (varsayılan) cebirle işlendiği ve ırza geçme suçunun söz konusu olduğu tartışmalarına kanun koyucu bu şekilde bir düzenleme ile son vermiştir.

765 sayılı mülga TCK’nın 416/3. maddesi ile 5237 sayılı TCK’nın 104. maddesi metinlerinde faile ilişkin bir özellik belirtilmemekte, her iki hüküm de cinsiyete yönelik nötr bir şekilde ifadelere yer vermektedir. Öyle ki ne failin yaşı ne de cinsiyeti açısından

kanun koyucu bir ayırım yapma yoluna iki kanun döneminde de gitmemiştir. Ancak her iki dönemde de Yargıtay'ın ve doktrindeki ağırlıklı görüşlerin cinsi münasebet ve cinsel ilişki tanımlamalarının penil penetrasyon (erkek cinsel organının vücuda sokulması) odaklı olması nedeniyle bu suç tiplerinin oluşabilmesi için taraflardan birisinin mutlaka erkek olmasını gerektirmekte ve erkek olan taraf da fail kabul edilmektedir.

Fail ile mağdur arasında asgari yaş farkının arandığı düzenleme 5237 sayılı TCK m. 104/2'de de bulunmakta idi. Buna göre, "*Fail mağdurdan beş yaştan daha büyük ise, şikayet koşulu aranmaksızın, cezası iki kat artırılır.*" şeklindeki 2. fıkra Anayasa Mahkemesi'nin, 23.11.2005 tarihli ve 2005/103 E. - 2005/89 K. sayılı kararı ile iptal edilmiştir. Anılan hükmün Anayasa'nın 10. ve 41. maddelerine aykırı olduğu iddiasıyla iptali istenmiştir. Anayasa Mahkemesi ise itirazı yerinde bulmuştur ve anılan fıkra oy çokluğu ile iptal edilmiştir.

1.2.5. Suçun İlk Halinde Yer Alan İkinci Fıkranın İptaline İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı ve Değerlendirmesi

5237 sayılı TCK m. 104'ün ilk halinin ikinci fıkrasında, fail ile mağdur arasında asgari bir yaş farkı aranmaktaydı. Failin mağdurdan beş yaştan daha büyük olması halinde suç resen kovuşturulmakta ve ceza iki kat artırılmaktaydı. Kanunun yürürlüğe girmesinden kısa bir süre sonra anılan hükmün anayasaya aykırılığı iddiası ve iptali istemiyle Anayasa Mahkemesi'ne (AYM) başvurulmuştur.

İlgili hükmün Anayasa m. 10'da yer alan eşitlik ilkesine ve m. 41'de yer alan ailenin korunması ilkesine aykırı olduğu iddiasıyla iptali istenmiştir. Anayasa Mahkemesi, her ne kadar başvuruda Anayasa m. 2 yönünden aykırılık ileri sürülmemiş olsa dahi, Anayasa Mahkemesi'nin taleple bağlı kalmak kaydıyla farklı ve başkaca gerekçelerle de karar verebileceğini belirterek itiraza konu hükmü Anayasa m. 2 yönünden de incelemiştir.

İlgili hükmün Anayasa m. 2 ve 10'a olmasından dolayı iptalinin gerektiğini belirten AYM, ayrıca m. 41 açısından incelenmesini gerek görülmediğini belirtmiştir⁶⁹.

AYM ilgili kararında Anayasa m. 10'da kendisine yer bulunan eşitlik ilkesinin, hukuksal eşitliği ifade ettiğini belirtmektedir. Buna göre, eşitlik ilkesi ile amaçlanan aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında ayırım ve ayrımcılığa tabi tutulmasının önlenmesidir. İncelemeye konu olan TCK'nın 104. maddesinin ikinci fıkrası, failer arasında sadece yaşa dayalı bir ayırım yapmaktadır. Belirtilen yaş farkı açısından kanun koyucunun aslında bilimsel bir temele dayanmadığı anlaşılmaktadır.

Failler açısından eşitlik ilkesine aykırı kabul edilen ikinci fıkra AYM'ye göre mağdurlar yönünden de farklılık yaratmaktadır. Şöyle ki taraflar arasında beş yaştan az bir yaş farkı varsa mağdurun iradesi kabul görerek şikâyeti doğrultusunda işlem yapılmaktayken, yaş farkı beşin üzerindeyse mağdurun iradesi esas alınmamakta, suç resen kovuşturulmakta ve böylece mağdurlar için de bir farklılık yaratıldığı mahkemece kabul edilmiştir⁷⁰.

AYM üyesi Osman Alifeyyaz Aksüt karara karşı oy yazısında, ikinci fıkranın iptalinin toplumsal yapıya ve aile kurumuna zarar vereceğini belirtmektedir. Bu görüşünü de şu örnekle açıklamaktadır: on altı ve on dokuz yaşında iki gencin duygusal birlikteliklerinde cinsel ilişkiye girmeleri neticesinde, on dokuz yaşındaki şahıs açısından şikayete bağlı şekilde ve daha az ceza verilecekken, kırk - elli yaşlarındaki birisinin on beş – on altı yaşlarında bir çocukla cinsel birliktelik yaşamasının resen kovuşturulması ve daha çok cezaya çarptırılması doğal ve olması gerektir. Hatta Aksüt karşı oy yazısında, bu tarz bir *ilişkinin çirkin ve toplumda infial uyandıracak tarzda ilişkiler* olduğunu belirtmektedir.

⁶⁹ Kararın tam metni 25/02/2006 tarihli ve 26091 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tam metin için ayrıca bkz. <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2005-89-nrm.pdf> (Erişim tarihi: 11.12.2025)

⁷⁰ Bkz. AYM, 23.11.2005, 2005/103 E., 2005/89 K. “*Aynı yaşta olup, aynı eylemin tarafı olan mağdurlar arasında yapılan bu ayırım ile aynı yaşta kişilere karşı aynı eylemi gerçekleştiren failer arasında sadece yaş farkına dayanılarak yapılan ayırımın, Kural'ın belli yaşta çocukların cinsel dokunulmazlıklarını koruma amacını gerçekleştirmeye elverişli bulunmadığı ve adalet ilkeleriyle de bağdaşmadığı sonucuna varılmıştır. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.*” <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2005-89-nrm.pdf> s.4 (Erişim tarihi: 11.12.2025)

İptal edilen fıkranın eşitlik ilkesine aykırı olmanın yanı sıra uygulamada da sorunlar yaratabileceği öne sürülmekteydi. Buna göre on yedi ve yirmi üç yaşındaki birlikteliği olan şahıslar rızaya dayalı cinsel ilişki yaşarsa suç resen kovuşturulacak, bu kişilerin sonradan evlenmeleri halinde dahi yirmi üç yaşındaki şahıs ceza alacağından aile düzeni ve evlilik birliği zarar görecektir, çifte mağduriyet yaratılacaktır⁷¹. 765 sayılı TCK döneminden söz ederken bahsedildiği üzere, reşit olmayan bir kimseyle rızasıyla cinsi münasebette bulunma suçunda taraflar arasında daha sonra evlilik akdinin kurulması halinde dava ve ceza ertelenmekteydi⁷². Ancak 5237 sayılı kanunda bu şekilde bir düzenleme yer almadığı için evlilik halinde yine de ceza verilecek, mağdur da tekrar mağdur edilecekti. Öğretide bu nedenlerle iptal edilen fıkranın aslında Anayasa'nın "Ailenin Korunması" başlıklı 41. maddesine de aykırı olduğu, başvuruda m. 41'e aykırılığın da ileri sürüldüğü, AYM tarafından bu açıdan bir değerlendirmeye gerek görülmemesinin yerinde olmadığı da ileri sürülmüştür⁷³.

5237 sayılı TCK henüz tasarı aşamasındayken ve kanunlaşmamışken yapılan görüşmelerde, fail ile mağdur arasında asgari bir yaş şartının belirlenmesinin amacının, aralarında belli bir yaş farkı bulunan kişileri çocuklardan uzak tutmak olduğu belirtilmiştir⁷⁴. Tasarının ilk halinde asgari yaş farkı üç yaş idi. Bunun üç, dört, beş olmasının bir önemi olmadığı, önemli olanın bir yaş farkı öngörülmesi olduğu da belirtilmiştir⁷⁵. Ne komisyon görüşme tutanaklarında ne raporlarda ne de madde gerekçesinde ilgili ölçütün neye göre belirlendiğine ilişkin bir değerlendirme veya açıklamaya rastlanmamaktadır.

İptal edilen fıkrada yer alan fail ile mağdur arasında asgari beş yaş fark öngören düzenleme Türk hukuk sistemi açısından her ne kadar rastlantısal bir tercih olsa da karşılaştırmalı hukuk ve psikiyatri literatürü incelendiğinde anılan yaş farkının bilimsel bir temeli söz konusudur. *Amerikan Psikiyatri Birliği* (American Psychiatric Association)

⁷¹ Kantarcı, s. 63.

⁷² Bkz. 765 sayılı TCK m. 434.

⁷³ Soysal, Tamer. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 104/II Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı Savıyla Anayasa Mahkemesi'ne Başvuru ve Bir Değerlendirme*. Legal Hukuk Dergisi, S.36, 2005, s. 4239.

⁷⁴ Eraslan, Orhan. *Birinci Podyum Tartışması: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu Panel Kitabı I içinde, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004, s. 162.

⁷⁵ Eraslan, 2004, s. 163.

tarafından yayımlanan *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı*'nda (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) pedofili bozukluğu (pedophilic disorder) tanısı için aranan kriterler ortaya konulmuştur⁷⁶. Öngörülen tanı kriterleri şu şekildedir:

A. Ergenlik çağına henüz girmemiş, çoğunlukla 13 yaş ve altındaki çocuklara yönelik olarak, en az altı ay süreyle devam eden; yineleyici nitelikte ve yoğun cinsel uyarılma içeren hayallerin, dürtülerin ya da davranışların mevcut olması gerekir.

B. Kişinin bu cinsel yönelim doğrultusunda fiili davranışta bulunmuş olması veya söz konusu fantezi ve dürtülerin kendisinde belirgin bir ruhsal sıkıntıya ya da kişiler arası ilişkilerinde ciddi sorunlara neden olması aranır.

C. İlgili kişinin en az 16 yaşını doldurmuş olması ve yönelimin konusu olan çocukla arasında en az beş yaş fark bulunması şarttır.

Not: Geç ergenlik döneminde bulunan bir bireyin, 12 ya da 13 yaşındaki biriyle karşılıklı ve süreklilik arz eden bir ilişki içinde olması bu değerlendirme kapsamına girmez.

Görüleceği üzere pedofili bozukluğu tanısı kriterlerine göre kişinin pedofili kabul edilmesi için en az on altı yaşında olması ve cinsel eylemlerde bulunduğu kişinin kendisinden en az beş yaş küçük olması gerekmektedir. Öngörülen bu asgari yaş farkı gelişim düzeyi, bilişsel kapasite ve istismar riski açısından bir eşik olarak kabul görmektedir. Böylece sömürü riski barındıran patolojik bir ilişki ile gelişmişlik düzeyi yakın olan akranlar arasındaki ilişki arasında bilimsel bir ayırım kriteri belirlenmiştir. Bir çocukla cinsel eylemlerde bulunulması durumunda yaş, güç ve gelişmişlik düzeyi arasındaki ciddi dengesizlik bilimsel anlamda olağan kabul edilmemektedir.

⁷⁶ American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th ed, Text Revision. American Psychiatric Association Publishing; s. 697. Orijinal ve tam metin için bkz. https://www.physiopeedia.com/images/1/1b/Diagnostic_and_statistical_manual_of_mental_disorders_DS_M-5_%28_PDFDrive.com_%29.pdf (Erişim tarihi: 11.02.2026)

Pedofili bozukluğu tanısı için öngörülen beş yaş kriteri rastlantısal dahi olsa 5237 sayılı TCK'nın hazırlık ve yürürlük sürecinde geçerli olan ve kabul görmüş bir unsurdur. Amerikan Psikiyatri Birliği'nin 1980 yılında yayımladığı DSM-III'e (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders Third Edition) göre yaş kriteri en az on yaş olarak belirlenmiş bulunmaktaydı⁷⁷. Buna göre eğer kişi yetişkinse cinsel faaliyette bulunulan çocuktan en az on yaş büyük olması kriteri öngörülmüştü. Ancak eğer çocuk geç ergenlik dönemindeyse bu durumda yaş farkı kriterinin katı bir şekilde uygulanmaması, hem aradaki yaş farkı hem de çocuğun cinsel olgunluk seviyesinin birlikte değerlendirilmesi gerektiği kriteri ortaya konulmuştu. Görüleceği üzere DSM-III'te yer alan on yaş kriteri bir normatif kesinlik değil klinik değerlendirme alanı yaratmaktaydı.

1987 yılında yayımlanan DSM-III-R (*Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders Third Edition – Revised*) ile ilk defa kişinin on altı yaşından büyük olması ve cinsel faaliyette bulunduğu çocuktan en az beş yaş büyük olması kriteri getirilmiştir⁷⁸. Böylece akranlar arasındaki cinsel faaliyetler ile pedofili bozukluğu arasında gerçekleştirilecek ayırım için net ve istikrarlı bir kriter getirilmiştir. Anılan kriter günümüzde hala geçerliliğini korumaktadır. Böylece 1987 yılından bu yana pedofili bozukluğu tanısı için kişinin en az on altı yaşında olması ve cinsel faaliyetlerde bulunulan ile arasında en az beş yaş farkın bulunması gerektiği kriteri bilimsel literatürde yerleşik hale gelmiştir.

5237 sayılı kanunun hazırlık sürecinde ise iptal olunan fıkrada yer alan asgari yaş farkına yönelik bilimsel bir temelin söz konusu olmadığı, DSM-III-R'ye açıkça atıfta bulunulmadığı ancak rastlantısal olarak beş yaş sınırının getirildiği görülmektedir⁷⁹. Tüm bu açıklamalar neticesinde Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının yerinde olmadığı kanaatindeyiz. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından fail ile mağdur arasında öngörülmüş olan beş yaş kriteri kanun koyucunun amacına hizmet etmekteyken yürürlüğe

⁷⁷ American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders Third Edition*. American Psychiatric Association Publishing; s. 272. Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.terapiacognitiva.eu/dwl/dsm5/DSM-III.pdf> (Erişim tarihi: 11.02.2026)

⁷⁸ Amerikan Psikiyatri Birliği, *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayısal El Kitabı: Tanı Ölçütleri, Gözden Geçirilmiş Üçüncü Baskı (DSM-III-R)*, çev. Dr. Ertuğrul Köroğlu, Hekimler Yayın Birliği, 1989, s. 160.

⁷⁹ Bkz. Eraslan, Orhan, Karşı Oy Yazısı, Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu içinde, s. 162-163.

girmesinden çok kısa bir süre sonra iptal edilmiştir. Öyle ki bu suç tipi ile kanun koyucunun cinsel anlamda gelişimini tamamlamadığını kabul ettiği çocuğu cinsel gelişmişlik düzeyi daha yüksek olan bir yetişkinden korumayı hedeflediği kabul edilecekse, bu amaç mevcut düzenleme dahilinde ancak bilimsel bir yaş farkı öngörülerek mümkün olabilecektir. Böylece akranlar arasında rızaya dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar ile bilişsel ve cinsel kapasitesi gelişmiş olan yetişkinlerin çocuklara yönelik cinsel sömürsü aynı hukuki zeminde yer almayacaktır.

1.3. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA YER ALAN BENZER SUÇ TİPLERİ İLE KARŞILAŞTIRMA

1.3.1. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel Saldır Suçu ile Karşılaştırması

5237 sayılı TCK'da "*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*" başlığı altında karşımıza çıkan ilk suç tipi m. 102'de düzenlenen cinsel saldırı suçudur. 18/06/2014 tarihli 6545 sayılı *Türk Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*'un 58. maddesi ile cinsel saldırı suçunda önemli değişiklikler, eklemeler ve çıkartmalar yapılmıştır ve madde bugünkü halini almıştır.

Cinsel saldırı ile korunan hukuki değer, madde gerekçesinde de açıkça belirtildiği üzere kişinin cinsel dokunulmazlığıdır⁸⁰. Bu suç ile korunan hukuki değer kişinin cinsel serbestisinin sağlanması, kendisi istemedikçe kimsenin cinselliğinden yararlanmasını istememe hakkı olduğu da belirtilmektedir⁸¹. İşbu eserin ikinci bölümünde üzerinde durulacağı üzere, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun aksine, cinsel saldırı suçunda korunan hukuki değer kişinin cinsel dokunulmazlığı olduğu söylenebilmektedir.

⁸⁰ Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Bacaksız, Pınar. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 19. Baskı, 2024, (2024b) s. 329; Tezcan vd, 325; Serdar, s. 60.

⁸¹ Hafizoğulları, Zeki; Özen, Muharrem. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*. US-A Yayıncılık, 4. Baskı, 2015, s. 159.

Belirtildiği gibi, bu suç tipi ile on sekiz yaşını tamamlamış kişilerin cinsel özgürlüğü ve cinsel dokunulmazlığı korunmaktadır. Nitekim on sekiz yaşından küçüklere yönelik cinsel suçlar, kanunun 103 ve 104. maddelerinde düzenlenmiştir. Bu nedenle bu suçun mağduru kadın veya erkek ve fakat yalnızca on sekiz yaşından büyükler olabilir⁸². Reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan söz edilebilmesi için ise mağdurun on beş yaşını tamamlamış bir çocuk olması gerekmektedir. Bu suçun faili ise herkes olabilir.

Cinsel saldırı suçunun düzenlendiği madde 102'nin birinci fıkrasında suçun basit hali ve sarkıntılık, ikinci fıkrasında suçun nitelikli hali olan vücuda organ veya sair bir cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilmesi, üçüncü fıkrasında suçun nitelikli halleri, dördüncü fıkrasında mağdurun yaralanması, beşinci fıkrasında ise mağdurun ölmesi hali düzenlenmiştir. Cinsel davranışlarla bir kişinin vücut dokunulmazlığını ihlalden söz edebilmek için m. 102 kapsamında üç halden söz edebiliriz: basit ve nitelikli cinsel saldırı ile sarkıntılık. Bu üç halde de mağdurun rızası hilafına gerçekleştirilen cinsel davranışlar söz konusudur⁸³. Görüldüğü gibi cinsel saldırı suçu açısından rıza unsurundan bahsedilemezken, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda hukuken tam olarak geçerlilik tanınmamakla birlikte bir rıza söz konusudur.

Suçun basit halinde kanun koyucu, cinsel davranışlarla vücut dokunulmazlığının ihlalini aramaktadır. Basit cinsel saldırı suçunun oluşabilmesi için ilgili cinsel davranışların vücuda temas ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir⁸⁴.

Cinsel davranış ifadesinden ise ne anlaşılması gerektiğine dair ne kanunda ne de kanun gerekçesinde bir tanımlamaya yer verilmemiştir⁸⁵. Ancak m. 102'nin gerekçesinde cinsel arzuları tatmin amacına yönelik ve kişinin üzerinde gerçekleştirilen ama cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel davranışlar halinde suçun temel halinin meydana geleceği belirtilmektedir. Cinsel saldırı suçunun temel hali açısından cinsel ilişki boyutuna

⁸² Taner, 2023, s. 87-89; Serdar, s. 66-67.

⁸³ Özbek vd, 2024b, s. 331.

⁸⁴ Özbek vd, 2024b, s. 334; Tezcan vd, s. 344; Serdar, s. 82.

⁸⁵ Tezcan vd, s. 339; Kantarcı, s. 34.

varmayan cinsel davranışlar aranmaktayken, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda tam tersine cinsel ilişki boyutuna varmış cinsel davranışlar aranmaktadır.

Cinsel saldırı suçunu düzenleyen m. 102'nin ilk halinde yer almayan sarkıntılık suçu ise 6545 sayılı kanun ile eklenmiştir. Vücuda ani – süreksiz – kesintili şekilde temas halinde sarkıntılık suçu oluşacaktır⁸⁶. Görülmektedir ki vücuda temas halinde uygulanması söz konusu olacak madde, cinsel saldırı suçunun düzenlendiği m. 102'dir. İlerleyen başlıklarda açıklanacağı üzere, vücuda temas barındırmayan cinsel davranışlar halinde ise m. 105'te düzenlenen cinsel taciz suçu söz konusu olacaktır.

İkinci fıkrada, mağdurun vücuduna organ veya sair cisim sokulması nitelikli hal olarak düzenlenmiştir⁸⁷. Kanun koyucu reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği 104. maddede “cinsel ilişki” ifadesine yer vermişken, m. 102/2'de ise “vücuda organ veya sair cisim sokma” ifadesine yer verilmiştir. Yine de nitelikli cinsel saldırı suçu ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından aranan cinsel davranışın cinsel ilişki boyutuna varması gerektiği anlaşılmaktadır. İkinci bölümde ayrıntılı bir şekilde izah edileceği üzere, uygulamada cinsel ilişki kavramı ile vücuda organ veya sair cisim sokma kavramının tam olarak örtüşmediği görülmektedir. Öyle ki reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından Yargıtay'ın cinsel ilişki tanımı oldukça dar bir kapsamdadır ve penil penetrasyon (erkek cinsel organının vücuda sokulması) odaklıdır. Cinsel organ dışında bir organın veya sair bir cismin ithali nitelikli cinsel saldırı suçu açısından yeterli olacakken, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından suç oluşmamaktadır.

1.3.2. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel İstismar Suçu ile Karşılaştırması

Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar başlığı altında cinsel saldırı suçundan sonra m. 103'te cinsel istismar suçu düzenlenmiştir. Bu suç tipi de yürürlük tarihinden bu yana oldukça

⁸⁶ Özbek vd, 2024b, s. 338.

⁸⁷ Soner Baykal, Ceren. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suç*. Yüksek Lisans Tezi, Galatasaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2019, İstanbul, s. 30; Kantarcı, s. 36

değişikliğe uğramıştır. 24/11/2016 tarihli 6763 sayılı kanunun 13. maddesi ile suça ilişkin maddenin birinci ve ikinci fıkraları yeniden düzenlenmiş ve eklemeler yapılmıştır.

On sekiz yaşından büyüklere karşı gerçekleştirilen eylemler madde 102’de cinsel saldırı ifadesi kullanılmışken, çocuklar açısından cinsel istismar kavramı tercih edilmiştir. Madde gerekçesi incelendiğinde de anlaşılacağı üzere terminoloji açısından bu bilinçli bir tercihtir ve uluslararası terminolojinin yansıtılmasını sağlamaktadır⁸⁸. Cinsel saldırının varlığı mağdurun rızasının olmamasına bağlıdır, rıza söz konusu ise m. 102’den söz edilemez. Ancak m. 103’ün mağduru olan on beş yaşını tamamlamamış veya tamamlamış olmakla birlikte fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş çocuklara karşı gerçekleştirilen cinsel eylemler açısından çocuğun rızası cezai sorumluluğu ortadan kaldırmaz.

Cinsel istismar suçu ile korunan hukuki değer çocuğun cinsel dokunulmazlığı ve gelişimi ile yararlıdır⁸⁹. Bir görüşe göre bu suç tipi ile çocuğun cinsel dokunulmazlığının yanı sıra, çocuğu erken bir cinsel deneyimden korumak ve böylece sağlıklı bir cinsel gelişim sağlamak da amaçlanmaktadır⁹⁰.

Cinsel istismar suçunun faili herkes olabilir. Madde metninde ne yaş ne de cinsiyete dayalı bir ayırım yoktur. Bu suçun mağduru ise yalnızca çocuk olabilir. Mağdur çocuk açısından kanun koyucu ayırma giderek değerlendirme yapmıştır. Öyle ki:

a. On beş yaşını doldurmamış olan ya da on beş yaşını tamamlamış bulunsa dahi işlenen fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını kavrayabilecek yeterliliğe sahip olmayan çocuklara yönelik her türlü cinsel içerikli davranış, cinsel istismar kapsamında değerlendirilir.

⁸⁸ Akkaya, s. 166.

⁸⁹ Özbek vd, 2024b, s. 359.

⁹⁰ Tezcan vd, s. 382.

b. On beş ile on sekiz yaş arasındaki çocuklara karşı ise ancak cebir, tehdit, hile veya iradeyi sakatlayan başka bir etkenin varlığı hâlinde gerçekleştirilen cinsel nitelikteki davranışlar cinsel istismar suçunu oluşturur.

Cinsel istismar suçu ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun her ikisi için de mağdur çocuktur ancak görüldüğü üzere arada ayırım vardır. On beş yaşının altındaki her çocuğa yönelik gerçekleştirilen davranışlar her koşulda cinsel istismar suçuna vücut verecektir. Madde 103 ve 104 açısından ayırma gidilmesi gereken nokta, çocuğun on beş – on sekiz yaş aralığında bulunması halidir. On beş yaşını tamamlamış olmakla birlikte gerçekleştirilen eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemiş bir çocuk söz konusu ise bu çocuğa yönelik her türlü cinsel davranış cinsel istismar suçuna vücut verecektir. Ancak on beş yaşını tamamlamış ve algılama yeteneği yeterince gelişmiş olan çocukla cinsel ilişki boyutuna varan cinsel davranışlar m. 104 kapsamında reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna vücut verecektir.

On beş yaşını tamamlamış çocukla cebir, tehdit ve hile olmaksızın cinsel ilişki reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturacak; on beş yaşını tamamlamış çocuklara karşı cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başkaca bir sebebe dayalı gerçekleştirilen cinsel davranışlar ise m. 103/1-b kapsamında cinsel istismar suçunu oluşturacaktır.

Karşılaştırmaya konu reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ile m. 103/1-b’de düzenlenen cinsel istismar suçu açısından bir diğer farklılık ise iradeyi etkileyen başka bir nedenin varlığıdır. Kanun koyucu m. 104’te sadece “*cebir, tehdit ve hile olmaksızın*” ifadesine yer vermişken, m. 103/1-b’de bu hallerin yanı sıra ayrıca “*iradeyi etkileyen başkaca bir neden*” halinde de bu suç tipinin oluşacağını belirtmiştir. On beş yaşını tamamlamış çocuk açısından cebir, tehdit ve hile dışında iradeyi etkileyen başkaca bir neden söz konusu ise açık kanuni düzenleme gereği cinsel istismar suçu söz konusu olacaktır⁹¹. Özetle cebir, tehdit, hile yoksa, mağdur on beş yaşını tamamlamış bir çocuksa, taraflar arasında cinsel ilişki boyutuna varan cinsel davranışlar söz konusuysa reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan söz edilecektir. Cebir, tehdit, hile olmamasına rağmen iradeyi etkileyen başkaca bir sebep varsa ve mağdur yine on beş yaşını tamamlamış çocuksa bu

⁹¹ Kantarcı, s. 39.

durumda cinsel ilişki boyutuna varsa da varmasa da her türlü cinsel davranış cinsel istismar suçu kapsamında değerlendirilecektir.

Cinsel istismar suçunun maddi konusu her türlü cinsel davranıştır. Ancak bu ifade muğlak olup uygulamada farklı yorumlara yol açmaktadır. Bedensel temas içeren davranışların yanı sıra temas içermeyen davranışların da cinsel istismar suçuna mı vücut vereceği yoksa bu durumda cinsel taciz suçundan mı söz edileceği konusunda bir görüş birliği söz konusu değildi⁹². Cinsel taciz suçunu düzenleyen m. 105'in ilk halinde yer almayan *fiilin çocuğa karşı işlenmesi* ifadesi, 6545 sayılı kanunun 61. maddesi ile TCK m. 105'e eklenmiştir. Böylece kanun koyucu tarafından uygulamada ve öğretilerde karşılaşılan karışıklık giderilmiştir; bedensel temas içermeyen cinsel davranışlar m. 103 değil, m. 105 kapsamında değerlendirilecektir.

6545 sayılı kanun ile 5237 sayılı TCK m. 103'e dâhil olan bir diğer cinsel istismar hali ise sarkıntılık düzeyinde kalmış cinsel istismar suçudur. Sarkıntılık suçundan söz edebilmek için vücuda devamlılık arz etmeyen, ani bir şekilde gerçekleşen ve süreksiz olan bedensel temas gerekmekte olduğunu belirtmiştik. Cinsel istismar suçunun basit halinin düzenlendiği m. 103/1'in ikinci cümlesinde düzenlendiği üzere suçun sarkıntılık boyutunda kalması halinde daha az cezaya hükmolunacaktır. 103. maddenin birinci fıkrasının son cümlesinde ise sarkıntılık suçunun failinin de çocuk olması haline yer verilmiştir. Buna göre bu suçun faili de çocuksa soruşturma veya kovuşturma yapılabilmesi için mağdurun, velisinin veya vasisin şikâyeti gerekmektedir.

Cinsel istimara suçunun vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle işlenen nitelikli hali ikinci fıkrafta, diğer nitelikli haller üçüncü ve dördüncü fıkrafta, uygulanan cebir veya şiddet neticesinde mağdurun yaralanması beşinci fıkrafta, ölmesi veya bitkisel hayata girmesi ise altınca fıkrafta düzenlenmiştir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104 ile cinsel istismar suçunun düzenlendiği m. 103 incelendiğinde öngörülen ceza miktarlarının, soruşturma ve kovuşturma usullerinin farklılaştığı görülmektedir. Vücuda organ veya sair cisim

⁹² Kantarcı, s. 40.

sokulması halinde m. 103/2 gereği fail hakkında resen soruşturma ve kovuşturma yapılarak on altı yıldan aşağı olmamak üzere hapis cezasına hükmolunurken, reşit olmayan kimse ile cinsel ilişki halinde şikâyet üzerine öngörülen ceza miktarı m. 104'göre iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıdır. Görüleceği üzere on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan bir çocukla cinsel ilişkiye girilmesi halinde değerlendirmenin doğru yapılması haksız ve orantısız uygulamalara yol açmamak adına elzemdir.

1.3.3. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel Taciz Suçu ile Karşılaştırması

Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar başlığı altında altıncı bölümde düzenlenen son cinsel suç tipi cinsel taciz suçudur. Kanunun 105. maddesinde düzenlenen cinsel taciz suçu, tıpkı cinsel saldırı ve cinsel istismar suçları gibi ilk haliyle kalmamış, 6545 sayılı kanunun 61. maddesiyle yeniden düzenlenmiş ve değişikliğe uğramıştır.

Bu suç ile korunan hukuki değer kişinin cinsel özgürlüğüdür⁹³. Cinsel taciz suçu, cinsel saldırı veya cinsel istismar suçları kapsamına girmeyen cinsel davranışları cezalandırma yoluna giderek kişinin cinsel dokunulmazlık ve cinsel özgürlüğünü daha geniş bir çerçeveden korumaya hizmet etmektedir.

Bu suçun faili ve mağduru ise herkes olabilir, yaşa veya cinsiyete dayalı bir ayırım yapılmasına yönelik hiçbir düzenleme yoktur.

Cinsel taciz suçu, bedensel temas içermeyen cinsel davranışlar söz konusu olduğunda meydana gelmektedir⁹⁴. Bedensel temasın söz konusu olması durumunda koşullara göre daha önceki başlıklarda açıklandığı üzere, cinsel saldırı veya cinsel istismar suçu söz konusu olacaktır. “Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Cinsel İstismar Suçu ile Karşılaştırması” başlığı altında bahsedildiği üzere 18/06/2014 tarihli 6545 sayılı kanunun 61. maddesiyle cinsel taciz suçunun çocuğa karşı işlenmesi hali düzenlenmeden önce, cinsel istismar suçunda her türlü cinsel davranış ifadesine yer verildiğinden, bazı yazarlar tarafından çocuğa karşı bedensel temas içermeyen davranışların da cinsel istismar suçuna

⁹³ Tezcan vd, s. 417.

⁹⁴ Akkaya, s. 404.

vücut verdiği ileri sürülmekteydi. Ancak 2014 yılında m. 105/1'e yapılan ekleme neticesinde çocuğa karşı bedensel temas içermeyen cinsel davranışların cinsel taciz suçu kapsamına gireceği netleşmiştir. Cinsel taciz serbest hareketli bir suç tipi olarak, sözlü olarak, davranışla veya başkaca herhangi bir yolla gerçekleştirilebilir⁹⁵. Ayırt edici nokta, bedensel temasın bulunmamasıdır.

Suçun basit şeklinin düzenlendiği birinci fıkrada “cinsel amaçlı olarak taciz” ifadesine yer verilmiştir. Madde gerekçesinde “*Cinsel taciz, kişinin vücut dokunulmazlığının ihlâli niteliği taşımayan cinsel davranışlarla gerçekleştirilebilir. Cinsel taciz, cinsel yönden, ahlâk temizliğine aykırı olarak mağdurun rahatsız edilmesinden ibarettir.*” ifadelerine yer verilmiştir⁹⁶. Hangi davranışların cinsel taciz olarak kabul edileceği muğlaktır. Bu belirsizlik öğretide haklı olarak eleştirilmekte, kanunilik ilkesine aykırılığın söz konusu olduğu, bu belirsizliğin geniş yorumlamaya ve keyfiliğe yol açabileceği belirtilmektedir⁹⁷.

Cinsel taciz suçundan söz edebilmek için madde metninde açıkça belirtildiği üzere, failin cinsel amaçla hareket etmesi gerekmektedir. Failin cinsel amaç taşımadığı durumlarda koşulları varsa cinsel taciz suçu dışında başkaca suç tipleri meydana gelebilir.

Maddenin birinci fıkrasında suçun basit hali, ikinci fıkrasında ise nitelikli haller düzenlenmiştir. Suçun basit halinin soruşturulması ve kovuşturulması kanunun lafzı gereği şikâyete tabidir. Ancak suçun nitelikli hali için şikâyet şartının aranıp aranmayacağına yönelik bir açıklık yoktur. Öğretide baskın görüşe göre bu suçun basit halinin takibinin şikâyete tabi olduğu belirtilmişken nitelikli haller açısından bir belirleme yapılmaması nedeniyle, cinsel taciz suçunun ikinci fıkrada düzenlenen nitelikli hallerinin soruşturulması ve kovuşturulması resen gerçekleştirilecektir⁹⁸.

⁹⁵ Kırat, Emrah; Üreten Tandoğan, Selen. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 1. Baskı, 2022, s. 153.

⁹⁶ Akkaya, s. 400.

⁹⁷ Taner, 2023, s. 505; Tezcan vd, s. 419,

⁹⁸ Kantarcı, s. 43.

Yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere cinsel taciz suçunda bedensel bir temasın varlığının dahi gerekmemesine karşılık, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun meydana gelebilmesi için cinsel ilişki boyutuna varan cinsel davranışlar söz konusu olmalıdır.

Cinsel taciz suçunun mağduru herkes olabilirken, mağdurun çocuk olması halinde cezanın alt ve üst sınırı artırılmıştır. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mağduru ise on beş yaşını tamamlamış çocuk olabilecektir.

2. BÖLÜM

REŞİT OLMAYANLA CİNSEL İLİŞKİ SUÇU (TCK M. 104)

2.1. GENEL OLARAK

“*Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*” 5237 sayılı TCK’nın ikinci kitabının ikinci kısmının “*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*” başlıklı altıncı bölümünde, m. 104’te düzenlenmiştir. Kanun koyucu bu suç tipi ile on beş yaşını doldurmuş çocuklarla rıza dâhilinde cinsel ilişki eylemini müeyyide altına almayı amaçlamıştır.

765 sayılı TCK’da reşit olmayan bir kimseyle rızasıyla cinsi münasebette bulunma suçunun ırza geçme suçunun düzenlendiği 416. maddenin 3. fıkrasında düzenlendiğini belirtmiştik. 5237 sayılı TCK’da ise kanun koyucu reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu ayrı bir başlık altında m. 104’de düzenleme yoluna gitmiştir.

Yine önceki başlıklarda incelendiği üzere, maddenin ilk halinde yer alan ve fail ile mağdur arasında asgari bir yaş farkının bulunması halinde suçun resen soruşturulacağına ve kovuşturulacağına, ayrıca faile verilecek cezanın iki kat artırılacağına yönelik ikinci fıkra hükmü AYM tarafından iptal edilmiştir⁹⁹.

2014 yılında kabul olunan 6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suç tiplerinde önemli yeniden düzenlemeler ile değişiklikler gerçekleştirilmiştir. 6545 sayılı kanunun 60. maddesi ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104’de değişiklikler ve eklemeler meydana gelmiştir. Suçun temel halinin düzenlendiği birinci fıkrada öngörülen ceza miktarı artırılmış, ikinci ve üçüncü fıkrasında yer alan nitelikli haller m. 104’e eklenmiştir.

⁹⁹ Bkz. Anayasa Mahkemesi’nin, 23.11.2005 tarihli ve 2005/103 E, 2005/89 K. sayılı kararı.

Bu çalışmadaki amaç daha önce de belirtildiği üzere, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun genel hatlarıyla anlatımını yapmak ve uygulamaya bakan yönleriyle konu olduğu tartışmaları ortaya koymak olup, karşılaşılan sorunları açıklayarak çözüm önerilerinde bulunmaktadır.

5237 sayılı TCK kabul olduğundan bu yana cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar arasında en tartışmalı suç tipinin reşit olmayanla cinsel ilişki suçu olduğunu söylemek yanlış olmaz. Öğretide bu suç tipinin hangi yönden eleştirildiğine dair aşağıdaki şekilde bir sıralama yapılabilir. Ayrıca sıralanan bu sorunlar ve sorular çalışmanın işbu ikinci bölümü altında irdelenmeye çalışılacaktır. Şöyle ki:

- a. Öncelikle bu suç tipi mevzuatımızda yer almalı mı?
- b. Mevzuatımızda yer alan bu suç tipinin mevcut düzenleniş şekli yerinde mi?
- c. Kanun koyucunun bu suç tipi ile korumak istediği hukuki yarar suçun mevcut düzenleniş şekli ile korunabiliyor mu?
- d. Suçun düzenlendiği maddenin başlığı ile metni arasında yer alan uyumsuzluğun uygulamada ve öğretide yol açtığı karışıklık nasıl çözümlenmeli?
- e. Akranlar arasında işlendiği zaman bu suçun failini ve mağdurunu nasıl ve neye göre tespit edeceğiz?
- f. Kanun koyucu bu suçun meydana gelebilmesi için niçin yalnızca cinsel ilişki boyutuna varan cinsel davranışları suç saymıştır?
- g. Cinsel ilişki ifadesinden ne anlaşılmalı ve Yargıtay'ın cinsel ilişki tanımını ne gibi sorunları beraberinde getirmektedir?
- h. Mağdurun rızasının olması tipikliğin bir unsuru olarak mı yoksa hukuka uygunluk nedeni olarak mı kabul edilmeli?

- i. Bu suçu şikâyet hakkı kime ait? Rızasına tamamen geçerlilik tanınmayan çocuğun şikâyet hakkı var mı?

2.2. KORUNAN HUKUKİ DEĞER

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, daha önce de belirtildiği gibi TCK'da “*Kişilere Karşı Suçlar*” başlıklı ikinci kısmın “*Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*” başlıklı altıncı bölümünde yer almaktadır. Kanunun sistematığı gereği bu suç tipi ile korunan hukuki değer bireyin cinsel dokunulmazlığı olduğu kabul edilebilir¹⁰⁰. Ancak belirtmek gerekir ki diğer cinsel dokunulmazlığa karşı suçlar ile karşılaştırıldığında reşit olmayanla cinsel ilişki suçu bakımından korunan hukuki değer cinsel dokunulmazlık olduğunu kuşkusuz kabul etmek doğru olmayacaktır. Nitekim reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, rızaya dayalı olması bakımından diğer cinsel suç tiplerinden ayrılmaktadır¹⁰¹.

104. madde incelendiğinde, on beş yaşını tamamlamış çocukların cinsel ilişki boyutuna varmayan davranışlarının kapsam dışında bırakıldığı, rızaya dayalı olarak gerçekleşen cinsel ilişkinin ise şikâyete dayalı olarak yargılamaya konu edilebildiği görülmektedir. Nitekim kanun koyucunun on beş yaşını doldurmuş çocukların cinsel ilişkinin anlam ve sonuçlarını kavrama yeteneğinin yeterince gelişmediği kanaati ile bu yaş grubundaki çocukların cinsel özgürlüğünü kısıtlı olarak kabul ettiği sonucuna varılabilmektedir. Bu nedenle, bu suç tipi ile hedeflenenin belli bir yaş grubunda dahi olsa çocukların erken yaşta bir cinsel deneyimin getirebileceği olumsuz sonuçlardan korunması olduğu yönünde görüşler de ileri sürülmektedir. Böylece on beş yaşını doldurmuş çocukların rıza dâhilinde dahi olsa cinsel ilişkiye girmesi istenmemiş ve suç olarak kabul edilmiştir¹⁰².

Rızaya binaen gerçekleşen cinsel ilişki sonrasında şikâyet yoluyla cezalandırma yoluna gidilmesinin bir çelişki olduğuna ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun toplumsal kaygılar nedeniyle yapay bir suç tipi olarak ortaya koyulduğuna yönelik görüşler de

¹⁰⁰Özbek vd, 2024b, s. 382; Kamışlı, Gani; Taneri, Gökhan. *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2018, s. 351.

¹⁰¹ Taner, 2023, s. 469. Ayrıca bkz. Kantarcı, s. 56.

¹⁰² Özgenç, İzzet. *Cinsel Suçlar: Türk Ceza Kanununun Cinsel Suçlara İlişkin Düzenlemelerinin Dayandığı Felsefi Temel*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.14, S.1, 2020, s. 264.

mevcuttur¹⁰³. Böylece bu suç tipinin hukuksal bir değeri korumaktan ziyade toplumsal ve ahlaki kaygıları gözettiği ileri sürülmektedir. Daha önce de belirtildiği üzere, 765 sayılı TCK döneminde bu suç tipi –ve diğer cinsel suçlar- “Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar” başlığı altında düzenlenmekteydi ve bu nedenle bu suç tipi ile korunan hukuki değerlerin genel adap ve aile düzeni olduğu kabul edilmekteydi¹⁰⁴. Buna göre kanaatimizce rıza dâhilinde gerçekleşen bir cinsel ilişkinin daha sonra şikâyet yoluyla cezalandırılması, kanun koyucunun hala cinsel suçlar açısından –en azından reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından- ahlaki ve toplumsal kaygılar güttüğünü göstermektedir.

Ancak buna karşılık rızaya dayalı bir cinsel ilişki sonrasında şikâyetçi olunmasının bir çelişki olmadığı, on beş yaşını doldurmuş bir çocuğun cinsel ilişkiyi bilmesi ve istemesinin bu eylemin toplumsal, fiziksel ve psikolojik etkilerini de göz önüne aldığı anlamına gelmediği ve bu nedenle de bu suç tipinin yerinde olarak çocuğun cinsel özgürlüğünü, fiziksel ve psikolojik bütünlüğünü korumayı amaçladığı yönünde görüşler de söz konusudur¹⁰⁵.

Doktrinde yer alan bir görüşe göre de algılama yeteneği gelişmiş ve on beş yaşını tamamlamış çocuk ile cinsel ilişki boyutuna varan davranışların suç olarak kabul edilmesiyle cinsel özgürlük kavramının bağdaştırılması mümkün değildir¹⁰⁶. Böylece aslında ortada ceza hukukunu ilgilendiren bir menfaat bulunmamaktadır ve bu nedenle anılan fiilin suç olmaktan çıkartılması gerekmektedir.

Algılama yeteneği gelişmiş ve kanunun aradığı yaş sınırını geçmiş bir çocuğun rızasına dayalı olarak gerçekleşen cinsel ilişkinin müeyyide altına alınmasıyla kişinin cinsel dokunulmazlığının veya cinsel özgürlüğünün koruma altına alındığını söylemenin güç olduğu kanaatindeyiz. Öyle ki hukuk sistemimizde on beş yaşını doldurmuş çocukların, fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve hareketlerini yönlendirme yeteneğinin yeterince gelişmiş olduğu kabulü söz konusudur. Yine ilerleyen başlıklarda ayrıntılı bir

¹⁰³ Arslantürk, Mustafa. *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, 2024, s. 600.

¹⁰⁴ Sarıgül, Ali Tanju. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunda Fail (TCK m. 104)*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.15, S.2, 2021, s. 715.

¹⁰⁵ Aydın, Murat. *Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2018, s. 101.

¹⁰⁶ Taner, 2023, s. 470.

şekilde değerlendirileceği üzere bu suç tipi açısından on beş yaşını doldurmuş çocuğun şikâyet ve şikâyetten vazgeçme beyanını esas kabul eden Yargıtay kararları mevcuttur. Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde bu suç tipi hem kanuna hem hukukun genel ilkelerine hem de içtihatlarla aykırılık teşkil etmektedir. Kaldı ki bu suç tipi ile çocuğun cinsel dokunulmazlığı, gelişimi veya özgürlüğü korunuyor ise neden şikâyete tabi kılındığı anlaşılabilir değildir. Bu suç tipinin yalnızca toplumsal ve ahlaki kaygılar gözetilerek ihdas edildiği ileri sürülemez de bu kaygıların kanun koyucu tarafından tamamen dışlandığını söylemek de güçtür. Kanaatimizce de algılama yeteneği gelişmiş ve on beş yaşını tamamlamış çocuğun rızası ile cinsel ilişkiye girmesinde ceza hukukunu ilgilendiren bir menfaat söz konusu değildir. Ortada ceza hukukunun müdahale alanına giren bir durum söz konusu olmayıp anılan eylemlerin suç olmaktan çıkartılması gerekmektedir.

2.3. SUÇUN UNSURLARI

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, maddi unsurlarının belirli şekilde düzenlenmemiş olması başta olmak üzere pek çok ciddi çelişki ve muğlaklığı içerisinde barındıran bir düzenlemedir.

Öncelikle madde metninde sadece mağdurun yaşı ile ilgili bir düzenleme yer almakta ancak ayrıntılarına ilerleyen başlıklar da değinilecek olmakla birlikte madde başlığı ile madde metninin içeriğinin de bu anlamda örtüşmediği görülmektedir. Madde başlığında “*reşit olmayan*” ifadesi kullanılmış olmasına rağmen, madde metninde “*on beş yaşını doldurmuş olan çocuk*” tabiri tercih edilmiştir. Bu terminolojik farklılık anlam kargaşasına yol açmaktadır. On sekiz yaşından küçük olup da mahkeme kararıyla veya evlenme yoluyla reşit kılınan kimselerin bu suçun mağduru olup olmayacağı tartışmasının çıkış noktası da bu çelişkidir.

Yine ayrıca failin yaşına, failin ve mağdurun cinsiyetine ilişkin bir açıklama yer almamaktadır. Yine ilerleyen başlıklarda ayrıntısıyla yer verileceği gibi cinsel ilişki kavramı Yargıtay içtihatlarında olduğu gibi dar anlamda yorumlanacaksa, iki kadın arasında yaşanan cinsel davranışlar bu suçun konusu olamayacaktır. Böylece suçun düzenlenişindeki anılan eksiklik, anlamlı bir çözüm üretilmesinin önüne geçmektedir.

Cinsel ilişki boyutuna varan davranışlar bu suçun düzenlenmesi ile kanun koyucunun amacın dâhilinde iken, muhatabı çocuk olan ama cinsel ilişki boyutuna varmayan davranışların kanun koyucunun amacı dışında olduğunu kabul etmek de hukuk ilminin mantığıyla örtüşmemektedir.

Anılan tartışmalar ve başkaca tartışmalar ilerleyen başlıkların konusu olduğu için burada kısaca değinmekle yetiniyoruz. Ancak bu çalışmanın konusunu bu ve benzeri muğlaklıklar oluşturduğu için işbu çalışmanın odağı tartışmalar ve anlamlı bir çözüm arayışı olacaktır.

2.3.1. Maddi Unsurlar

2.3.1.1. Hareket

Cebir, hile veya tehdit olmaksızın cinsel ilişki yaşanması, bu suçun maddi unsurudur.¹⁰⁷ On beş yaşını doldurmuş çocuğun rızası olmaksızın yani cebir, hile veya tehdit kullanılarak cinsel ilişki halinde artık m. 104 değil, m. 103 uyarınca çocuğun cinsel istismarı suçu söz konusu olacaktır¹⁰⁸. Eğer ki rızaya dayalı gerçekleşen eylem cinsel ilişki boyutuna varmamışsa bu durumda da madde hükmü gereği suç oluşmayacaktır¹⁰⁹.

Madde metninde doğrudan “cinsel ilişki” kavramına yer verilmiş olmakla birlikte kanunda bu kavramın tanımına yer verilmemiştir. Söz konusu düzenlemeyle bu suçun yalnızca cinsel ilişki yoluyla meydana gelebileceği, cinsel ilişki boyutuna ulaşmayan davranışların bu suçu oluşturmayacağı anlaşılmaktadır. Cinsel ilişki kavramından ne anlaşıldığı ya da ne anlaşılması gerektiği hususu, suçun faili ve mağduruna ilişkin açıklamaları da doğrudan etkileyeceğinden öncelikle bu kavramın incelenmesi gerekmektedir.

¹⁰⁷ Özbek vd, 2024b, s. 387.

¹⁰⁸ Yeldan, Didem. *Uygulamada Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023, s. 387. Ayrıca bkz. Özbek vd, 2024b, s. 387.

¹⁰⁹ Akçay, s. 97.

2.3.1.1.1. Cinsel İlişki Kavramı

TDK, cinsel ilişki kavramını “*Erkek ile dışının veya bu rolleri üstlenmiş bireylerin cinsel organları aracılığıyla birleşme eylemi*” olarak tanımlamaktadır¹¹⁰. Yargıtay ise “*Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği TCK.nın 104. maddesinin metninde suç olarak tarif edilen cinsel ilişkinin, erkek cinsel organının bir kadına vajinal veya anal yoldan ya da bir erkeğe anal yoldan ithal edilmesi olarak*” tanımlamaktadır¹¹¹. En öz tabiriyle, kişinin cinsel organını diğerinin cinsel organına sokması dışındaki eylemler cinsel ilişki olarak kabul edilmemektedir¹¹². Bu dar tanımlamadan ve çeşitli kararlardan anlaşılmaktadır ki Yargıtay’a göre oral seks¹¹³, anüse veya vajinaya parmak veya sair cisim sokmak¹¹⁴ gibi eylemler cinsel ilişki olarak kabul görmemektedir¹¹⁵. Bu anlayışa göre ise yalnızca bir erkeğin bir kadına veya bir erkeğin başka bir erkeğe karşı bu suçu işleyebileceğini, cinsel ilişki eyleminin iki kadın arasında söz konusu olamayacağını, failin yalnızca erkek olabileceğini kabul etmek gerekecektir.

Öğretide kimi yazarlar da Yargıtay ile aynı görüşü benimsemektedir. Bu yazarlara göre, *vücuda cisim sokulması (ya da sokturulması) bu suçu oluşturmayacağı gibi, cinsel organın anal ya da vajinal boşluklar dışında bir boşluğa sokulması (ya da sokturulması) ya da cinsel organ dışında bir başka organın (örneğin parmağın) anal ya da vajinal boşluğa sokulması durumunda da bu suç oluşmaz*¹¹⁶.

¹¹⁰ TDK Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>, (Erişim Tarihi: 29.11.2025)

¹¹¹ Yargıtay CGK, 15.03.2023, 2022/303 E., 2023/151 K. Ayrıca bkz: Yargıtay 14. CD., 21.04.2014, 2012/6729 E., 2014/5373 K.; Yargıtay 14. CD., 04/05/2017, 2015/363 E., 2017/2429 K.; Yargıtay 14. CD., 19.02.2018, 2015/972 E., 2018/1125 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 09.12.2025)

¹¹² Yargıtay 14. CD., 27.09.2016, 2016/3447 E., 2016/6653 K. Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD., 07.04.2015, 2014/8781 E., 2015/5408 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 09/12/2025)

¹¹³ Yargıtay 14. CD., 20.09.2018, 2015/1067 E., 2018/5323 K. (Karar UYAP’tan alınmıştır.)

¹¹⁴ “*Anüse parmak sokmanın TCK.nın 104/1. maddesinde yazılı cinsel ilişki suçunu oluşturamayacağı gözetilmeden...*” Yargıtay 14. CD., 11.12.2021, 2011/6606 E., 2021/12803 K. (Karar UYAP’tan alınmıştır.) Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD., 21.06.2021, 2017/1587 E., 2021/4407 K.

¹¹⁵ “*...reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun ise ancak anal ya da vajinal yoldan organ ithali suretiyle işlenebilmesi, dolayısıyla anal ya da vajinal yoldan cisim ithal edilmesi ya da oral yoldan organ ithali durumunda bu suçun varlığından söz edilememesi...*” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 24.05.2023 tarihli, 2022/46 E, 2023/303 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 09.12.2025)

¹¹⁶ Erdem, Mustafa Ruhan; Tezcan, Durmuş; Önok, Rifat Murat. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 22. Baskı, 2024, s. 412. Aynı yönde bkz.

Görölmektedir ki reşit olmayanla cinsel ilişki suçu cinsel saldırı ve cinsel istismar suçlarının özünde var olan cinsel ilişki türünden daha dar kapsamda ele alınmakta¹¹⁷, terminolojik açıdan farklı bir yaklaşım benimsenmektedir. Cinsel saldırı veya cinsel istismar suçunun meydana gelmesi için herhangi bir cinsel davranış yeterli iken reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun söz konusu olabilmesi için yalnızca cinsel ilişki eyleminin gerçekleşmesi gerekmektedir¹¹⁸. Öğretide kimi yazarlara göre kanun koyucu cinsel saldırı ve cinsel istismar suçlarında olduğu gibi suçun maddi unsurunu ayrıntılandırmak yerine, “cinsel ilişki” demekle yetindiği için bu kavram dar bir şekilde yorumlanmalıdır¹¹⁹. Aksi takdirde kanunilik ilkesi ihlal edilecek, kanun koyucunun maksadının dışına çıkılacaktır. Kaldı ki cinsel ilişkiyi çocuklar açısından yasaklayan kanun koyucu, cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel davranışları suçun kapsamı dışında tutarak bu davranışların çocuğun cinsel, fiziksel ve zihinsel gelişimine etkisi bakımından bir derecelendirme yapmış gibi görünmektedir¹²⁰. Bu şekilde bir ayrımın da bilimsel ve hukuki açıklamasını yapmak mümkün görünmemektedir.

Bu şekilde bir yorum yapıldığında cinsel ilişki kavramının neden erkekler arasındaki ilişkiyi kapsarken kadınlar arasındaki ilişkiyi kapsamadığını açıklamak mümkün değildir¹²¹. Yargıtay’ın istikrarlı bir şekilde sürdürdüğü cinsel ilişki tanımı yalnızca teknik bir anlam taşımanın ötesinde eril düşünce yapısının Türk ceza hukukuna yansımalarıdır. Öyle ki daha önce de belirtildiği gibi cinsel ilişki için muhakkak ki erkek cinsel organının vajina ya da anüse ithali gerekmektedir şeklindeki yorum, cinsel ilişkinin vazgeçilmez ve tek belirleyici unsurunun erkeklik organı olduğunu varsaymaktadır. Böylece cinsel ilişki erkek egemen bir eylem haline gelir, erkeğin fiziksel ve zihinsel hâkimiyetinin tekrar tekrar üretilmesini sağlar. Bu bakış açısıyla cinsel ilişkide erkek yapan ve aktif konumdayken, kadın yapılan ve pasif konumdadır. Cinsel ilişki kadın için edilgen bir konuma gelip kadın da bir nesne konumuna indirgenir. Aynı sorunlu bakış açısı erkekler arası cinsel ilişkide de aktif - pasif ayrımı yapan Yargıtay kararlarında

¹¹⁷ Arslantürk, s. 613.

¹¹⁸ Taşan, Mehmet. Cinsel Suçlarda İspat Sorunu ve Yargılama Usulü. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2024, s. 484.

¹¹⁹ Şen, Ersan; Maviş, Mert; Şahin, Buğra; Efe, M. Enes; Serdar, Cem. *Uygulamada ve İçtihatla Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2025, s. 164.

¹²⁰ Sarıgül, s. 729.

¹²¹ Doğan, Recep. *Anamlı Yanıt Üretilmeyen İkilem: Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Ankara Barosu Dergisi, C.75, S.1, 2017, s.134.

ortaya konulmaktadır. Erkekler arası cinsel ilişkide anal penetrasyona maruz kalan mağdur konumuna gelmektedir¹²².

Belirtmek gerekir ki, bu yorumu haklı kılacak hiçbir düzenleme söz konusu değildir. Bu şekilde bir yorum halinde, on beş yaşını tamamlamış çocukların cinsel organları aracılığıyla birleşme eylemi dışındaki her türlü eylem aracılığıyla cinsel deneyim yaşama özgürlüğünün kanun koyucu tarafından tanındığı söylenecektir¹²³. Bu şekilde bir sonuca varıldığında neden sadece tanımlanan şekilde bir cinsel ilişki yaşanmasının suç olarak kabul edildiğini anlamak mümkün değildir. Kanun koyucunun bu düzenleme ile amacının çocukları erken bir yaşta cinsel deneyimden ve bu deneyimin doğurabileceği olumsuz sonuçlardan korumak olduğunu belirttikten sonra bu şekilde dar bir yorum yapmak hükmün amacına uygun düşmemektedir¹²⁴. Çünkü cinsel ilişki olarak kabul edilmeyen bu davranışların tamamı aynı anlamı taşımaktadır. Mademki amaç küçüğün erken bir cinsel deneyimden ve olumsuz sonuçlardan korunmasını sağlamak, bu durumda oral ilişkinin, vücuda penis dışında başka bir organ sokulmasının ve iki kadın arasında gerçekleşen cinsel davranışların da cinsel ilişki olarak kabulü gerekmektedir¹²⁵.

Öyle ki Yargıtay tarafından oluşturulan bu dar tanım ve yorumun, korunan hukuki değer savı ile çelişmek dışında doğurduğu başkaca sorunlar da vardır. Bu yorum heteronormatif ve cinsiyetçi bir yapıyı desteklemekte, cinsel ilişkiyi neredeyse yalnızca heteroseksüel ve fallogosantrik bir çerçeveye oturtmaktadır. İki kadın arasında gerçekleşen cinsel ilişki, ceza hukuku anlamında bir cinsel ilişki kabul edilmeyeceğinden bu durumda neden ortada korunmaya değer bir menfaat görülmediği anlaşılabilir değildir.

Yargıtay'ın bu dar yorumunun kabulü, çağdaş ceza hukukunun gerekleri ile uyumsuzdur. Mademki kanun koyucu on beş yaşını doldurmuş çocukların cinsel özgürlüğünü tam olarak tanımamakta, bu noktada çelişkiye düşülmemesi için yapılması gereken, cinsel ilişkiden ne anlaşılması gerektiğinin daha geniş yorumlanmasıdır. On beş yaşını tamamlamış çocuğun yaşadığı cinsel ilişki rızası dâhilinde dahi olsa yasaklanarak

¹²² Yargıtay 14. C.D., 24.01.2013, E. 2012/13961, K. 2013/467. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 09.12.2025)

¹²³ Özbek vd, 2024b, s. 389.

¹²⁴ Tezcan vd., s. 413.

¹²⁵ Ağcaoğlu, s. 111.

çocuğu cinsel ilişkinin doğurduğu olumsuz etkilerden korumak amaçlanıyorsa, en azından çocuğun vücuduna organ veya sair cisim sokulması veya sokturulmasının cinsel ilişki kapsamında değerlendirilmesi gerektiği, bu konudaki yaşanan tartışmaların önüne geçilebilmesi için ise madde metninde yer alan cinsel ilişki kavramı yerine vücuda organ veya sair cisim sokulması ifadesi ile değiştirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Ancak bu şekilde kanun koyucunun suç tipini düzenleme amacı yerine getirilebilmiş olacaktır.

2.3.1.1.2. Cebir, Tehdit ve Hile Olmaması – Rızanın Varlığı

TDK'na göre rıza, “*razı olma, bir şeyi yapmayı isteme, onam*” anlamlarına gelmektedir¹²⁶. Ceza hukukunda ise rıza, kişinin ceza hukuku aracılığıyla korunan hukuki değerlerinin üzerinde, tasarruf yetkisini hukukun kendisine tanıdığı sınırlar içerisinde kullanarak üçüncü kişilerin eylemine izin vermesi olarak ifade edilebilir¹²⁷.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun maddi konusunu oluşturan cinsel ilişkinin cebir, tehdit ve hile olmaksızın gerçekleşmesi gerekmektedir. 765 sayılı TCK'nın 416. maddesinin reşit olmayanla cinsi münasebet suçunun düzenlendiği üçüncü fıkrasında açıkça ve yerinde olarak reşit olmayanın rızası aranmaktayken, 5237 sayılı TCK m. 104'de cebir, tehdit ve hile gibi iradeyi etkileyici sebepler olmaksızın cinsel ilişkinin meydana gelmesi aranmıştır. Mülga TCK döneminde rızanın tipikliğin bir unsuru olarak düzenlendiği görülmektedir. Ancak m. 104'de açıkça rıza kavramına yer verilmemiştir ve bu durum neticesinde rızanın bu suç açısından tipikliğin bir unsuru mu yoksa hukuka uygunluk nedeni mi olduğu tartışılmıştır¹²⁸.

¹²⁶ TDK Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 13.12.2025)

¹²⁷ Erdoğan. Oğuz. *Rızanın Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerindeki Etkisi – Ceza Hukuku Monografileri*. Seçkin Yayıncılık. 1. Baskı, 2021, s. 22.

¹²⁸ Kantarcı, s. 96.

Anayasa Mahkemesi¹²⁹ ve Yargıtay CGK¹³⁰ içtihatlarına göre reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından rıza bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilemez, tipikliğin bir unsurudur. Öğretideki baskın görüşe göre de rıza tipikliğin bir unsurudur¹³¹.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mağdurunun cinsel ilişki fiiline yönelik rızası görülmektedir ki bu eylemi hukuka uygun hale getirmemektedir¹³². Zira bu suç tipinde mağdur zaten kendi rızası ile cinsel ilişkiye girmektedir. Dolayısıyla on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların cinsel ilişkiye yönelik rızası TCK m. 26/2’de düzenlenen hukuka uygunluk nedeni kapsamında değerlendirilemeyecektir¹³³. Kanun koyucu rızayı suçun maddi unsuru olarak düzenlemiştir¹³⁴.

On beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocuklara karşı cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başkaca bir nedene dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışların m. 103/1-b kapsamında cinsel istismar suçuna vücut vereceğini daha önce belirtmiştik. Cebir, tehdit, hile veya başkaca iradeyi etkileyen bir nedenin varlığı ile bu yaş aralığındaki çocuklarla cinsel ilişkiye girilmesi cinsel istismar suçuna vücut verirken, bu nedenler söz konusu olmaksızın girilen cinsel ilişki m. 104 kapsamında reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturacaktır. Belirtmek gerekir ki kanun koyucu m. 103’te cebir, tehdit ve hile dışında iradeyi etkileyen başkaca nedenlerin varlığı halinde de suçun oluşacağını açıkça düzenlemişken, m. 104’te yalnızca cebir, hile ve tehdit olmaksızın cinsel ilişkinin

¹²⁹ Anayasa Mahkemesi’nin, 26.02.2009 tarihli ve 2006/17 E, 2009/33 K. sayılı kararına göre “*İtiraz konusu kurala göre suç sayılan fiilin "cebir, şiddet ve hile olmaksızın", bir başka ifadeyle mağdurun rızasıyla işlenmesi gerekmektedir. Bundan, belli yaş grubuna dahil olanların cinsel ilişki konusundaki rızalarının geçerli kabul edilmediği, rızaya dayansa bile onbeş yaşından büyük çocukla cinsel ilişkinin suç sayıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralda sözü edilen rızanın hukuka uygunluk sebebi olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.*” Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 09.12.2025)

¹³⁰ “*Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda mağdurun rızasına uygun olarak cinsel ilişkide bulunmak bu suçun unsurunu oluşturmaktadır.*” Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 24.05.2023 tarihli, 2022/46 E, 2023/303 K, Yargıtay Ceza Genel Kurulu, 15.03.2023, 2022/303 E, 2023/151 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 13.12.2025)

¹³¹ Erdoğan, s. 256; Bozada, s. 44; Özgenç, İzzet. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar Bakımından İlgilinin Rızasının Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerindeki Etkisi*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.14, S. 2, 2020, s. 263; Taner, 2023, s. 476, Artuç / Gökcan, s. 4046, Tezcan vd, s. 414, Kantarcı, s. 96.

¹³² Aydın, s. 108, Kantarcı, s. 96.

¹³³ Doğan, 2017, s. 131; Tezcan vd, s. 414. Ayrıca bkz. TCK m. 26/2’ye göre “*Kişinin üzerinde mutlak surette tasarruf edebileceği bir hakkına ilişkin olmak üzere, açıkladığı rızası çerçevesinde işlenen fiilden dolayı kimseye ceza verilmez.*”

¹³⁴ Kurbanlı, Murat. *Basit Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (TCK m. 104/1)*. Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 6, S. 2, 2023, s. 132.

cezalandırılacağını belirtmekle yetinmiştir. İki suç tipi arasında bu şekilde bir terminoloji farklılığının ya da eksikliğin bulunmasının yerinde olmadığı kanaatindeyiz.

Cinsel istismar suçunun düzenlendiği m. 103 ile birlikte bir değerlendirme yapıldığı takdirde, on beş yaşını tamamlamış çocukların cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel davranışlar açısından gösterdikleri rızaya hukuken geçerlilik tanındığı söylenebilir¹³⁵. Ancak m. 104 kapsamında on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların cinsel ilişki yönünden gösterdikleri rıza geçerli sayılmamış, eylem suç olarak tanımlanmıştır.

2.3.1.2. Fail

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104'ün başlığı ve metni, failin yaşı ve cinsiyeti açısından bir özellik arz etmemektedir. Böylece ilk bakışta bu suçun failinin herkes olabileceği söylenebilecektir. Ancak öğretilerde bu suç tipiyle ilgili tartışmaların önemli bir kısmının faili yaşı ve cinsiyeti üzerine toplandığı söylenebilir. Öncelikle genel hükümler çerçevesinde fail kavramının incelenmesinin ardından bu suçun failinin kim olacağı ve neye göre belirleneceği hususlarının üzerinde durmak önem arz etmektedir.

2.3.1.2.1. Genel Hükümler Çerçevesinde Fail Kavramı

5237 sayılı TCK m. 37'ye göre fail, suçun kanuni tanımında yer alan fiili gerçekleştiren kişidir¹³⁶. Yani suç olarak kabul edilen hukuka aykırı ve normatif tanımı ihlal eden davranışı gerçekleştiren kişi veya kişiler faildir¹³⁷ ve fiilin merkezi figürüdür¹³⁸.

Meydana gelen her suçun muhakkak bir faili de vardır¹³⁹. TCK m. 20/2 uyarınca Türk ceza hukuku sisteminde tüzel kişilerin cezai sorumluluğundan söz edilememektedir. Aynı zamanda hukuka aykırı kabul edilen hareketi meydana getiren canlı varlık davranışının yalnızca insan tarafından gerçekleştirilebileceği kabulü de göz önüne alındığında fail bir

¹³⁵ Erdoğan, s. 257.

¹³⁶ Akbulut, Berrin. *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*. Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, 2024, s. 152.

¹³⁷ Artuç, Mustafa; Gökcan, Hasan Tahsin. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Cilt I. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2021, s. 1132.

¹³⁸ Baş, Eylem. *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur – Ceza Hukuku Monografileri –*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2021, s. 114.

¹³⁹ Koca, Mahmut; Üzülmöz, İlhan. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 17. Baskı, 2024, s. 112.

insan olmalıdır¹⁴⁰. Zira bilince ve kusur yeteneğine sahip olarak iradi hareket etme yeteneğine sahip olan tek canlı insandır¹⁴¹.

Ceza hukukunda fail, maddi dünyada fiili gerçekleştiren kişi olmanın yanı sıra aynı zamanda normatif ve hukuki değerlendirmelere göre de belirlenmektedir. Nitekim cezai sorumluluk salt maddi bir davranışın varlığına değil, bir yandan da bu davranışın hukuken anlamlı bir haksızlık meydana getirip getirmediği ve bu haksızlığın kime isnat edilip edilemeyeceğine de bağlıdır. Bu yönüyle fail, tipe uygun ve hukuka aykırı davranışını gerçekleştiren, bu hukuka aykırı fiil üzerinde hâkimiyet kuran ve bu hukuka aykırı davranış kendisine yüklenebilen kişidir.

Mevzuatımızda yer alan ceza kanunlarında tanımlanan suç tipleri kural olarak herkes tarafından işlenebilmektedir¹⁴². Genel suç olarak tabir edilebilecek bu suç tiplerinin kanuni tarifinde faile yönelik olarak “kimse”, “bir kimse”, “her kim”, “kişi” gibi ifadelerle yer verilmektedir¹⁴³. Kural bu olmakla birlikte kimi suç tiplerinde failin sıfatı açısından özel bir takım durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu suçların yalnızca belli özellikler veya özel yükümlülükler taşıyan kimselerce işlenebileceğini öngören suç tiplerine ise *özgü suç* denilmektedir¹⁴⁴. Özgü suç niteliğini haiz suç tipleri yalnızca özel faillik sıfatını taşıyanlar işleyebilecektir¹⁴⁵. Özgü suçlar da karşımıza iki farklı şekilde çıkabilmektedir. Buna göre yalnızca özel faillik vasfı taşıyan kimseler tarafından işlenen özgü suçlara *gerçek özgü suçlar* denilmekteyken, suçun basit hali herkes tarafından işlenebilip de nitelikli halinin gerçekleşmesi için failin özel faillik vasfı taşıması gereken özgü suçlara ise *görünüşte özgü suçlar* denilmektedir¹⁴⁶. Bu anlamda ilerleyen başlıklarda değinilecek olmakla beraber belirtmek gerekir ki reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun basit hali herkes tarafından işlenebilirken ikinci ve üçüncü fıkrada yer alan nitelikli haller açısından

¹⁴⁰ Artuç / Gökcan, s. 1132.

¹⁴¹ Koca / Üzülmöz, s. 112.

¹⁴² Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 20. Baskı, 2024, s. 214; Baş, s. 116.

¹⁴³ Özgenç, 2024, s. 214; Koca / Üzülmöz, s. 113.

¹⁴⁴ Koca / Üzülmöz, s. 113; Özgenç, 2024, s. 215; Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Meraklı, Serkan; Bacaksız, Pınar; Başbüyük, İsa. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, 2024, s. 219.

¹⁴⁵ Akbulut, 2024, s. 152; Koca / Üzülmöz, s. 113.

¹⁴⁶ Özgenç, 2024, s. 215; Akbulut, 2024, s. 153.

failin özel bir takım vasıflara sahip olması aranmaktadır. Bu nedenle nitelikli reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun görünüşte özgü suç olduğu söylenebilecektir.

Özgü suç ve özel fail sıfatı suça iştirak halinde önem arz etmektedir¹⁴⁷. Zira TCK m. 40/2'ye göre “Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur.” Açık kanun hükmü gereği özel faillik sıfatının arandığı suç tiplerinde bu sığata sahip olmayan kişiler suça ancak şerik olarak katılabilecektir.

Suçı meydana getiren icra hareketlerini doğrudan gerçekleştirip gerçekleştirilmeme durumuna göre faillik *doğrudan ve dolaylı faillik* olarak tasnif edilebilmektedir¹⁴⁸. Yine ayrıca suç tipini meydana getiren fail sayısının çokluğuna göre de müşterek faillikten söz edilebilir.

Kişinin suçun kanuni tanımında yer alan unsurları bizzat ve tek başına gerçekleştirmesi halinde *doğrudan faillik* söz konusudur¹⁴⁹. Bazı durumlarda da kişi hukuka aykırı hareketi bizzat gerçekleştirmemekle birlikte arka planda yer alarak başka kişi veya kişileri araç olarak kullanmakta, suçü aracılara işletmektedir. Bu durumda *dolaylı faillik* söz konusu olacaktır. TCK m. 37/2'ye göre “Suçun işlenmesinde bir başkasını araç olarak kullanan kişi de fail olarak sorumlu tutulur.” Kanuni düzenlemeden de anlaşıldığı üzere araç olarak ancak bir insan kullanıldığında dolaylı faillikten söz edilebilir¹⁵⁰. Dolaylı failin suçun işlenmesinde başkaca bir kimseyi araç olarak kullanması cebir, tehdit, ya da hileye dayanabileceği gibi kişinin hatasından faydalanmak şeklinde de ortaya çıkabilir¹⁵¹.

Birden fazla kişinin ortak suç işleme kararı kapsamında tipe uygun hukuka aykırı hareketin icra hareketlerini gerçekleştirilmesi halinde müşterek faillik söz konusu olur¹⁵². TCK m. 37/1 uyarınca *suçun kanuni tanımında yer alan fiili birlikte gerçekleştirenlerden her biri fail olarak sorumludur*. Görüldüğü üzere müşterek fail kurumunun söz konusu

¹⁴⁷ Özgenç, 2024, s. 215; Koca / Üzülmez, s. 114.

¹⁴⁸ Artuç / Gökcan, s. 1132.

¹⁴⁹ Koca / Üzülmez, s. 455; Artuç / Gökcan, s. 1133.

¹⁵⁰ Özbek vd, 2024a, s. 561.

¹⁵¹ Artuç / Gökcan, s. 1133.

¹⁵² Akbulut, 2024, s. 279; Özgenç, 2024, s. 606; Koca / Üzülmez, s. 456; Özbek vd, 2024a, s. 557; Artuç / Gökcan, s. 1137.

olabilmesi için kanunen aranan kimi şartlar söz konusudur. Buna göre öncelikle *birlikte suç işleme kararının mevcudiyeti* aranmaktadır. Yani bir suçun icrasında yer alan her bir kişinin, aynı suçu birlikte işlediklerine dair bilinç ve iradeye sahip olması gerekmektedir¹⁵³. Aksi takdirde, suçun icrasına katılanların ortak bir suç işleme kararı, bu yönde bir bilinci yoksa yan yana faillikten söz edilir ki bu durumda da her biri müstakil fail sıfatını haizdir.

Müşterek faillikten söz edilebilmesi için ayrıca *kanuni tanımda yer alan failin birlikte işlenmesi* de gerekmektedir¹⁵⁴. Yani her bir fail fiili bir hâkimiyete sahip olmalı, asli bir rol oynamalı ve her bir müşterek failin neticeye katkısı zorunlu, vazgeçilmez ve objektif olmalıdır¹⁵⁵.

2.3.1.2.2. Failin Cinsiyeti

TCK m. 104/1’de düzenlenen suçun temel şekli bakımından kanunda failin cinsiyetine ilişkin herhangi bir ayırım yapılmadığı görülmektedir. Ancak bu suç tipi bakımından failin cinsiyetine dayalı tartışmaların temelinde, çalışmanın önceki başlığında belirtildiği gibi, suçun maddi unsuru olan cinsel ilişkinin tanımının ne şekilde kabul edileceği yatmaktadır¹⁵⁶. Yargıtay’ın cinsel ilişkiyi erkek cinsel organının vajina ya da anüse ithali olarak kabul ettiği için fiilen bu suçun failin kadın olduğu durumlarda mağdurun kadın olmasının imkân bulunmamaktadır¹⁵⁷.

Madde metninden anlaşılmaktadır ki, kanun koyucunun fail açısından cinsiyete dayalı bir ayırım yapma amacı bulunmamaktadır. Bu nedenle bu suçun faili erkek veya kadın olabilecektir.¹⁵⁸ Anayasa Mahkemesi de 23/11/2005 tarihli ve 2005/103 esas, 2005/89 karar sayılı kararında “*maddede sanık ve mağdur yönünden cinsiyet ayrımı*

¹⁵³ Artuç / Gökcan, s. 1137.

¹⁵⁴ Özbek vd, 2024a, s. 557.

¹⁵⁵ Açıkgöz, Emre İkbal. *Müşterek Faillik*. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2024, s. 244.

¹⁵⁶ Ünal, s. 29; Kantarcı, s. 65; Aydın, s. 102.

¹⁵⁷ Tezcan vd, s. 407.

¹⁵⁸ Kamışlı / Taneri, s. 352.

yapılmamıştır” diyerek bu suçun failinin cinsiyeti açısından kanun koyucu tarafından bir ayırım yapılmadığını ve failin kadın veya erkek olabileceğini belirtmiştir.

Yargıtay’ın 765 sayılı TCK dönemindeki zihniyetin uzantısı olarak klasik ve geleneksel bakış açısıyla bir kadının bu suç tipini bir erkeğe ya da bir kadına karşı işlemesi mümkün kabul etmediği görülmektedir. Yargıtay’ın bu suç tipi açısından erkek olan tarafı fail kabul ediyor, bu kabul için makul ve geçerli bir gerekçe bulunmamasına rağmen “erkek olan faildir” şeklinde bir yorum yapıyor. Öyle ki bir kararında Yargıtay, on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan iki çocuk arasında gerçekleşen cinsel ilişki neticesinde 15 yaş 7 aylık kız çocuğunu mağdur, 15 yaş 2 aylık erkek çocuğunu ise fail kabul etmiştir¹⁵⁹. Yine aynı şekilde kız çocuğun yaş olarak daha büyük olmasına rağmen erkek çocuğun fail kabul edildiği başkaca kararlar da söz konusudur¹⁶⁰. Bu yaklaşım nedeniyle reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun failinin yalnızca erkek olabileceği kabulü, Anayasa m. 10 uyarınca eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmektedir¹⁶¹. Öğretide de tıpkı Yargıtay gibi bu suçun failinin yalnızca erkek olabileceği görüşünde olan yazarlar da vardır¹⁶².

Failin cinsiyetine yönelik yapılan tartışmalarda, failin kadın olduğu durumlarda mağdurun erkek olabileceken kadın olamayacağına yönelik görüşler de ileri sürülmektedir¹⁶³. Bu görüşe göre bu suç, bir kadın tarafından başka bir kadına yönelik olarak işlenemez¹⁶⁴. Yargıtay’ın da bu yönde kararları mevcuttur¹⁶⁵. Bir başka görüşe

¹⁵⁹ Yargıtay 14. CD, 17.02.2014, 2012/8899 E, 2014/1766 K. “Nüfus kayıt örneğine göre, 15 yaş 7 aylık mağdurenin teklifi üzerine cinsel ilişkiye giren 15 yıl 2 aylık sanık hakkında TCK.nın 104/1. maddesi uyarınca temel ceza belirlenirken, hakkaniyet ve orantılılık ilkelerine uygun düşecek ve TCK.nın 3/1. maddesine aykırı olmayacak şekilde bir ceza verilmesi gerekirken, suçun işleniş şekli, olayın mağdure ve ailesi üzerinde yarattığı etkiden söz edilerek dosya kapsamına uygun düşmeyen gerekçelerle üst haddeden ceza tayini...” Karara <https://www.lexpera.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 14.12.2025)

¹⁶⁰ Yargıtay 14. CD, 06.07.2020, 2019/429 E, 2020/3120 K; Yargıtay 14. CD, 25.06.2020, 2018/9851 E, 2020/2675 K; Yargıtay 14. CD, 29/06/2020, 2018/8581 E, 2020/2772 K. (Akt. Özgenç, İzzet. *Akran Çocuklar Arası Cinsel Birliktelik ve Ceza Hukuku Sorumluluğu Sorunu Türk Uygulamasından Örnekler*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 24, S. 4, 2020, s. 267-268)

¹⁶¹ Satılmışoğlu, s. 40; Taner, 2023, s. 474; Memiş Kartal, Pınar. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (TCK m.104)*. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.65, S.4, 2016, s. 2087; Kantarcı, s. 64.

¹⁶² Baytemir, Erdal. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Adalet Yayınları, 1. Baskı, 2019, s. 485; Özcan, Onur. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.19, S.3, 2022, s. 311.

¹⁶³ Artuç / Gökcan, s. 4034; Tezcan vd, s. 407; Taner, s. 474; Memiş Kartal, 2016, s. 2087; Şen vd, s. 159, Kırat / Üreten Tandoğan, s.121; Akdağ, Hale. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçuna İlişkin Bazı Değerlendirmeler*, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 9, 2017, s. 179.

¹⁶⁴ Tezcan vd, s. 407; Taner, 2023, s. 474. Baykal, s. 40.

¹⁶⁵ “Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği TCK.nın 104. maddesinin metninde suç olarak tarif edilen cinsel ilişkinin, erkek cinsel organının bir kadına vajinal veya anal yoldan ya da bir erkeğe anal

göre ise bu suçun bir kadın tarafından başka bir kadına yönelik olarak işlenmesi de mümkündür¹⁶⁶.

Kadının failliğini mağdur erkek olduğunda kabul etmek, yani erkek cinsel organı üzerinden tanımlamak çağ dışı bir bakış açısı olup modern hukukun ve dünyanın gereklerine uygun bir yorum değildir. Kanun koyucu tarafından bu yorumu haklı gösterecek şekilde ihdas edilmiş bir düzenleme yoktur. Bu cinsiyetçi yorum ve bakış açısı, mülga TCK döneminin geleneksel yapısının zihinlere yerleşmiş bir uzantısıdır. Anılan şekilde yapılan bir yorum nedeniyle yalnızca heteroseksüel ve erkekler arasındaki homoseksüel ilişkinin kanun koyucunu tarafından yasaklandığı, kadınlar arasındaki homoseksüel ilişkinin yasak kapsamı dışında olduğu söylenecektir. Bu yorumu da haklı çıkartacak bir açıklama yapmak mümkün gözükmemektedir. Öyle ki cinsiyete dayalı şekilde yapılacak bu tarz bir yorum hem Anayasa m. 10 kapsamında eşitlik ilkesine hem de Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS) m. 14'te yer alan ayrımcılık yasağına aykırılık doğuracaktır. Kanun koyucunun erkekler arasındaki homoseksüel ilişkiye rıza yaşını on sekiz, kadınlar arasındaki homoseksüel ilişkiye rıza yaşını ise on beş olarak kabul ettiğini söylemeyi gerektirecek bu yorum elbette ki kabul edilebilir bir yorum değildir.

Belirtmek gerekir ki, bu suç tipi bakımından kadının hiçbir şekilde fail olamayacağı, bu suç tipinde yalnızca erkeğin fail konumunda olabileceğini kabul eden görüşe de katılmak mümkün değildir. Bu bağlamda, örneğin on beş- on sekiz yaş aralığında bulunan bir kadın ve bir erkek cinsel ilişki yaşadığında, fizyolojik ve psikolojik olarak aynı konumda bulunan çocuklardan yalnızca cinsiyete dayalı olarak erkek çocuğu cezalandırmak, ne

yoldan ithal edilmesi olarak tanımlanması karşısında, mahkemenin oluşa uygun kabulüne göre, kayden 10.06.1991 doğumlu olup suç tarihinde 15 yaşını doldurmuş olan mağdureyle rızası ile öpüşüp seviştiği sırada mağdurenin cinsel organına parmağını soktuğu anlaşılan hemcinsi sanığın, cinsel ilişki boyutuna varmayan cinsel davranışları nedeniyle hukuka aykırılıktan söz edilemeyeceğinden” Yargıtay 14.CD., 21.04.2014, 2012/6729 E., 2014/5373 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 09.12.2025) Belirtmek gerekir ki Kırat ve Üreten Tandoğan'a göre verilen kararda Yargıtay tarafından failin kadın olamayacağına yönelik değil, sadece fiil yönünden bir değerlendirme yapılmıştır. Yazarlara göre bu karardan anlaşılması gereken şudur ki reşit olmayanla cinsel ilişki suçu bakımından failin kadın olduğu durumlarda mağdur yalnızca erkek olabilecektir.

¹⁶⁶ Kanbur, s. 4146; Aydın, s. 103.

ceza hukukunun mantığı ve amacıyla, ne hakkaniyetle, ne de suçla korunması amaçlanan hukuki değer ile örtüşmeyecektir.

Kanaatimizce daha önce de belirttiğimiz gibi madde metninde cinsel ilişki yerine vücuda organ veya sair cisim sokulması ya da sokturulması ifadesine yer verilmeli ya da bir değişikliğe gidilmeyecekse cinsel ilişki kavramı geniş bir şekilde yorumlanmalıdır. Yargıtay, geleneksel bakış açısından kurtularak cinsel ilişkiyi vücuda organ veya sair cisim sokma olarak kabul etmelidir ki kanun koyucunu da bu şekilde dar bir yorum amaçladığını söylemek mümkün değildir. Bu şekilde failin cinsiyetine yönelik tartışmaların önüne geçebilecektir. Daha önce de belirtildiği üzere, mademki bu suçla on beş yaşını tamamlamamış çocuğun cinsel dokunulmazlığını ve erken cinsel deneyimlerin yaratacağı olumsuz etkilerden çocuğu korumak amaçlanıyorsa, bu amaca ancak bu şekilde ulaşılabilecektir. Aksi takdirde kanun koyucu tarafından düzenlenmemiş olmasına rağmen kadınların bu suçun faili olamayacağını düşünmek ya da yalnızca bazı koşullarda fail olabileceğini düşünmek, başta eşitlik ve kanunilik ilkesi olmak üzere modern ceza hukukunun gereklerini ve ilkelerini çiğnemek olacaktır.

2.3.1.2.3. Failin Yaşı ve On Beş – On Sekiz Yaş Aralığındaki Çocukların Rızaya Dayalı Cinsel İlişisine Yönelik Tartışmalar

Kanunda failin cinsiyetine ilişkin bir ayırım gözetilmediği gibi yaşına ilişkin de herhangi bir değerlendirmeye yer verilmemiştir. Bu nedenle öğretilerde bu suç tipi ile ilgili gerçekleştirilen tartışmaların önemli bir kısmını da failin yaşının tespiti konusu oluşturmaktadır. Kimi yazarlar bu suçun failinin herkes olabileceğini, kimi yazarlar ise yalnızca on sekiz yaşından büyüklerin ya da yasal yolla reşit kılınmış olanların olabileceğini ileri sürmektedirler.

On beş – on sekiz yaş aralığında yer alan iki çocuk arasında rızaya dayalı cinsel ilişki gerçekleştiğinde bu davranışların madde kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda tartışmalar söz konusudur. Aynı yaş grubunda iki çocuğun rıza ile cinsel ilişkiye girmeleri halinde suçun oluşup oluşmayacağı, kimin fail kimin mağdur olacağı ve bu tespitin nasıl yapılacağı hala çözüme kavuşturulabilmiş bir tartışma değildir.

2.3.1.2.3.1. Failin Yaşına Yönelik Ayrıca Bir Değerlendirme Yapılamayacağına Dair Tartışma

Bahsedildiği gibi kanun koyucu failin yaşına yönelik bir ayırım ya da belirleme yapma yoluna gitmemiştir. Bu durumda ilk bakışta denilebilecektir ki bu suçun faili herkes olabilir. Anayasa Mahkemesi de reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği maddenin iptaline yönelik başvuru neticesinde yaptığı değerlendirmede, *saniğin cezalandırılması açısından mağdurla aynı yaş grubunda yer alması veya reşit olması arasında fark bulunmadığını* belirtmektedir¹⁶⁷.

Yargıtay da reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda failin yaşı bakımından bir ayırım yapılamayacağına yönelik içtihat oluşturmaktadır¹⁶⁸. Öyle ki Yargıtay, iki tarafın da on beş – on sekiz yaş aralığında bulunduğu durumlarda da suçun oluştuğunu belirtmektedir. Böylece Yargıtay içtihatlarında, yaşa göre bir sınırlama yapılamayacağını ve on sekiz yaşını tamamlamış olsun ya da olmasın herkesin bu suçun faili olabileceğini belirttiğini görmekteyiz.

Öğreti de kimi yazarlar AYM ve Yargıtay ile aynı görüşü paylaşmaktadırlar. Buna göre suçun faili herkes olabilir ve dahi on sekiz yaşından küçükler de bu suçun faili olabilir.¹⁶⁹ Nitekim kanun koyucu aksi yönde bir değerlendirme yapılmasına yönelik bir ifadeye yer vermemiştir. Aksi bir yorum kanunilik ilkesini ihlal niteliğinde olacaktır. Ancak bu yazarların içinde failin en azından on beş yaşını tamamlamış olması gerektiğini, aksi takdirde m. 103 kapsamında cinsel istismar suçunun mağduru olacağını ileri sürenler¹⁷⁰

¹⁶⁷ Anayasa Mahkemesi, 26.02.2009, 2006/17 E, 2009/33 K.

¹⁶⁸ “Oluşa uygun kabule göre, olay tarihinde on beş-on sekiz yaş grubunda bulunan suçta sürüklenen çocuğun eyleminin 5237 Sayılı TCK'nın 104/1. maddesinde düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturup...” Yargıtay 14. CD, 25.01.2021, 2019/196 E, 2021/386 K; “Oluşa uygun kabul ve dosya içeriğine göre; suçta sürüklenen çocuğun, 2012 yılı yaz aylarında onbeş yaşını tamamlayan mağdure ile cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başka bir neden bulunmaksızın, cinsel ilişkiye girmesi eyleminin 5237 Sayılı TCK'nın 104/1. maddesinde düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğu...” Yargıtay 14. CD, 25.10.2016, 2016/6196 E, 2016/7319 K Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 10.12.2025); “5237 sayılı TCK'nın 104. maddesinde düzenlenen reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun failinin yaşı ile ilgili olarak herhangi bir sınırlandırma bulunmadığı, 18 yaşından küçük failer tarafından da bu suçun işlenmesinin mümkün olduğu gözetilmeden...” Yargıtay 14. CD, 15.01.2015, 2014/2241 E, 2015/228 K. (Akt. Özcan, s. 313, dn. 14)

¹⁶⁹ Artuç / Gökcan, s.4034-4035; Özbek vd, 2024b, s. 383; Özcan, s. 312-313.

¹⁷⁰ Özcan, s. 313-314.

olduğu gibi on beş yaşını tamamlamamış çocuğun dahi bu suçun faili olabileceğini ileri sürenler de mevcuttur¹⁷¹.

2.3.1.2.3.2. Failin On Sekiz Yaşını Tamamlamış Olması veya Yasal Yollarla Reşit Kılınmış Olması Gerektiğine Dair Tartışma

Öğretide yer alan bir görüşe göre bu suçun failinin on sekiz yaşından büyük olması gerekmektedir¹⁷². Aksi takdirde kimin fail kimin mağdur olduğunun tespiti mümkün olmayacağından böyle bir durum belirlilik ilkesine aykırılık oluşturacaktır. Bu yazarlara göre failin on sekiz yaşından büyük kişiler olabileceği dışındaki ihtimallerde bir kişide hem fail hem de mağdur sıfatlarının birleşmesi söz konusu olacak, şikâyet hakkının kim tarafından kullanılacağı tespit edilemeyecek, iki tarafın da şikâyetçi olması durumunda iki çocuğun da cezalandırılması söz konusu olacaktır¹⁷³. Her ne kadar kanun koyucu doğrudan bu iradesini düzenlemeye aktarmamış dahi olsa, amacı cinsel olgunluğa ulaşmamış bir çocuğun cinsel olgunluğa ulaşmış bir kişi ile cinsel deneyim yaşamasının önüne geçmektir¹⁷⁴.

Bir görüşe göre reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ancak reşit olan bir kimse ile reşit olmayan bir kimse arasında söz konusu olabilmektedir. Kanun koyucu reşit olmayan çocukların isteyerek cinsel ilişki yaşamalarını her ne kadar görünüşte yasaklamış olsa da takibi şikâyete bağlayarak aslında suçun takibini imkânsız kılmış ve bu fiili suç saymamıştır¹⁷⁵. Çünkü akran çocukların cinsel ilişkide bulunmaları halinde kimin kimi

¹⁷¹ Ünver, Yener. *Türk Maddi Ceza Hukukunda Cinsel Suçların Eleştirel Olarak İncelenmesi*. , Yener Ünver (Ed.) II. Slovenya Uluslararası Hukuk Sempozyumu, Cinsel Suçlar ve Evlilik Hukuku. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2014, s. 45; “Yine kanaatimizce failin yaşı on beşin altında da olabilir. Örneğin; 14 yaşında bir çocuk ile 15-18 yaş grubundaki bir çocuğun rıza ile cinsel ilişkiye girmeleri halinde bizce 15-18 yaş grubundaki çocuk TCK m. 103’ ten, 14 yaşında bulunun çocuk ise TCK m. 104’ ten sorumlu tutulmalıdır.” Kurbanlı, s. 112.

¹⁷² Kanbur, s. 4146; Taner, 2023, s. 480; Özgenç, 2020c, s. 265-266; Aydın, s. 104, Sarıgül, s. 740-741; Kantarcı, s. 67; Aksakal, Enver. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. İstanbul Barosu Dergisi, C. 88, S. 2, 2014, s. 261; Bozada, s. 47; Köksal, Atacan. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Prof. Nevzat Toroslu’ya Armağan Cilt II içinde, Ankara Üniversitesi Yayınları No: 459, 2015, s. 695.

¹⁷³ Köksal, s. 695.

¹⁷⁴ Köksal, s. 695.

¹⁷⁵ Hafizoğulları / Özen, s. 169.

şikâyet edeceği belli değildir ve fiiliyatta suçun kovuşturulması bu nedenle mümkün görünmemektedir¹⁷⁶.

Öğretide olması gerekenin failin on sekiz yaşından büyük kimse olması olduğu, ancak kanunda buna yönelik herhangi bir ifade bulunmadığı için kanunilik ilkesinin uzantısı olan belirlilik ilkesi gereğince kanuna bu yönde açık bir ibare eklenmesi gerektiğini savunan yazarlar da söz konusudur¹⁷⁷.

Değindiğimiz gibi taraflardan kimin fail kimin ise mağdur olduğu belli olmayan bir suç tipi söz konusu olamayacağından, bu suçun failinin yalnızca on sekiz yaşını tamamlamış kişiler olabileceği kimi yazarlar tarafından kabul edilmektedir¹⁷⁸. Bir kısım yazarlara göre ise bu suçun faili on sekiz yaşını doldurmuş kişiler olabilir ancak on sekiz yaşını doldurmamış olmakla birlikte mahkeme kararıyla ya da evlenme yoluyla reşit olmuş kişiler de reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun faili olabilir¹⁷⁹. Bu yazarlara göre bu yoruma madde başlığından ulaşılabilmektedir. Buna göre kanun koyucu “reşit olmayanla cinsel ilişki suçu” ifadesini kullanarak, reşit olan bir kişinin reşit olmayan bir kimse ile cinsel ilişkiye girmesini yasaklamaktadır¹⁸⁰.

Bu görüşe karşıt olanlar ise suçun düzenleniş amacının on beş yaşını tamamlamış çocukların kendinden yaşça büyük şahıslar tarafından cinsel dokunulmazlığının ve gelişimin ihlal edilmemesi olduğundan –ve madde metninde kanun koyucunun yalnızca yaş kriterine yönelik ifadelere yer vermiş olduğu da göz önüne alınarak- on sekiz yaşını tamamlamamış olmakla birlikte yasal yollarla reşit kılınan kimse bu suçun faili olamaz, yalnızca on sekiz yaşından büyükler bu suçun faili olabilirler¹⁸¹.

¹⁷⁶ Hafizoğulları / Özen, s. 168.

¹⁷⁷ Taner, 2023, s. 480; Özbek vd, 2024b, s. 385; Kanbur, s. 4152; Kantarcı, s. 67.

¹⁷⁸ Aydın, s. 104.

¹⁷⁹ Tezcan vd, s. 408-409.

¹⁸⁰ Kanbur, s. 4146-4147.

¹⁸¹ Aksakal, 261; Özbek vd, 2024b, s. 383; Köksal, s. 695.

2.3.1.2.3.3. On Beş – On Sekiz Yaş Aralığında Bulunan Çocuklar Arasındaki Cinsel İlişkide Kimin Fail Kimin Mağdur Olacağına Dair Tartışma

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104'te failin yaşı ile ilgili hiçbir özelliğe yer verilmediğinden, on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan iki çocuğun rızaları doğrultusunda cinsel ilişki yaşamaları halinde kimin fail kimin mağdur olduğunun belirlenmesi çözüme kavuşturulamamış bir konu olarak tartışılmaya devam etmektedir. Bu doğrultuda da öğretide birçok görüş ileri sürülmektedir.

Bir görüşe göre on beş yaşını tamamlamış çocukların gerçekleştirdiği cinsel ilişki halinde tek bir eylem bulunduğu ve tarafların ikisi açısından da hem mağdur hem fail sıfatı birleştiğinden¹⁸² reşit olmayanla cinsel ilişki suçu meydana gelmeyecektir¹⁸³. Bu durumda reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda eylem tekliğinden söz edilemeyeceği için fail ve mağdur sıfatının da birleştiğinden söz edilemeyeceği, bu nedenle bu yoruma katılmanın mümkün olmadığı da belirtilmiştir¹⁸⁴. Bu görüşe göre ortada tek bir fiil var gibi gözükse de aslında hukuken tek bir fiil olduğu söylenemez, çocukların her biri kendi eylemi neticesinde diğer çocuk için fail sıfatına sahipken, diğer çocuğun eylemi neticesinde de mağdur sıfatına sahiptir¹⁸⁵.

Bir diğer görüşe göre on beş yaşını tamamlamış çocukların her ikisi de bu tipi açısından hem fail hem de mağdurdur, her ikisi de m. 104 kapsamında cezalandırılmalıdır¹⁸⁶. Yazarlara göre maddenin lafzına ve hükmün konuluş amacına bakıldığında başka bir yorum yapılmasına imkân yoktur. Kanun koyucu on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların cinsel dokunulmazlığını ve gelişimini yalnızca reşit olan kimselere karşı değil, birbirlerine karşı da korumak istemektedir¹⁸⁷. Bu görüş, basit reşit olmayanla cinsel ilişki suçu şikâyete tabi bir suç olduğundan, şikâyet hakkının kime ait olacağı konusunda

¹⁸² Ağcaoğlu, s. 169.

¹⁸³ Yenedünya, Ahmet Caner. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Legal Hukuk Dergisi, S. 33, 2005, s. 3305.

¹⁸⁴ Kantarcı, s. 69.

¹⁸⁵ Taner, 2023, s. 480.

¹⁸⁶ Artuç / Gökcan, s. 4035; Özbek vd, 2024b, s. 383; Taner, 2023, s. 480; Zeyrek, Ramazan. *Bütüncül Bir Ceza Hukuku Bakış Açısıyla Cinsel Suçların Çocuklar Tarafından İşlenmesinin Ele Alınması*. Rahime Erbaş ve Selen Çakırhan (ed.) Cinsel Suçlar I. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2023, s. 136. Taştan, Mehmet. Cinsel Suçlarda İspat Sorunu ve Yargılama Usulü. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2024, s. 477; Yeldan, s. 467; Yurtcan, Erdener. *Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, 2021, 243.

¹⁸⁷ Özbek vd, 2024b, s. 384-383.

eleştirilmektedir. Kimi yazarlar her iki çocuğun da şikâyet hakkına sahip olduğunu¹⁸⁸, kimi yazarlar ise ikna edenin¹⁸⁹ cezalandırılması gerektiğini ileri sürerek bu tereddüdü bertaraf etmeyi önermiştir. Daha önceki başlıklarda da söz edildiği gibi Türk Ceza Kanunu Tasarısına ilişkin Adalet Komisyonu üyesi Niğde Milletvekili Orhan Eraslan'ın karşı oy yazısına göre de m. 104'ün “*Reşit Olmayan Cinsel İlişkiye İkna*” olarak değiştirilmesi gerektiği kanaatini ileri sürmüştür¹⁹⁰. Belirtmek gerekir ki her somut olayda eyleme yönelik iknayı kimin gerçekleştirdiğinin tespiti pratik açıdan mümkün gözükmemektedir ve öğretide de bu açıdan eleştiriler öne sürülmüştür¹⁹¹. Kaldı ki Yargıtay'ın tam tersi yönde kararı da söz konusudur. Çalışmamızda daha önce de yer verilen söz konusu kararda on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan iki çocuk arasında gerçekleşen cinsel ilişki neticesinde teklifte bulunan taraf olmasına rağmen 15 yaş 7 aylık kız çocuğunu mağdur, teklifi kabul eden taraf olmasına rağmen 15 yaş 2 aylık erkek çocuğunu ise fail kabul etmiştir¹⁹².

Başka bir görüşe göre ise aktif hareketleri yapan taraf fail olarak kabul edilmelidir¹⁹³. Bu görüşe göre taraflardan biri aktif hareketlerle cinsel ilişkiyi gerçekleştirmiş, diğeri de vücuduna bu hareketlerin gerçekleştirilmesine izin vermişse, aktif hareketleri gerçekleştiren kişi faildir. Her iki taraf da aktif hareketlerde bulunmuşsa bu durumda birbirlerine karşı gerçekleştirdikleri aktif cinsel ilişki eylemleri nedeniyle iki taraf da faildir. Yazara göre vücuda organ veya sair cisim sokan kişi aktif rolünde ve faildir; bu eylemin vücudunda gerçekleşmesine izin veren pasif rolünde ve mağdurdur; vücuda organ veya sair cisim sokulması suretiyle gerçekleştirilen eylem de cinsel ilişkidir¹⁹⁴. Yargıtay'ın da on beş – on sekiz yaş aralığındaki iki erkek çocuk arasında gerçekleşen cinsel ilişkide aktif taraf olan erkek çocuğunu fail, diğerk erkek çocuğunu ise mağdur kabul

¹⁸⁸ Taner, 2023, s. 480;

¹⁸⁹ Akdağ, s. 175; Artuk, Mehmet Emin; Gökçen, Ahmet; Yenidünya Ahmet Caner. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Adalet Yayınevi, 17. Baskı, 2018, s. 308.

¹⁹⁰ Eraslan, Orhan, Karşı Oy Yazısı, Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu içinde, s. 234.

Bkz. <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/tutanak/tbmm/d22/c059/tbmm22059119ss0664.pdf> (Erişim tarihi: 14.12.2025)

¹⁹¹ Aksakal, s. 263; Tezcan vd, s. 408; Kantarcı, s. 70.

¹⁹² Yargıtay 14. CD, 17/02./2014, 2012/8899 E, 2014/1766 K. Karara <https://www.lexpera.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 15.12.2025)

¹⁹³ Ünver, s. 45.

¹⁹⁴ Ünver, s. 45.

ettiği karar örneği söz konusudur¹⁹⁵. Bu şekilde bir uygulama halinde yalnızca erkek olan tarafın fail olabilmesine imkân bulunduğundan bu görüşe katılmanın mümkün olmadığı kanaatindeyiz.

Öğretide savunulan bir diğer görüşe göre, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun faili yalnızca on sekiz yaşından büyük olan kişiler olabileceğinden on beş – on sekiz yaş aralığında yer alan çocukların cinsel ilişkiye girmesi halinde suç oluşmaz¹⁹⁶. On beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocuklar arasında rızaya dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel davranışlar ceza hukukunun konusunu oluşturamaz, bu durum toplum ve aile disiplini içinde çözümlenmelidir¹⁹⁷. Buna göre cinsel ilişkinin çocuklar açısından tercih edilmeyen bir davranış olması başka şey, bu davranışın ceza hukukunun konusu haline getirilmesi ise başka bir şeydir.¹⁹⁸ Kaldı ki gerçekleştirilecek ceza yargılamasının çocuklar üzerinde yaratacağı olumsuz etki, cezalandırma ile sağlanacak faydadan daha ağır basmaktadır¹⁹⁹. Suçun düzenlendiği maddeye bu suçun failinin yalnızca on sekiz yaşından büyükler olabileceğine yönelik bir ekleme yapılarak bu konudaki tartışmaların önüne geçilebileceği savunulmaktadır²⁰⁰.

Bu görüşü savunan yazarlar da farklı gerekçelerle bu sonuca ulaşmaktadır²⁰¹. Bazı yazarlara göre fail ve mağdurun belirsiz olduğu, belirlenemediği bir suç tipi söz konusu

¹⁹⁵ Yargıtay 14. CD, 24.01.2013, 2012/13961 E, 2013/467 K, (Akt. Kanbur, s. 4151) (Yargıtay kararda; “ceza evinde mahkûm olan ve her ikisinin de yaşının onaltı olduğu iki çocuğun, birinin diğerine karşı fiili livata yoluyla cinsel istismar suçundan açılan bir davada, livata fiilininin pasif tarafı olan erkek çocuğun rızası üzerine aktif tarafı olan diğer erkek çocuğun yaptığı fiili” reşit olmayanla cinsel ilişki suçu olarak değerlendirmiştir.)

¹⁹⁶ Özgenç, 2020c, s. 267; Tezcan vd, s. 408; Şen vd, s. 158; Köksal, s. 695; Beyazıt, Özgür. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C.1, S. 1, 2010, s. 299; Karakehya, Hakan. *Ceza Adaleti Sistemimizin En Önemli Yanlış Uygulamalarından Biri Olarak Cinsel İstismar Kapsamında Değerlendirilen Akran Cinselliği*. Eskişehir Barosu Dergisi, C. 8, S.1, 2023, s. 50; Kantarcı, s. 73; Akçay, s. 105.

¹⁹⁷ Özgenç, 2020c, s. 267; Ağcaoğlu, s. 174.

¹⁹⁸ Taner, Fahri Gökçen. *6545 Sayılı Kanunla Cinsel Suçlarda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme*. Güncel Hukuk Dergisi, C. 8, S. 128, 2014, s. 62.

¹⁹⁹ Taner, Fahri Gökçen. *Çocuklar Arasında Rızaya Dayalı Olarak Gerçekleşen Cinsel Davranışlar Sorunu ve Bu Konuya İlişkin Olabilecek En Kötü Çözüm Önerisi: Evlendirme*. Hukuk Defterleri Dergisi, S. 18, Nisan 2019, s. 33.

²⁰⁰ Taner, s. 480; Ağcaoğlu, s. 174; Kanbur, s. 4152; Özbek vd, 2024b, 385; Aksakal, s. 263; Kantarcı, s. 72; Yokuş Sevik, Handan. *6545 Sayılı Kanun İle Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi*. Ceza Hukuk ve Kriminoloji Dergisi, C. 3, S. 2, 2015, s.137-138.

²⁰¹ Koca, Mahmut; Bozkurt, Özge; Akar, İbrahim. *Çocukların Kendi Aralarındaki Cinsel İlişkinin Cezalandırılabilirliği Sorunu*. Mahmut Koca (Ed.) Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk’a Armağan. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2020, s. 642.

olamayacağından bu suç tipi yalnızca on sekiz yaşından büyükler tarafından işlenebilir, aynı yaş grubundaki çocuklar arasında yaşanan cinsel ilişki su suç kapsamında kabul edilemez²⁰².

Daha önce de belirtildiği gibi bir kısım yazarlar ise ortada tek bir fiil olduğundan dolayı fail ve mağdur sıfatının birleştiğini, bu nedenle on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocuklar arasındaki cinsel ilişkinin m. 104 kapsamında olmadığını ileri sürmektedir²⁰³.

Bir kısım yazarlara göre ise failin on sekiz yaşını doldurmuş kimse olması gerekliliği suç tipinden kaynaklanmaktadır. Madde metni ve başlığı incelendiğinde yalnızca reşit olmayan kimselerin bu suçun mağduru olabileceğini, yorum yoluyla failin ise reşit olması gerektiğini savunan bu görüşe göre, kanun koyucu bu suç tipi ile reşit olmayan ve cinsel olgunluğa oluşmamış çocukları, reşit olan ve cinse olgunluğa oluşmuş kimselerden korumak istemektedir²⁰⁴.

Daha önce de belirttiğimiz gibi Yargıtay reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından yaşa dayalı bir ayırım yapmıyor, on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların da bu suçun faili olabileceğini kabul ediyor. Öyle ki on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan iki çocuğun cinsel ilişkiye girmesi halinde suç oluşmayacağına yönelik ilk derece mahkemesi kararını kanuna aykırı değerlendirerek reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun söz konusu olduğunu belirttiği bozma kararları da söz konusudur²⁰⁵.

Ancak Yargıtay içtihatları incelendiğinde, on beş – on sekiz yaş aralığındaki iki çocuk arasında gerçekleşen cinsel ilişkilerde, ekseriyetle m. 104 kapsamında erkek olan çocuk fail, kız olan çocuk ise mağdur kabul edilmektedir. İlgili kararlar incelendiğinde Yargıtay'ın bu belirlemeyi neye göre yaptığı, hangi gerekçe ile erkek çocuğu fail kabul ettiği anlaşılammaktadır. Ancak bazı kararlar incelendiğinde Yargıtay'ın olayın oluş şekline göre ikna eden tarafı fail olarak kabul ettiğine yönelik kararlar yer verdiği

²⁰² “Kimin fail, kimin mağdur olduğunu belirleme imkanı bulunamayan bir suç tanımı olamaz. Bu nedenle, söz konusu suç ancak on sekiz yaşını doldurmuş olan kişiler tarafından işlenebilir. Buna göre, söz konusu suçun faili, on sekiz yaşını doldurmuş olan bir kişi; mağduru ise, on beş yaşını doldurmuş olmakla birlikte henüz on sekiz yaşını doldurmamış olan bir kişi olabilir.” Özgenç, 2020c, dn. 4.

²⁰³ Yenidünya, s. 3305.

²⁰⁴ Kanbur, s. 4151.

²⁰⁵ Yargıtay 14. CD, 18.06.2014, 2012/11259 E, 2014/8316 K.

görülmektedir. Örneğin 2015 tarihli bir kararda suça sürüklenen çocuk (SSÇ) olarak nitelenen erkek çocuk, mağdura evlenme vaadinde bulunarak cinsel birliktelik yaşamıştır²⁰⁶. Bir başka kararda ise kız çocuğunu evine götüren ve burada cinsel ilişkiye giren erkek çocuk fail kabul edilmiştir²⁰⁷. Belirtmek gerekir ki bahsi geçen kararların hiçbirinde ikna eden tarafında fail kabul edilmesi gerektiğine dair açık bir değerlendirme söz konusu değildir. Ancak kararlar incelendiğinde gerek evlenme vaadi ile gerek cinsel ilişki için uygun ortam hazırlamak suretiyle erkek çocuk ikna eden konumundadır.

Bahsi geçen kararın tam aksi yönde karar da söz konusudur²⁰⁸. Çalışmada daha önce cinsel ilişki ve failin cinsiyeti başlıklarında da yer verdiğimiz bir kararda mağdur olarak kabul edilen kız çocuğu 15 yaş 7 aylık, fail olarak kabul edilen erkek çocuğu 15 yaş 2 aylıktır. Söz konusu olayda cinsel ilişki kız çocuğunun teklifi üzerine gerçekleşmesine rağmen, ikna eden kız çocuk mağdur, ikna edilen erkek çocuk fail kabul edilmiştir. Öğretide de haklı olarak eleştirildiği üzere belirtmek ve dikkat çekmek isteriz ki söz konusu cinsel ilişki, olay tarihinden 3 ay önce, erkek çocuk henüz on beş yaşını tamamlamamışken gerçekleşmiş olsaydı, bu durumda söz konusu suç çocuğun cinsel istismarı olacaktı ve bu suçun faili de kız çocuk kabul edilecekti²⁰⁹.

²⁰⁶ Yargıtay 14. CD, 30.04.2015, 2014/1552 E, 2015/5994. Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD, 20.01.2014, 2012/7531 E, 2014/515 K. “*sanığın suç tarihlerinde 15-18 yaş aralığında bulunan ve dosya içeriğine göre akıl hastalığı da bulunmayan mağdure ile birden fazla kez rızaen cinsel ilişkiye girme eyleminin, sanığın mağdureye kendisiyle evleneceğini söylemesi hile olarak kabul edilemeyeceğinden reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğu ve eylemlerinin TCK.nın 104/1, 43. maddelerine uyduğu*” Ayrıca bu kararda Yargıtay sanığın son cinsel ilişki tarihi itibarıyla on sekiz yaşını tamamlamış olması nedeniyle yerel mahkemece m. 31 uyarınca indirim yapılmasını da kanuna aykırı bulmuştur. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 12.12.2025)

²⁰⁷ Yargıtay 14. CD, 17.05.2021, 2016/3232 E, 2021/ 3453K, Yargıtay 14. CD, 04.11.2014, 2013/1323 E, 2014/12142 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 13.12.2025)

²⁰⁸ Yargıtay 14. CD, 17.02.2014, 2012/8899 E, 2014/1766 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 13.12.2025)

²⁰⁹ Taner, 2023, s. 481.

2.3.1.2.3.4. Karşılaştırmalı Hukuk Örneklerinde Akran Cinselliği

2.3.1.2.3.4.1 Alman Ceza Kanunu (*Strafgesetzbuch*)

Alman Ceza Kanunu'nda cinsel suçlar §174-§184 arasında “*Bireyin Cinsel Davranışını Tayin Hakkına Karşı Suçlar*”²¹⁰ bölüm başlığı altında düzenlenmiştir²¹¹. Belirtmek gerekir ki Alman CK'da doğrudan TCK m. 104'te yer alan reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna denk düşecek bir düzenleme yer almamaktadır²¹². Ancak §176 hükmünde çocukların cinsel istismarı (*Sexueller Missbrauch von Kindern*) düzenlenmiştir. Buna göre on dört yaşını tamamlamamış çocuk üzerinde cinsel davranışlarda bulunması veya bu çocuğa kendi üzerinde cinsel davranışlar yaptırması halinde kişi çocuğun cinsel istismarından cezalandırılacaktır²¹³.

§176a hükmünde ise suçun ağır hali düzenlenmiş ve on dokuz yaşını tamamlamış kişinin on dört yaşını tamamlamamış çocuğun vücuduna organ veya sair cisim sokması halinde cezalandırılacağı belirtilmiştir²¹⁴. Çocuğun üzerinde nüfus sahibi olan kişiler açısından ise ayrı bir düzenleme getirilmiştir. Buna göre eğitim, öğretim, yaşam tarzının yönlendirilmesi için himayesine verilen on altı yaşını tamamlamamış çocuğu veya hizmet, iş ilişkisinde ya da emrinde bulunan on sekiz yaşını tamamlamamış çocuğu istismar eden kişi §174 hükmü uyarınca cezalandırılacaktır²¹⁵.

Alman CK ayrıca gençlerin cinsel istismarı suçuna da (*Sexueller Mißbrauch von Jugendlichen*) yer vermiştir. Buna göre §182 hükmü on sekiz yaşını tamamlamış bir kişinin henüz on sekiz yaşını tamamlamamış bir kişiyi belirli koşullar altında istismar etmesini ve yirmi bir yaşını tamamlamış bir kişinin on altı yaşını tamamlamamış bir kişiyi belli koşullar altında istismar etmesini suç olarak kabul etmektedir.

²¹⁰ Yenisey, Feridun; Plageman, Gottfried. *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)*. Beta Yayınları, 2. Baskı, 2015, s. 266.

²¹¹ Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf> (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

²¹² Kantarcı, s. 44.

²¹³ Yenisey / Gottfried, s. 271-272.

²¹⁴ Yenisey / Gottfried, s. 272.

²¹⁵ Yenisey / Gottfried, s. 267.

Alman CK'na yönelik yer verilen hükümlerden anlaşılmaktadır ki kural olarak cinsel davranışlara rıza yaşı on dört yaşını tamamlamak olarak kabul edilmektedir. Yine çocuğun üzerinde nüfuz sahibi olmak gibi kriterler söz konusu olduğunda kanunda açıkça rıza yaşı on altı ve on sekiz olarak belirlenmiştir. Ayrıca gençlerin cinsel istismarı suçunda failin yaşına yönelik açık düzenleme getirilmiş ve genç akranlar arasında rızaya dayalı cinsel ilişki kanunda suç olarak düzenlenmemiştir²¹⁶.

2.3.1.2.3.4.2 İtalyan Ceza Kanunu (*Codice Penale*)

Tıpkı Alman CK'da olduğu gibi İtalyan CK'da da reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna benzer bir suç tipi yer almamaktadır²¹⁷. Madde 609bis cinsel şiddete yönelik genel bir düzenlemedir²¹⁸. Madde 609ter ve 609quarter, suçun çocuklara karşı işlenmesi halini düzenlemektedir²¹⁹. 609ter, 609bis'in nitelikli hallerine yer vermektedir. 609quater maddesi ise, 609bis kapsamı dışında kalan rızaya dayalı cinsel davranışları düzenlemektedir. On dört yaşını bitirmemiş çocuklar ile her türlü cinsel davranış suç sayılmakta, on altı yaşını bitirmemiş çocuklar bakımından ise failin üstsoy, ebeveyn, evlat edinen, birlikte yaşayan kişi, vasi veya bakım, eğitim, gözetim yükümlülüğü olan kişi olması halinde suç oluşmaktadır.²²⁰ Yine on üç yaşını tamamlamış çocukla arasında en fazla üç yaş fark bulunan çocuğun cinsel davranışlarda bulunması halinde cezalandırma yoluna gidilmeyeceği de belirtilmiştir.

Anılan düzenlemelerden anlaşıldığı üzere İtalyan CK'da cinsel davranışlara rıza yaşı on dört yaşını tamamlamak olarak kabul edilmektedir. Ancak kimi hakimiyet ilişkisi ya da belli sıfatları olan kişilerce işlenmesi halinde rıza yaşı on altı yaşının tamamlanması olarak kabul edilmektedir. En önemli istisna ise on üç yaşını tamamlamış çocukla arasında en fazla üç yaş fark bulunan çocuğun cinsel davranışlarda bulunması halinde

²¹⁶ Baykal, s. 24; Kantarcı, s. 45.

²¹⁷ Orijinal ve tam metin için bkz. <https://uwm.edu.pl/kpkm/uploads/files/codice-penale.pdf> (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

²¹⁸ Taner, 2023, s. 53-54.

²¹⁹ Taner, 2023, s. 55. Maddelerin Türkçe çevirisi için bkz. Memiş Kartal, 2014, s. 99-100.

²²⁰ Memiş Kartal, 2014, s. 99.

cezalandırma yoluna gidilmemesidir. Böylece yaşları yakın olan çocukların rızaya dayalı cinsel davranışları cezalandırılmayacaktır.

Daha önce belirtildiği gibi reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından maddenin ilk halinde asgari yaş farkı düzenlemesi söz konusuydu. Yukarıda yer verildiği üzere benzer bir akran istisnası İtalyan CK'da da yer almaktadır. Ancak burada iki tarafın da on üç yaşını tamamlamış küçük olması aranmakta ve bu durum bir cezasızlık nedeni olarak düzenlenmektedir. Böylece akran çocuklar arasında yaşanan rızaya dayalı cinsel ilişkinin ceza hukukunu ilgilendirir bir alan olmadığı kabulüyle cezasızlık yoluna gidilmiştir. Ancak TCK m. 104'ün mülga ikinci fıkrasındaki asgari yaş farkı tamamen farklı bir düzenlemedir. On beş yaşını tamamlamış mağdurun kendisinden yaşça büyük kimselerle cinsel ilişki yaşaması toplumsal olarak kabul edilebilir bir davranış kabul edilmediğinden öngörülmüş bir hükümdür. Kaldı ki yaş farkını öngören İtalyan CK'da iki taraf da çocuk olarak kabul edilmektedir ve akranlar arasındaki rızaya dayalı cinsel davranışları düzenleme dışı tutmaktadır.

2.3.1.2.3.4.3 Fransız Ceza Kanunu (*Code Pénal*)

Fransız CK'da cinsel suçlar farklı başlıklar altında düzenleme bulmaktadır²²¹. Cinsel saldırı suçları, ensest, tecavüz ve bu suçların nitelikli halleri üçüncü bölüm altında m. 222-22 ile 222-33-1 arasında (*Section 3: Du viol, de l'inceste et des autres agressions sexuelles*) düzenlenmiştir²²². Küçüklere karşı işlenen cinsel suçlar ise (*Des infractions sexuelles commises contre les mineurs*) beşinci bölüm altında m. 227-25 ile 227-27 arasında düzenlenmektedir²²³.

Fransız CK m. 227-25 açısından yetişkin kimselerin on beş yaşını tamamlamamış çocuklarla cinsel ilişkisi cinsel saldırı olarak kabul edilmektedir. Kanunun 227-26. maddesinde ise yetişkin failin mağdur üzerinde fiili, hukuki veya görevinden kaynaklanan bir otoritesinin bulunması, birden fazla kişi tarafından işlenmesi, alkol veya

²²¹ Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.legifrance.gouv.fr/> (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

²²² Memiş Kartal, 2014, s. 92.

²²³ Memiş Kartal, 2014, s. 92.

uyuşturucu madde etkisinde olması gibi haller nitelikli hal olarak düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere yetişkinlerle cinsel ilişki için rıza yaşı on beş olarak kabule edilmiştir²²⁴.

On beş yaşından büyük bir çocuğa karşı cinsel davranışlar ise m. 227-27'ye göre ancak yetişkin failin mağdur üzerinde fiili, hukuki veya görevinden kaynaklanan bir otoritesinin bulunması halinde cezalandırılmaktadır.

Bahsi geçen hükümlerden anlaşıldığı üzere Fransız CK'da çocuğun yetişkin bir kimse ile cinsel ilişkiye rızasının geçerli kabul edilebilmesi için on beş yaşını tamamlamış olması gerekmektedir. On beş yaş altında yer alan çocukların rızaya dayalı cinsel ilişkisi yasak değildir ve yetişkin bir kimsenin on beş yaşını tamamlamış çocukla cinsel ilişki yasaması da ancak belli otoritesi bulunmaması halinde suç kabul edilmeyecektir²²⁵.

2.3.1.2.3.4.4 İngiliz Ceza Kanunu (*Sexual Offences Act*)

İngiliz ceza hukukunca cinsel suçlar 2003 tarihli Cinsel Suçlar Kanunu (*Sexual Offences Act*) kapsamında ayrıntılı olarak düzenlenmiştir²²⁶. Belirtmek gerekir ki İngiliz ceza hukuk sisteminde de reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna benzer bir düzenleme yer almamaktadır.

İlgili kanununun 5 ve 8. maddeleri arasında “13 yaşın altındaki çocuklara yönelik cinsel istismar ve diğer suçlar”, 9 ve 15A maddeleri arasında “çocuklara yönelik cinsel suçlar”, 16 ve 24. maddeler arasında “güven ilişkisinin kötüye kullanılması suretiyle cinsel suçlar” 25 ve 29. maddeler arasında ise “aile içi çocuğun cinsel istismarı” düzenlenmiştir.

Kanununun 9. maddesinde on sekiz yaşından büyük bir kişinin on üç yaşını ve on altı yaşını doldurmamış bir çocukla gerçekleştireceği cinsel davranışları suç olarak

²²⁴ <https://www.protection-of-minors.eu/en/country/FR#answer10> (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

²²⁵ Taner, 2023, s. 57; Kantarcı, s. 47; <https://www.protection-of-minors.eu/en/country/FR#answer10> (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

²²⁶ Orijinal ve tam metin için bkz. <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents> (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

tanımlamaktadır. Buna göre İngiliz ceza hukuku sisteminde çocuğun rızasına geçerlilik tanının yaşın on altı yaş olduğunu söylemek mümkündür²²⁷.

Yine kanunun 13. maddesinde çocuklar ya da gençler tarafından gerçekleştirilen cinsel istismar suçları yaptırma bağlanmıştır. Buna göre on sekiz yaşının altında bulunan bir kişi kanunun 9 ila 12. maddeleri arasında yer alan suçlardan birisini işlerse bu durumda yetişkin bir kimseye göre cezası daha az belirlenecektir. Yer verilen kanun hükümleri birlikte değerlendirildiğinde İngiliz ceza hukukunda on sekiz yaşının altında yer alan iki çocuğun rızaları dâhilinde gerçekleştirdikleri cinsel ilişkinin suç olarak kabul edilmesi söz konusudur.

2.3.1.2.3.5. Failin Tespitine İlişkin Kanaatimiz

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği madde metninde faile ilişkin bir çıkarım yapmak mümkün olmadığından maddenin lafzı nedeniyle bu suçun failinin yalnızca on sekiz yaşını tamamlamış kişiler olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Mevcut düzenlemeye göre bu şekilde bir yorum yaparak on beş - on sekiz yaş aralığında bulunan çocuklar açısından suç oluşmayacağını söylemek tipikliğe aykırı olacaktır.

Ortada tek bir fiil bulunduğu, fail ve mağdur sıfatının birleştiği ve bu nedenle aynı yaş grubundaki çocuklar arasında bu suç tipinin meydana gelemeyeceğine yönelik yorumlara katılmak mümkün değildir. Her ne kadar ortada tek bir eylem söz konusuymuş gibi gözükse de hukuken eylem tekliğinden söz edilemeyeceğini düşünüyoruz. Bu anlamda çocukların her birinin kendi eyleminden dolayı fail, diğer çocuğun eyleminden dolayı mağdur olduğu görüşüne katılmaktayız.

Çocukların her birinin hem fail hem de mağdur olmasından dolayı şikâyet hakkının kime ait olacağına yönelik eleştiriler neticesinde getirilen çözüm önerilerinden, ikna eden çocuğu fail kabul etmek de mevcut düzenleme açısından mümkün görünmemektedir. Böyle bir çözüm hem kanunilik ilkesine aykırı olacak hem de her somut olayda ikna eden tarafı kesin olarak belirlemek mümkün olmayacaktır. Aktif olan hareketleri

²²⁷ Kantarcı, s. 48.

gerçekleştirenin fail olduğunu kabul etmek de mümkün değildir. Öyle ki bu durumda farklı cinsler arasında gerçekleşen cinsel ilişkide fail yalnızca erkek olabilecek, kadınlar arasındaki cinsel ilişkide de suç oluşmayacaktır. Bu yorumun temelini Yargıtay'ın ve öğretideki çoğu yazarın cinsel ilişki kavramına getirdikleri tanım olduğu kanaatindeyiz. 765 sayılı TCK döneminin geleneksel bakış açısının günümüz zihniyetinde devam etmesi eşitlik ilkesine aykırı ve çağ dışı neticelere sebep olmaktadır. Öyle ki cinsel ilişkiyi yalnızca erkek cinsel organının ithali ile gerçekleşen birleşmeler olarak kabul etmek cinsel ilişkiyi erkek odaklı hale getiriyor, farklı cinsler arasında gerçekleşen her cinsel ilişkide bu suçun failini erkek olan taraf haline getiriyor, erkekler arasındaki homoseksüel ilişkide suçla korunan hukuki bir yarar varken kadınlar arası cinsel ilişkide hukuken bir cinsel ilişki söz konusu olmadığı için hukuken korunmaya değer bir yarar da olmadığı şeklinde çelişkili bir yorum yapılmasına neden oluyor.

Mevcut düzenleme açısından on beş – on sekiz yaş grubundaki çocukların rızaya dayalı cinsel ilişki yaşaması halinde her birinin kendi eylemi nedeniyle fail olduğu, diğerinin eylemi nedeniyle mağdur olduğu, her iki çocuğun da şikâyet hakkına sahip olduğu yönündeki kabul dışında hiçbir kabulün kanuni bir dayanağı söz konusu değildir. Ancak belirtmek gerekir ki bu yorum mecburi bir yorumdur, biz de reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun hukuk sistemimizde kalmasına devam edilecekse failinin yalnızca on sekiz yaşından büyükler olabileceğine yönelik bir düzenleme getirilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Nitekim madde başlığında yer alan “reşit olmayanla” ifadesinden bu suçun yalnızca reşit olan bir kimse tarafından işlenebileceğine yönelik bir çıkarım yapmanın da mümkün olmadığı, açık düzenlemeye ihtiyaç duyulduğuna katılmaktayız.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun failinin on sekiz yaşından büyük bir kimse olması, on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocukların rızalarıyla gerçekleştirdiği cinsel ilişkinin suç olarak kabul edilmemesi gerekliliği hem çağın gereklerine hem hukuk ilminin mantığına hem de Türkiye'nin uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerine dayanmaktadır.

Daha önce de uluslararası metinleri incelediğimizde yer verdiğimiz BMÇHS ve Çocukların Cinsel Suistimale ve Cinsel İstismara karşı Korunması Sözleşmesi (Lanzarote Sözleşmesi) gereği reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun iki tarafın da on beş yaşını

tamamlamış çocuk olması halinde hukuk sistemimizde yer almaması gerektiğini düşünüyoruz. BMÇHS m. 12'ye göre görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğa görüşlerini serbestçe ifade etme hakkı tanınmalıdır²²⁸. Hukukumuz açısından on beş yaşını tamamlamış çocukların gerçekleştirdiği eylemin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve hareketlerini yönlendirme yeteneğinin yeterince geliştiği kabulü söz konusudur. TCK'da yaş küçüklüğünün düzenlendiği madde 31/3'ün gerekçesine göre on beş yaşını tamamlamış olup on sekiz yaşını henüz tamamlamamış çocukların işledikleri fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin var olduğu ve hareketlerini yönlendirme yeteneği yeterince gelişmiş olduğu kabul edilmiştir. Lanzarote Sözleşmesi'nin 18. maddesinde çocuğun cinsel istismarı hususu düzenlendikten sonra 3. fıkrada bu maddenin çocukların karşılıklı rızaya dayalı cinsel davranışlarını düzenleme maksadının bulunmadığını belirtmiştir²²⁹.

Gerek BMÇHS gerekse Lanzarote Sözleşmesi hükümleri Türkiye açısından usulüne uygun olarak yürürlüğe konulmuş uluslararası metinlerdir. Anayasa'nın "*Milletlerarası Antlaşmaları Uygun Bulma*" başlıklı 90. maddenin beşinci fıkrasının ilk cümlesine göre "*Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir.*" Lanzarote Sözleşmesi m. 18/3'ün taraf devletlere bu konuda düzenleme gerçekleştirilmesi açısından bir yükümlülük yüklediği görülmektedir²³⁰. Türkiye'nin uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerini ihlal etmemek failin yaşına yönelik doğrudan bir düzenleme getirilmeli ve on beş yaşından büyük çocukların karşılıklı rızaya dayalı yaşadığı cinsel ilişki suç olarak kabul edilmemelidir.

Çalışma kapsamında incelenen yabancı hukuk örnekleri de göz önüne alındığında sistemimizde bulunan reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun benzer bir örneğine rastlanmadığı söylenebilecektir. Kaldı ki dünya genelinde eğilim, çocuklar arasında yaşanan cinselliği ceza hukukunun kapsamı alanı dışında bırakmaktır.

²²⁸ BMÇHS m. 12/1'e göre "*Taraf Devletler, görüşlerini oluşturma yeteneğine sahip çocuğun kendini ilgilendiren her konuda görüşlerini serbestçe ifade etme hakkını bu görüşlere çocuğun yaşı ve olgunluk derecesine uygun olarak, gereken özen gösterilmek suretiyle tanırlar.*"

²²⁹ Lanzarote Sözleşmesi m. 18/3' göre "*Madde 1.a hükümlerinin, küçük yaştaki çocuklar arasındaki, karşılıklı rızaya bağlı cinsel faaliyetleri düzenleme amacı bulunmamaktadır.*"

²³⁰ Kantarcı, s. 73.

Lanzarote Sözleşmesi'ne göre taraf devletlerin çocukla hangi yaş altında cinsel davranışların yasak olduğunu belirleme yükümlülüğü vardır²³¹. Cinsel istismar suçunun düzenlendiği m. 103 incelendiğinde aslında kanun koyucunun çocuğun cinsel davranışlara rızasının kabul göreceği yaşı on beş yaşı tamamlamak olarak düzenlediğini görmekteyiz. Öyle ki on beş yaşını tamamlamış çocukla cebir, tehdit, hile veya başkaca iradeyi etkileyen bir nedenle cinsel faaliyetlerde bulunan kişi cinsel istismar suçunun failidir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ile kanun koyucunun amacının çocuğu cinsel olgunluğa ulaşmış ve kendisinden yaşça büyük kimselerden korumak ve cinsel gelişiminin bu yönde olumsuz etkilenmesinin önüne geçmek olduğu kanaatindeyiz. Nitekim AYM tarafından iptal edilen ikinci fıkranın düzenlenme amacının bu olduğu komisyon görüşmelerinden de anlaşılmaktadır. Öyle ki 5237 sayılı TCK tasarısına ilişkin Adalet Komisyonu üyesi Eraslan, uygulamada çoğunlukla çocuklara yönelik istismarın yetişkin kişiler tarafından gerçekleştirildiğini gözlemlendiğini, bu nedenle yetişkinleri bu alanın dışında tutmayı amaçladıklarını, çocuklar arasındaki ilişkiler bakımından ise daha esnek bir yaklaşım benimsenmesini istediklerini, mesleki deneyimi boyunca çocukların istismarının büyük ölçüde yetişkinler tarafından gerçekleştirildiğine tanık olduğunu, özellikle küçük yaştaki kız çocuklarının kendilerinden çok daha büyük, erişkin erkeklerle evlendirilmesinin önüne geçmeyi hedeflediklerini, kırk yaşındaki bir erkeğe on beş yaşındaki bir çocuğun verilmesinin fiilen engellenmesini istediklerini belirtmiştir²³².

Sonuç olarak on beş yaşını tamamlamış çocukların karşılıklı rızaya dayalı olarak gerçekleştirdiği cinsel faaliyetler açısından hukuken korunmaya yarar bir menfaat bulunmadığından bu davranışların ceza hukukunun kapsamı dışında bırakılması gerektiği kanaatindeyiz. Her ne kadar hukuken geçerli bir rızadan söz edilemeyecekse dahi akran çocukların isteyerek ve herhangi bir zorlama olmaksızın aralarında geçen cinsel davranışlar nedeniyle cezalandırılmasında hiçbir pratik yarar bulunmamaktadır. Ancak bu değerlendirme açık kanuni düzenleme halinde söz konusu olabilecektir.

²³¹ Bkz. m. 18/2

²³² Eraslan, s. 162-163.

2.3.1.2.3.6. Suçun Nitelikler Halleri Açısından Özgü Fail

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun basit halinin düzenlendiği birinci fıkrada cinsel ilişkide bulunan “*kişi*” hakkında hapis cezası öngörülmüştür. Fail kavramına ilişkin genel hükümler çerçevesinde yaptığımız açıklamalardan da hatırlanacağı üzere bu suç tipinin basit hali genel suç olup kanunun lafzı gereği herkes tarafından işlenebilir. 6545 sayılı kanun ile m. 104’e eklenen ikinci ve üçüncü fıkralar açısından ise farklı bir değerlendirme ve özgü suç söz konusudur.

İkinci fıkrada suçun failin *mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişi* olabileceği belirtilmiştir. Üçüncü fıkrada ise *failin evlat edineceği çocuğun evlat edinme öncesi bakımını üstlenen veya koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi* olması gerektiği hüküm altına alınmıştır. Böylece ikinci ve üçüncü fıkradaki nitelikli reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından failin özel faillik sıfatına sahip olması gerekmektedir. Basit hali herkes tarafından işlenebilen ancak nitelikli halleri için failin belli özellikler ve özel yükümlülükler taşıması gerektiği belirtildiğinden reşit olmayanla cinsel ilişki suçu görünüşte özgü suç niteliği taşımaktadır.

2.3.1.3. Mağdur

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104’te mağdurun cinsiyetine yönelik herhangi bir belirlemeye yer verilmemiştir. Bu suçun mağduru erkek veya kız çocuk olabilecektir. Suçun failinin kadın olduğu durumda mağdurun kadın olamayacağına yönelik tartışmaya çalışmada daha önce yer verdiğimiz için burada değinmiyoruz.

Bu suç tipinin mağduru açısından öğretide gerçekleşen tartışma esasen cinsiyete dayalı değildir. Bilindiği üzere suçun düzenlendiği maddenin başlığı “Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu” şeklindeyken madde metninde mağdurun “on beş yaşını tamamlamış çocuk” olduğu belirtilmiştir. Daha önce de belirttiğimiz üzere 765 sayılı TCK döneminde bu suçun düzenlendiği m. 416/3’te açıkça bu suçun mağdurunun reşit olmayan bir kimse olacağı belirtilmişti. Ancak m. 104’te böyle bir açıklık bulunmaması, madde başlığı ve içeriğinin uyuşmaması nedeniyle on beş yaşını tamamlamış, on sekiz yaşını

tamamlamamış ancak mahkeme kararıyla veya evlilik yoluyla reşit kılınmış bir çocuğun bu suçun mağduru olup olamayacağı tartışmaya konu olmuştur.

Bu başlık altında öncelikle mağdur ve suçtan zarar gören kavramlarının genel hukuk kuralları çerçevesinde incelenmesinin ardından reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mağduruyla ilgili tartışmalara yer verilecektir.

2.3.1.3.1. Genel Hükümler Çerçevesinde Mağdur ve Suçtan Zarar Gören Kavramı

Her suçun bir faili olduğu gibi bir de mağduru vardır²³³. Suçun konusunun ait olduğu kişi veya kişiler mağdurdur²³⁴. Suçun konusunun belli bir kişiye ya da kişilere ait olmaması da söz konusu olabilir. Örneğin topluma karşı suçlarda suçun mağduru toplumu oluşturan herkeştir zira suçun konusu kişi veya belirli kişilere ait değildir, toplumu oluşturan her bir ferttir.

Tıpkı suçun failinin insan olması gerektiği gibi mağdurun da gerçek kişi olması gerekmektedir. Hayvanlar veya eşyalar gibi varlıklar suçun konusu olabileceken²³⁵ tüzel kişiler de ancak suçtan zarar gören sıfatına sahip olabilir²³⁶. Yine ayrıca gerçek kişiler açısından da yaşayan bir kişi mağdur olabileceğinden suçu oluşturan fiilin işlenmesi sırasında mağdur yaşıyor olmalıdır²³⁷.

Ayrıca belirtmek gerekir ki bir suçun failinin aynı zamanda mağduru olması, yani faillik ve mağdurluk sıfatının bir kişide birleşmesi söz konusu değildir²³⁸. Örneğin intihar etme durumunda intihar eden kişi cezalandırılmamaktadır çünkü intihar etme eylemi cezalandırılırsa kişi hem fail hem de mağdur konumunda olacaktır. Yine örneğin kişinin kendi malına zarar vermesi halinde de hem mağdur hem fail sıfatı bulunmaktadır ve ceza hukukunun kapsamında değildir.

²³³ Koca / Üzülmöz, s. 114.

²³⁴ Akbulut, 2024, s. 155; Özgenç, 2024, s. 226; Koca / Üzülmöz, s. 114.

²³⁵ Demirbaş, Timur. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 19. Baskı, 2024, s. 626; Baş, s. 797.

²³⁶ Akbulut, 2024, s. 156; Koca / Üzülmöz, s. 115.

²³⁷ Akbulut, 2024, s. 156; Özgenç, 2024, s. 227-228.

²³⁸ Koca / Üzülmöz, s. 116; Akbulut, 2024, s. 157; Demirbaş, s. 627.

Kanuni tanımında ayrıca belirtilmediği sürece mağdurun cinsiyet, yaşı ya da başkaca özellikleri önem arz etmemektedir²³⁹. Örneğin reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda kanuni tanımında on beş yaşını tamamlamış çocuk ifadesine yer verildiğinden bu suçun mağduru yalnızca on beş yaşını tamamlamış çocuk olabilecektir.

Mağdur sıfatıyla suçtan zarar gören sıfatının da birbiriyle karıştırılmaması gerekmektedir. Mağdur suçun gerçekleşmesiyle zarar gören kişi olmasına rağmen suçtan her zarar gören suçun mağduru değildir²⁴⁰. Suçtan zarar gören kavramı mağduru da içine alan çok daha kapsamlı bir kavramdır²⁴¹. Tipe uygun ve hukuka aykırı bir fiil nedeniyle mağdur dışında zarara uğrayan başka kimselerin bulunması da söz konusudur²⁴². Bu ayırım için genelde verilen örnek kasten öldürme suçudur. Kasten öldürme eyleminin icrası sırasında hayatta olup da icrası nedeniyle ölen kişi suçun mağduru, mağdurun yakınları ise suçtan zarar görendir²⁴³.

Suçtan zarar gören kavramı muhtelif kanunlarda yer almış ancak tanımına yer verilmemiştir²⁴⁴. Öğretide yer alan tanımlamalara göre suçtan zarar gören, bir suç dolayısıyla doğrudan veya dolaylı olarak menfaati ihlal olunan kişidir²⁴⁵. Mağdur suçtan doğrudan zarar gören kişidir²⁴⁶. Görüleceği üzere dar anlamda ve doğrudan suçtan zarar gören ile mağdur kavramı ağırlıklı görüşe göre özdeştir. Fakat bir kimsenin işlenen suçtan dolayı menfaati öyle zedelenmiştir ki fiilin kovuşturulmasına yönelik talebi haklı görülmelidir diyebiliyorsak bu kişi dolaylı ve geniş anlamda suçtan zarar görendir²⁴⁷.

²³⁹ Özbek vd, 2024a, s. 219.

²⁴⁰ Kaplan, Mahmut. *Ceza Muhakemesinde Mağdur Kavramı ve Mağdur Hakları – Ceza Hukuku Monografileri* –. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2024, s. 51; Özgenç, 2024, s. 227; Demirbaş, s. 625; Akbulut, 2024, s. 156; Koca / Üzülmöz, s. 115.

²⁴¹ Şahin, Cumhur; Göktürk, Neslihan. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, 2024, s. 149.

²⁴² Akbulut, 2024, s. 156.

²⁴³ Özgenç, 2024, s. 228; Koca / Üzülmöz, s. 115.

²⁴⁴ Öztürk, Bahri; Tezcan, Durmuş; Erdem, Mustafa Ruhan; Alan, Esra; Sırma Gezer, Özge; Saygılar; Yasemin; Özyayın, Özdem; Erden Tütüncü, Efser Erden; Tok, Mehmet Can. *Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı)*. Seçkin Yayıncılık, 18. Baskı, 2024, s. 233.

²⁴⁵ Centel, Nur; Zafer, Hamide. *Ceza Muhakemesi Hukuku El Kitabı*. Beta Yayınları, 7. Baskı, 2021, s. 77; Öztürk vd, s. 235; Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Bacaksız, Pınar. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 17. Baskı, 2024, s. 212; Şahin / Göktürk, s. 149-150.

²⁴⁶ Yenisey, Feridun; Nuhoğlu, Ayşe. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı, 2024, s. 183.

²⁴⁷ Özbek vd, 2024c, s. 212; Öztürk vd, s. 235;

Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak denilebilir ki suçun mağduru suçun doğrudan hedefi ve doğrudan zarar görenidir, sadece gerçek kişi olabilir ancak suçtan zarar gören her zaman suçun doğrudan hedefi ve zarar göreni olmamakla birlikte menfaati ciddi ölçüde zarara uğratılan gerçek veya tüzel kişidir.²⁴⁸

2.3.1.3.2. Mahkeme Kararıyla ya da Evlenme Yoluyla Reşit Kılınan Kimsenin Mağdur Olup Olamayacağına Dair Tartışma

Madde metni incelendiğinde bu suçun on beş yaşını tamamlamış çocuğa karşı işlenebileceği kabul edilmektedir. Kanununun 6. maddesinde yer verilen tanımında çocuk, henüz on sekiz yaşını tamamlamamış kişidir. Bu nedenle ilk bakışta yapılacak yoruma göre on beş yaşını tamamlamış olmakla birlikte henüz on sekiz yaşını tamamlamamış ve algılama yeteneği yeterince gelişmiş kişiler bu suçun mağdurudur²⁴⁹. Ancak her ne kadar on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların bu suçun mağduru olduğu söylenecekse de çocuğun mahkeme kararıyla ya da evlenme yoluyla reşit kılınması halinde bu suçun mağduru olup olmayacağı tartışmalıdır.

4721 sayılı TMK m. 11/1'e göre erginlik on sekiz yaşının doldurulmasıyla, m. 11/2'ye göre evlenme ile veya m. 12'ye göre mahkeme kararıyla kazanılır. Evlenme ehliyetine ilişkin olarak m. 124'e göre ise on altı yaşını doldurmuş çocuğun evlenmesine hâkim izin verebilir. İlgili hükümlerden anlaşılmaktadır ki TMK gereğince bir kişinin olağan erginlik yaşı olan on sekiz yaşını doldurmadan önce de ergin kılınması mümkündür.

Öğretideki bir görüşe göre madde başlığı madde metninin ayrılmaz bir parçasıdır, madde başlığı gereği ayrıca mağdurun reşit olmamasını da aramak gerekir²⁵⁰. Eğer mağdur mahkeme kararıyla yahut evlilik yoluyla erginlik kazanmışsa artık bu suçun mağduru olmayacaktır²⁵¹. Reşit olmayanla cinsel ilişkinin suç sayılmasının ardında yatan neden bu yaş aralığındaki kişilerin cinsel ilişkinin anlamını ve sonuçlarını tam kavrayamayacağı

²⁴⁸ Yargıtay CGK'nın suçtan zarar gören ile mağdur kavramlarını tanımladığı kararı için bkz. Yargıtay CGK, 16.12.2008, 2008/5-146 E, 2008/235 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 26.12.2025)

²⁴⁹ Taştan, s. 479.

²⁵⁰ Artuç / Gökcan, s. 4037; Beyazıt, s. 296.

²⁵¹ Tezcan vd, s. 410; Aydın, s. 105; Taştan, s. 480-481; Ağcaoğlu, s. 119; Arslantürk, s. 622; Yeldan, s. 467; Şen vd, s. 158; Yokuş Sevik, s. 137; Aksakal, s. 264-265; Beyazıt, s. 296.

düşüncesi olduğuna göre, evlenme yoluyla reşit kılınan kimsenin cinsel ilişkinin sonuçlarını tam olarak anlayamayacağı söylenemeyeceğinden bu suçun oluşmadığı ileri sürülmektedir²⁵². Yargıtay da kararlarında reşit olan kimsenin bu suçun mağduru olamayacağına hükmetmektedir²⁵³.

Öğretide madde başlığının madde metnine dâhil kabul edilebilmesi için kanunda açık bir düzenlemenin yer alması gerektiğini, on sekiz yaşını tamamlamadan reşit kılınan çocukları madde kapsamı dışında saymanın kanunilik ilkesine aykırı ve genişletici yorum olduğunu ileri süren yazarlar da vardır. Dolayısıyla mahkeme kararıyla ya evlilik yoluyla reşit kılınan çocuklar da bu suçun mağduru, suç oluşur. Ancak evlilik yoluyla reşit kılınan çocuğun eşiyle rızaya dayalı şekilde cinsel ilişki yaşaması bu suçun istisnası kabul edilmelidir çünkü burada hakkın kullanılması söz konusudur²⁵⁴.

Bir diğer görüşe göre ise burada ikili bir ayırım yapılması gerekmektedir²⁵⁵. Evlilik yoluyla reşit kılınan çocuk yalnızca eşi açısından evliliğin sonucu olan haklara ve yükümlülöklere tabi olmaktadır ve reşit kılınan çocuk eşiyle cinsel ilişki yaşadığı durumda ortada bir tereddüt yoktur, suç oluşmaz²⁵⁶. Çünkü burada medeni kanunun izin verdiği şekilde evliliğin eşlere tanıdığı bir hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeni söz konusu olacaktır²⁵⁷. Eş dışındaki diğer kişilerle yaşanan cinsel ilişki halinde ise artık bir hukuka uygunluk nedeninden söz edilemeyeceği ve m. 104'te düzenlenen tipe aykırılık söz konusu olacağı için eylem suç olma özelliğini devam ettirecektir. Kişinin eşiyle olan cinsel ilişkisinde yeterli olgunluğa sahip olduğu ancak başka şahısla olan cinsel ilişkisinde gerekli cinsel olgunluğa sahip olmadığını söylemenin mümkün olmadığını belirterek bu görüşü eleştiren görüşler de söz konusudur²⁵⁸.

²⁵² Taştan, s. 481; Şen vd, s. 157.

²⁵³ "...saniğin mağdure ile rızası ile cinsel ilişkide bulunduğu 17.02.2004 gününden önce mağdurenin evli olduğu, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanununun 11/2. maddesinin "evlenme kişiyi ergin kılar" hükmü karşısında, reşit olan kişi ile rızası ile cinsel ilişki de bulunmanın suç teşkil etmeyeceği gözetilmeden..." Yargıtay 14. CD, 19.01.2012, 2011/12610 E, 2012/460 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 17.12.2025)

²⁵⁴ Kurbanlı, s. 116; Kantarcı, s. 84.

²⁵⁵ Köksal, s. 691; Kantarcı, s. 84

²⁵⁶ Özbek vd, 2024b, s. 387; Kanbur, s. 4161; Köksal, s. 693.

²⁵⁷ Zeyrek, s. 138.

²⁵⁸ Kantarcı, s. 86; Bozada, s. 51.

Ayrım yapılarak değerlendirme yapılması gerektiğini savunan görüşe göre mahkeme kararıyla reşit kılınan kimsenin ise mağdur sıfatı devam etmektedir²⁵⁹. Çünkü burada korunması hedeflenen hukuki menfaat devam etmektedir ve cinsel ilişkinin sonuçlarını tam olarak algılama kişinin mahkeme kararıyla reşit kılınmasının doğal bir sonucu değildir²⁶⁰. Kaldı ki mahkeme kararıyla ergin kılınma, küçüğün medeni haklarını kullanması için özel hukuk çerçevesinde belli bir serbestiye sahip kılınması amacıyla gerçekleştirilir²⁶¹. Yazarlara göre bu durumda TCK kapsamında çocuğun koruma alanının dışında kalacağını söylemek mümkün değildir²⁶².

Evlilik yoluyla ergin kılınan kişilerin evlilik birliği içerisinde yaşadığı cinsel ilişkinin herhangi bir suça vücut vermeyeceğini belirten yazarlar, en sağlıklı ve doğru çözümün evlilik yaşını her durumda on sekiz yaş olarak kabul edilmesi ve çocuk evliliklerine son verilmesi olduğunu da belirtmektedir²⁶³.

Bir başka görüşe göre ise mağdur açısından madde metninde belirtilen on beş yaşını tamamlamış çocuk kriteri, kişi evlilik yoluyla ergin kılınsa dahi devam edecektir ve suçun mağduru olacaktır. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlenişinde reşit olma hali ya da evlilik değil, yaş esas alınmıştır. Kaldı ki evlenmesine hukuken izin verilen çocuğun izin ile birlikte ve o anda cinsel olgunluğa ulaştığını söylemek mümkün değildir. Aynı zamanda on sekiz yaşını tamamlamamış çocuğun evlenmesine izin veren hukuk sisteminin bu çocuğun cinsel ilişki yaşamasına izin vermeyeceğini söylemek de mümkün değildir. Ancak kanun koyucu burada reşit olma haline göre bir düzenleme yapmadığından mahkeme kararıyla ya da evlilik yoluyla ergin kılınan kimselerin suçun mağduru olamayacağını söylemek mümkün değildir. Burada genişletici yorum yapmak yerine hatalı olan kanuni düzenleme değiştirilmeli, aksi yorumlar kanunilik ilkesine aykırılık teşkil edecektir²⁶⁴.

²⁵⁹ Özbek vd, 2024b, s. 387.

²⁶⁰ Kanbur, s. 4162.

²⁶¹ Köksal, s. 691.

²⁶² Özbek vd, 2024b, s. 387; Kanbur, s. 4162.

²⁶³ Ağcaoğlu, s. 119; Özbek vd, 2024b, s. 387.

²⁶⁴ Ünver, s. 46.

Öğretide yer alan başka bir görüşe göre ise madde metni yeterince açıktır, başkaca yollarla reşit kılınsa dahi on sekiz yaşını tamamlamamış ancak on beş yaşını tamamlamış her çocuk bu suçun mağdurudur²⁶⁵. Öyle ki kişinin evlilik yoluyla reşit kılındığı durumlarda da ayırım yaparak değerlendirme yapmak mümkün değildir; evlilik yoluyla reşit kılınmış kişiyle cinsel ilişki yaşamak ya herkes için suçtur ya da hiç kimse için suç meydana gelmez. Eş için ayrı bir değerlendirme veya kıstas getirilemez. Ancak kişi rızasıyla cinsel ilişki yaşadığı eşini şikâyet etmeyeceğinden ortada takibi mümkün bir suç olmaz²⁶⁶.

2.3.1.3.3. Mahkeme Kararıyla ya da Evlenme Yoluyla Reşit Kılınan Kimsenin Mağdur Sıfatına Yönelik Değerlendirme

Bahsedildiği gibi mahkeme kararıyla reşit kılınmış kişinin bu suçun mağduru olmaya devam edeceği konusunda öğretide neredeyse bir görüş birliği bulunmaktadır. Bizce de bu durumda mağdur sıfatı devam etmelidir. Özel hukuk açısından medeni haklarını kullanma ehliyeti tanınan çocuğun ceza hukuku açısından cinsel suçlara yönelik koruma alanının dışında bırakılmasını gerektirecek bir gerekçe söz konusu değildir. Burada asıl incelenmesi gereken husus evlilik yoluyla reşit kılınan çocuğun mağdur sıfatıdır.

Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Alt Komisyonu Raporuna göre “*Madde başlığı ve gerekçesi, madde metninin ayrılmaz bir parçasını oluşturmaktadır. Bu husus, madde hükümlerinin yorumlanması açısından büyük bir önem taşımaktadır.*”²⁶⁷ Kanaatimizce madde başlığını madde metnine doğrudan dâhil etmek mümkün görünmemektedir. Hukukumuzda bunun tek örneği 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nun 1534. maddesidir²⁶⁸. Elbette ki metinle çelişmeyen madde başlığı yorumlamada dikkate alınmalıdır ancak ortada bir çelişki olduğu durumlarda –tıpkı reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda olduğu gibi- bu durumda madde metnine öncelik tanımak gerekir. Yalnızca madde başlığına bakarak reşit kimseleri bu suç tipinin koruma alanından çıkartmanın

²⁶⁵ Akdağ, s. 171; Özcan, s. 322; Yenerer Çakmut, Özlem. *Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk Kavramı ve Türk Ceza Kanunu’nun Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet Düzenlemelerine Genel Bakış*. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 1, 2016, s. 46.

²⁶⁶ Yenerer, Çakmut, s. 46.

²⁶⁷ Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/593), s. 226.

²⁶⁸ “*Madde 1534 - (1) Kenar başlıkları metne dâhil olan bu Kanun 1/7/2012 tarihinde; (...) yürürlüğe girer.*”

kanunilik ilkesine aykırı olduğu gibi kanun koyucunun niyetini aşacak derecede genişletici bir yorum olduğu görüşüne katılmaktayız²⁶⁹. Dolayısıyla evlilik yoluyla yahut mahkeme kararıyla reşit kılınmış kişilerin, madde metninde belirtilen yaş aralığında bulunduğu sürece suçun mağduru olacağı kanısındayız.

Elbette ki evlilik yoluyla reşit kılınma halinde eşler arasındaki cinsel ilişki halinde bu suç tipi ayrıca değerlendirilmelidir. TMK gereğince evlilik birliği içerisinde eşlerin birbirlerine karşı hak ve yükümlülükleri bulunduğu aşikârdır. Öyle ki cinsel birlikteliğin bulunmamasının Yargıtay tarafından evlilik birliğinin temelinden sarsılması nedeniyle boşanma sebebi olduğu yerleşik içtihatlarla da sabittir. Kabule göre *evlenmenin sosyal amacı yanında, cinsel arzuları tatmin etme gayesi de vardır*²⁷⁰. Evlilik birliği içerisinde cinsel arzuları tatmin hem bir hak hem de bir yükümlülük olarak karşımıza çıkmaktadır. TMK m. 185 gereği eşler evlilik birliğinin mutluluğu ve huzurunu sağlamakla yükümlüdürler. Bu kapsamda sağlıklı bir cinsel yaşam ve cinsel yakınlık elbette ki evlilik birliğinin mutluluğunun içinde kabul edilir. Öyle ki Yargıtay 2. Hukuk Dairesi'nin yerleşik içtihatlarında, haklı sebep olmadan cinsel ilişkiden kaçınma, diğer eşin kişilik haklarına saldırı niteliğinde kusurlu davranış olarak kabul edilmekte ve TMK m. 174/2 uyarınca manevi tazminata hükmedilmesine dayanak oluşturmaktadır²⁷¹.

Ancak öncelikle belirtmek isteriz ki elbette ki burada bahsi geçen eşlerin rızasına dayalı cinsel davranışlardır. Taraflardan birinin rızası olmaması halinde eylem suç olma vasfı taşıyacaktır. Evlilik birliğinin kurulması nedeniyle eşler arasında doğan yükümlülükler aynı zamanda bir hak da sağlamaktadır²⁷². Böylece on sekiz yaşını tamamlamadan evlilik yoluyla reşit kılınan bir kimsenin evlilik birliği içerisinde rızaya dayalı olarak yaşadığı cinsel ilişki halinde, evlilik yoluyla reşit kılınan çocuğun cinsel birliktelik açısından

²⁶⁹ Kurbanlı, s. 116.

²⁷⁰ Yargıtay 2. HD, 30.04.2025, 2024/6442 E, 2025/4430 K.

²⁷¹ Yargıtay 2. HD, 13.03.2014, 2013/22464 E, 2014/5606 K. “*Tarafların fiziki ve anatomik olarak cinsel ilişki kurmalarına engel bir hallerinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Gerçekleşen bu duruma göre, cinsel ilişkiyi sağlayamayan koca, evlilik birliğinin temelinden sarsılmasında tamamen kusurludur. Hal böyle iken tarafların boşanmaya neden olan olaylarda eşit kusurlu olduklarının kabulü ve bu hatalı kusur belirlemesine göre davacı kadının maddi ve manevi tazminat isteklerinin reddi doğru görülmemiş ve bozmayı gerektirmiştir.*” Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 18.12.2025)

²⁷² Kantarcı, s. 85.

gösterdiği rıza mutlak olarak hukuk sistemi açısından geçerli kabul olunmalı ve bu nedenle de eşe ceza verilmemelidir.

Tüm bu değerlendirmeden sonra değinmek isteriz ki öncelikle evlilik yaşı açısından düzenleme getirilmeli ve çocuk evliliklerinin önüne geçilmelidir. Çocuk evlilikleri açısından kanun koyucunun istisna tanınması yerinde değildir. Ayrıca kanun koyucunun özensizliği neticesinde m. 104 açısından çelişki doğmuştur. Bu çelişkinin giderilebilmesi adına madde başlığı ile metnin örtüşeceği şekilde bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

2.3.1.3.4. Mağdurun Gerçekleşen Fiilin Hukuki Anlam ve Sonuçlarını Algılama Yeteneği

On beş yaşını tamamlamış çocuğun gerçekleşen cinsel ilişkinin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin yeterince gelişip gelişmediği suç tipinin tespiti açısından önem arz etmektedir. Eğer mağdur eylem gerçekleştiği sırada hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmemişse meydana gelecek suç tipi m. 103/1-a kapsamında çocuğun cinsel istismarıdır²⁷³. Suç tipinin tespiti açısından ciddi önem arz etmesinden dolayı mağdurun gerçekleşen cinsel ilişkinin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin bulunup bulunmadığının belirlenmesi önem arz etmektedir. Bu nedenle bahsi geçen tespitin mahkeme tarafından resen yapılması gerekmektedir²⁷⁴.

Tartışılması gereken bir diğer konu ise akıl hastalarının veya akıl zayıflığı bulunanların bu suçun mağduru olup olamayacağı hususudur. Doktrinde yer alan bir görüşe göre akıl hastalığı ya da akıl zayıflığı her zaman rızanın mutlak geçersiz olduğu anlamına gelmez. Her somut olay açısından akıl hastalığının veya zayıflığının niteliğine göre bir değerlendirme yapıp sonuca varılmalıdır²⁷⁵. Nitekim akıl hastalığının da oldukça farklı çeşitleri olduğu, akıl hastalarının veya akıl zayıflığı bulunanların da cinsel his ve arzulara sahip olduğu göz önünde bulundurulmaksızın bir değerlendirme yapılması mümkün

²⁷³ Meran, Necati. *Mağdur ve Suça Sürüklenen Çocuklarda Algılama Yeteneğinin Tespiti*. Terazi Hukuk Dergisi, C. 7, S. 68, 2012, s. 50.

²⁷⁴ Kantarcı, s. 78.

²⁷⁵ Ekici Şahin, Meral. *Ceza Hukukunda Rıza*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Ceza ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı, 2010, Ankara, s. 136; Taner, 2023, s. 200.

değildir. Bu nedenle her somut olayda akıl hastalığının veya zayıflığının fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği üzerindeki etkisi ayrıca ve ciddi bir titizlikle uzman kişilerce incelenmelidir²⁷⁶.

2.3.1.4. Suçun Nitelikli Halleri

Daha önceki başlıklarda da belirttiğimiz üzere maddenin ilk halinde ikinci fıkrada fail ile mağdur arasında asgari yaş farkının bulunmasından kaynaklı nitelikli hal yer almaktaydı. Ancak AYM tarafından ilgili fıkranın eşitlik ilkesine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline hükmolunmuştur²⁷⁷. Suçun ilk halinde başkaca bir nitelikli hale ise yer verilmemişti.

6545 sayılı Türk Ceza Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 60. maddesi ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104'de değişiklikler ve eklemeler meydana gelmiştir. Suçun temel halinin düzenlendiği birinci fıkrada öngörülen ceza miktarı artırılmış, ikinci ve üçüncü fıkrasında yer alan nitelikli haller de 6545 sayılı kanun ile m. 104'e eklenmiştir.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mağdur ile arasında evlenme yasağı bulunan kişiler tarafından işlenmesi halinde suç şikâyete tabi olmaktan çıkartılmıştır ve ceza miktarı artırılmıştır. Aynı şekilde failin evlat edinme öncesi bakımı üstlenen ya da koruyucu aile ilişkisi kapsamında olan bir kişi tarafından işlenmesi de ikinci fıkra kapsamında cezalandırılacaktır. Öğretide suça eklenen ikinci ve üçüncü fıkradaki nitelikli hallerin yalnızca özgü fail tarafından işlenebileceği belirtilmektedir²⁷⁸.

²⁷⁶ Yargıtay 14. CD, 14.01.2014, 2012/2581 E, 2014/184 K. “Giresun Devlet Hastanesinin 01.07.2008 tarihli raporunda, mağdureye orta düzey mental reterdasyon tanısı konulduğunun anlaşılması karşısında, mağdurenin dava dosyasıyla birlikte Adli Tıp Kurumuna sevkiyle suç tarihi itibarıyla fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin gelişmiş olup olmadığı, herhangi bir akıl hastalığının bulunup bulunmadığı, var ise durumunun hekim olmayanlarca anlaşılıp anlaşılamayacağı ve ifadelerine itibar edilip edilemeyeceği hususunda rapor alındıktan sonra tüm deliller birlikte değerlendirilerek sanığın hukuki durumunun tayin ve takdiri gerekirken bu husus yerine getirilmeden eksik araştırmayla beraat kararı verilmesi...” ayrıca bkz Yargıtay 14.CD, 20.10.2014, 2014/7208 E, 2014/11334 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 27.12.2025)

²⁷⁷ Bkz. Anayasa Mahkemesi'nin, 23.11.2005 tarihli ve 2005/103 E., 2005/89 K. sayılı kararı.

²⁷⁸ Taner, 2023, s. 485; Özbek vd, 2024b, s. 389; Özcan, s. 353.

2.3.1.4.1. Suçun Mağdur ile Arasında Evlenme Yasağı Bulunan Kişi Tarafından İşlenmesi

Aralarında evlenme yasağı bulunan kimseler TMK m. 129'da düzenlenmiştir. TCK m. 104/2 açısından fail belirlenirken TMK m. 129'da sayılan kişilere göre değerlendirme yapılacaktır. TMK'da düzenlenen bu kişiler tahdidi olarak sayılmış olup yorum yoluyla genişletilmesi mümkün değildir²⁷⁹.

Belli bir akrabalık ilişkisinin bulunduğu kişiler arasında rızaya dayalı cinsel ilişkinin yasaklanması nedeniyle ensest ilişkinin TCK kapsamında suç olarak mı kabul edildiğine dair tartışmalar doğmuştur. İkinci fıkra ile yalnızca on beş yaşını tamamlamış çocukların rızaya dayalı cinsel ilişkisi ceza olarak düzenlendiğinden ağırlıklı görüşe göre burada tam anlamıyla bir ensest yasağından söz etmek mümkün değildir. Nitekim yaş unsuru ensest ilişkiler açısından tek başına bir ölçüt olarak değerlendirilemez ve burada asıl önemli olan akrabalık/yakınlık ilişkisidir²⁸⁰.

Kanaatimizce burada kanun koyucu ensesti tam anlamıyla suç olarak düzenlememiştir. Öyle ki ensest kabul edilecek derecede aralarında akrabalık ilişkisi bulunan on sekiz yaşını tamamlamış kişiler arasındaki rızaya dayalı cinsel ilişki suç teşkil etmemektedir. On beş yaşını tamamlamış çocukların ikinci fıkra da yer alan kişilerle rızaya dayalı cinsel ilişki yaşaması da zaten 6545 sayılı kanun ile getirilen nitelikli halden önce de suç teşkil etmekteydi. Eklenen fıkra ile yalnızca suç şikâyete tabi olmaktan çıkartılıp daha yüksek bir ceza öngörülmüştür. Anılan nedenlerle ensestin hukuk sistemimizde mutlak şekilde suç olarak düzenlendiğini söylemek mümkün değildir.

Öğretideki bir görüşe göre, her ne kadar on beş yaşını tamamlamış çocukların kendi cinsel özgürlüklerini tayin hakkının bulunsa da aralarında evlenme yasağı bulunan kişilerle yaşanan cinsel ilişkide bu yaş kanun tarafından on sekize yükseltilmelidir. Çünkü anılan yakınlıktaki kişilerle çocuğun cinsel ilişki yaşaması halinde çocuğun gösterdiği rızanın hukuken tam anlamıyla geçerli bir rıza olduğunun ispatı çok zordur. Bu kişiler çocukları

²⁷⁹ Artuç / Gökçen, s. 4042.

²⁸⁰ Özbek vd, 2024b, s. 390; Taner, 2023, s. 486; Kanbur, s. 4174.

daha kolay yönlendirebilecek kişilerdir ve bu nedenle çocuğun korunması açısından enstest eylemler açısından rıza yaşı on sekize yükseltilmelidir²⁸¹.

Yalnızca resmi evlilik halinde ortaya çıkan akrabalık ilişkileri halinde mi TCK m. 104/2'nin uygulanabileceği de değerlendirilmelidir. Bir görüşe göre *üstsoy ile altsoy arasında; kardeşler arasında; amca, dayı, hala ve teyze ile yeğenleri arasında* bu nitelikli halin meydana gelebilmesi için resmi bir evlilik ya da gayri resmi bir birliktelik olmasının bir önemi yoktur. Ancak *kayın hısımlığı meydana getirmiş olan evlilik sona ermiş olsa bile, eşlerden biri ile diğerinin üstsoyu veya altsoyu arasında* nitelikli halin meydana gelebilmesi için evlilik birliğinin resmi olarak kurulması gerekmektedir. Nitekim kayın hısımlığı ancak resmi bir evlilik neticesinde oluşan bir hısımlık ilişkisidir²⁸². Kan hısımlığı açısından resmi bir evlilik birliğinin kurulmuş olması şart olmayacağından ve bu şekilde bir yorumun kanun koyucunun amacıyla örtüşeceğinden hareketle bu görüşün yerinde olduğu kanaatindeyiz.

2.3.1.4.2. Suçun, Evlat Edineceği Çocuğun Evlat Edinme Öncesi Bakımını Üstlenen veya Koruyucu Aile İlişkisi Çerçevesinde Koruma, Bakım ve Gözetim Yükümlülüğü Bulunan Kişi Tarafından İşlenmesi

Burada iki ayrı nitelikli hal söz konusudur. Bunlardan ilkinde suçun faili evlat edinme öncesi evlat edineceği çocuğun bakımını üstlenen kişidir. Evlat edinme kurumu, TMK'nın 305 ve devamı maddelerinde düzenlenmiştir. Hukukumuz açısından evlat edinme için *küçüğün evlât edinen tarafından bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması koşulu* söz konusudur. Medeni kanunda yer alan bu koşul ile birlikte değerlendirildiğinde, TCK m. 104/3'te yer alan nitelikli gerçekleşebilmesi için suç bu bir yıllık süre içerisinde işlenmesi gerekmektedir. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun TMK'da yer alan bir senelik süreç içerisinde işlenmesi halinde TCK m. 104/3 uygulanacakken, evlat edinme işleminin gerçekleşmesi ve evlatlık – evlat eden ilişkisinin resmi olarak kurulmasından sonra ise artık m. 104/2- c.3 uygulama alanı bulacaktır.

²⁸¹ Kantarcı, s. 126.

²⁸² Özcan, s. 354.

Öğretide yer alan bir görüşe göre, evlat edinme işlemlerinin resmi yollarla gerçekleştirilmediği ama fiili olarak meydana geldiği durumlarda da bu nitelikli hal uygulanmalıdır²⁸³. Nitekim bu yazarlara göre ülkemizde akrabalar arasında fiili olarak gerçekleşen ancak yasal yollardan gerçekleşmeyen akraba yanına evlatlık verme durumları da sık karşılaşılabılır durumlar olduğu için bu nitelikli hal uygulama alanı bulmalıdır.

104. maddenin üçüncü fıkrasında düzenlenen diğer bir nitelikli hal ise *suçun koruyucu aile ilişkisi çerçevesinde koruma, bakım ve gözetim yükümlülüğü bulunan kişi tarafından işlenmesi* halidir. Koruyucu aile kurumu hukukumuzda 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nda m. 22 ile m. 23'te ve Koruyucu Aile Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Anılan hükümler uyarınca koruyucu aile sıfatı bulunan kişi veya kişilerin, on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocukla rızasıyla cinsel ilişkiye girmeleri halinde m. 104/3'te yer alan nitelikli hal uygulanacaktır.

Her ne kadar TCK m. 104/3'te koruyucu aileden söz edilmiş olsa da kanun koyucunun 6545 sayılı kanun ile madde metnine getirdiği yeniliğin amacı ve kapsamı doğrultusunda bir yorum yapılarak koruyucu ailenin yanı sıra geçici koruyucu aile açısından da bu nitelikli halin uygulanması gerektiği öğretide haklı olarak ileri sürülmüştür²⁸⁴.

Sonuç olarak reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun nitelikli hallerinin düzenlendiği gerek ikinci gerekse üçüncü fıkralarda sayılan kişilerin ortak bir özelliği olduğu görülmektedir. Anılan kişilerin suç tipi ile koruma altına alınmış çocukları daha kolay yönlendirme imkânı olan kimseler olduğu yorumu yapılabilecektir. Bu kişilerin çocuklar ile aralarındaki yakınlık derecesi, çocuklar üzerinde tesir imkanı gibi noktalar göz önüne alındığında üçüncü kişilere göre anılan kişilerin yönlendirme ve fayda elde etme imkanı daha yüksektir. Bu nedenlerle madde metnine ekleme yapılarak anılan şahıslar açısından nitelikli hal düzenlenmesinin yerinde olduğu kanaatindeyim.

²⁸³ Artuç / Gökcan, s. 4043; Akkaya, s. 371

²⁸⁴ Artuç / Gökcan, s. 4044.

Anılan nedenlere dayanarak bir kısım yazarlara göre bu kişiler açısından mağdurun tam anlamıyla hukukten geçerli bir rızasının bulunduğunu söylemek toplumsal gerçeklikle bağdaşmaz. Bu görüşü savunanlara göre nitelikli hallerin düzenlenmesi olumlu bir ilerleme olmakla birlikte yeterli değildir. Fıkralarda anılan kişiler açısından farklı bir düzenleme yoluna gidilmeli, bu fiiller cinsel istismar kapsamında değerlendirilmelidir²⁸⁵.

2.3.2. Manevi Unsur

2.3.2.1. Genel Olarak

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ancak kasten işlenebilecek bir suçtur²⁸⁶. Bu suçun oluşabilmesi için kişi on beş yaşını tamamlamış çocukla cinsel ilişkiye girdiğini bilmeli ve istemelidir²⁸⁷. Failin kastı hem mağdurun yaşına hem de eyleme yönelik olmalıdır²⁸⁸. Öğretideki çoğunluk görüşüne göre bu suçun olası kast ile işlenmesi ise mümkün değildir, failin cinsel ilişkiyi ve çocuğun yaşını bilme ve istemesi gerekli ve yeterlidir²⁸⁹. Öğretide mağdurun çocuk olması yönünden olası kastın yeterli olduğunu savunan yazarlar da söz konusudur²⁹⁰. Yine ayrıca bir görüşe göre kanunda doğrudan düzenlenmediği sürece kasten işlenen suçlar hem doğrudan hem de olası kast ile işlenebileceğinden bu suçun da olası kast ile işlenmesi mümkündür²⁹¹. Bizce de mağdurun yaşı açısından failin olası kast ile hareket ettiği olaylar söz konusu olabilir, somut olayın özellikleri açısından değerlendirilmesi gerekmektedir.

Failin maksadı bir önem arz etmemektedir. Failin cinsel arzu ve isteklerini tatmin amacıyla hareket etmesi gerekmez²⁹². Bu nedenle bu suç tipi için genel kast yeterlidir. Öyle ki kanun koyucu suçun oluşabilmesi için cinsel ilişkinin gerçekleşmesini aramıştır.

²⁸⁵ Akdağ, s. 183; Taner, 2023, s. 490.

²⁸⁶ Özbek vd, 2024b, s. 391; Aksakal, s. 265; Artuç / Gökcan, s. 4044; Tezcan vd, s. 414; Aydın, s. 108;

²⁸⁷ Artuç / Gökcan, s. 4044; Taner, 2023, s. 483;

²⁸⁸ Tezcan vd, s. 414; Özbek vd, 2024b, s. 391; Aydın, s. 108; Artuç / Gökcan, s. 4045.

²⁸⁹ Memiş Kartal, s. 2089; Taner, 2023, s. 483-484

²⁹⁰ Kurbanlı, s. 129; Tezcan vd, s. 414.

²⁹¹ Kanbur, s. 4180; Doğan, s. 140

²⁹² Yeldan, s. 471; Artuç / Gökcan, s. 4044; Köksal, s. 708;

Failin mağdurun yaşında yanılması ya da cinsel ilişki konusunda rızanın var olduğunu sanması hallerinde hata hükümlerine ilişkin değerlendirme ise üzerinde durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.3.2.2. Kastı Kaldıran Hata Halleri

TCK'nın ikinci kısmının ikinci bölümünde “*Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler*” başlığı altında düzenlenen hallerden birisi hata halidir²⁹³. TCK m. 30'a göre hata hali dört gruba ayrılarak düzenlenmiştir. Buna göre 30. maddenin birinci fıkrasında suçun maddi unsurlarında hata, ikinci fıkrasında suçun daha ağır veya daha az cezayı gerektiren nitelikli hallerinde hata, üçüncü fıkrasında ceza sorumluluğunu kaldıran veya azaltan nedenlerde hata ve son olarak da dördüncü fıkrasında haksızlık hatası düzenlenmiştir. Bu başlık altında reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından suçun maddi unsurlarında hata hali olan mağdurun yaşında ve mağdurun rızasında hata hallerini inceleyeceğiz.

2.3.2.2.1. Mağdurun Yaşında Hata

TCK m. 30/1'e göre “*Fiilin icrası sırasında suçun kanuni tanımındaki maddi unsurları bilmeyen bir kimse, kasten hareket etmiş olmaz. Bu hata dolayısıyla taksirli sorumluluk hali saklıdır.*” Maddi unsurlarda hata halinde failin somut olaya ilişkin tasavvuru gerçeklikle bağdaşmaz; suçun maddi unsurlarına ilişkin failin bilgisizliği kastı ortadan kaldırır²⁹⁴. Yani tipikliğin maddi unsurlarında hata halinde meydana gelen haksızlığı failin kasten gerçekleştirdiğini söylemek mümkün değildir²⁹⁵. Öyle ki eğer gerçeklik failin tasavvur ettiğine uysaydı bir haksızlıktan söz edilemeyecekti. Ancak kanun maddesinde açıkça yer verildiği üzere maddi unsurlarda hata kastı kaldırırken taksirli sorumluluk devam eder. Elbette ki failin taksirli sorumluluk halinin devamı için ilgili fiilin taksirli halini de kanunda suç olarak düzenlenmiş olması gerekmektedir²⁹⁶.

²⁹³Özbek vd, 2024a, s. 455.

²⁹⁴ Koca / Üzülmöz, s. 256.

²⁹⁵ Özgenç, 2024, s. 542.

²⁹⁶ Koca / Üzülmöz, s. 262.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun yalnızca kasten işlenebileceği, failinin kastının mağdurun yaşına da yönelik olması gerektiği daha önce belirtilmişti. Gerçekten de reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun meydana gelebilmesi için mağdurun on beş yaşını tamamlamış olması gerekir. Ancak mağdurun on sekiz yaşını tamamlamış olduğunu zannederek cinsel ilişkiye giren fail bu hatasından faydalanacaktır. Hatanın ceza sorumluluğunu kaldırabilmesi için ise söz konusu hatanın esaslı bir hata olması gerekmektedir²⁹⁷. Yani fail eğer hataya düşmeseydi, tasavvuru gerçeklikle uyuşsaydı bir suç oluşmayacaktı diyebiliyorsak esaslı bir hatadan söz ederiz²⁹⁸.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından mağdurun yaşında hata iki şekilde karşımıza çıkabilir²⁹⁹. *Birincisi mağdurun on beş – on sekiz yaş aralığında olmasına rağmen failin mağduru on sekiz yaşından büyük sanmasıdır*. Bu durumda failin hatası esaslı ise m. 30/1 gereğince fail bu hatasından yararlanacak ve cezalandırılmayacaktır. Elbette failin hatasının esaslı olup olmadığı her somut olay açısından ayrıca değerlendirilmelidir³⁰⁰.

İkincisi mağdurun on beş yaşını doldurmamış olmasına rağmen failin mağduru on beş – on sekiz yaş aralığında sanmasıdır. Bu tür bir durumda uygulamada en çok karşılaşılan savunma mağdurun dış görünüş itibarıyla gerçek yaşından büyük görüldüğü, gerçek yaşının fail tarafından bilinmediği ve bilinmesinin de kendisinden beklenemeyeceği yönündedir. Bu nedenle önüne gelen uyuşmazlıklarda Yargıtay öncelikle mağdurun yaşının tespitine yönelik araştırma yapılması gerektiğini belirtmektedir. Buna göre öncelikle mağdurun resmi bir kurumda doğup doğmadığı araştırılmalı, eğer resmi bir kurumda doğmamışsa bünyesinde radyoloji uzmanı olan sağlık kurulundan yaşın

²⁹⁷ Memiş Kartal, 2014, s. 219.

²⁹⁸ Öğretide bu husus şu örnek üzerinden açıklanmaktadır; “Fail yanılmasa idi hakkında uygulanacak hukuksal normlarda herhangi bir değişiklik söz konusu olmayacaksa yanılığın esaslı olmadığı açıktır. Örnek olarak cinsel birliktelik yaşadığı on altı yaşındaki partnerinin yaşını on yedi sanan bir kimsenin, reşit olmayanlarla cinsel ilişki suçu açısından esaslı olmayan bir yanılığa düştüğü kabul edilecek ve kendisi hakkında uygulanacak hükümlerde herhangi bir değişiklik olmayacaktır.” Erman, Ragıp Barış. *Yanılmanın Ceza Sorumluluğuna Etkisi*. Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2006, İstanbul, s. 26-27.

²⁹⁹ Kurbanlı, s. 130.

³⁰⁰ Yargıtay 14. CD, 16.04.2019, 2018/8230 E, 2019/9136 K. Ayrıca bkz. Yargıtay 5. CD, 20.04.1983, 1983/800 E, 1983/1354 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 19.12.2025)

tespitine yönelik rapor alınması, hala bir tereddüdün bulunması halinde Adli Tıp Kurumu'ndan görüş alınması gerektiğine hükmetmektedir³⁰¹.

Mağdurun yaşına yönelik hatanın bulunduğu iddia edilen durumlarda titizlikle bir araştırma yapılması gerekmektedir. Zira uygulamada neredeyse m. 103 ve m. 104 açısından hemen hemen tüm savunmalar yaş konusunda hataya düşüldüğüne yöneliktir. Eğer yaşa yönelik hata istisnai bir değerlendirme olmaktan çıkartılır, geniş yorumlanır ise bu durumda on beş yaşında yer alan mağdura yönelik cinsel davranışların cezasız kalma ihtimali ile karşı karşıya kalınacaktır. Yargıtay da somut olaya göre değerlendirme yapılması gerektiğini, hayatın olağan akışına göre failin mağdurun gerçek yaşını bilmesine imkân olup olmadığının ayrıca araştırılması gerektiğini belirtmektedir.³⁰² Buna göre taraflar arasındaki ilişkinin seviyesi, bu ilişkinin ne zamandır devam ettiği, failin mağdurun yaşına yönelik herhangi bir araştırma yapma imkânının bulunup bulunmadığı, tarafların aynı okulda öğrenim görüp görmediği, failin mağdurun kaçınıcı sınıfa gittiğini bilip bilmediği, önceye dayalı bir arkadaşlık ya da başkaca bir ilişkilerinin bulunup bulunmadığı gibi hususlar ayrıca değerlendirilmelidir³⁰³.

Mağdurun on beş yaşını tamamlamamış olması halinde bu hususun nasıl çözüme kavuşturulması gerektiği hususu doktrinde de tartışılmaktadır. Yargıtay Ceza Genel

³⁰¹ Yargıtay CGK, 30.10.2014, 2014/14-112 E, 2014/457 K. Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD, 25.06.2018, 2018/4882 E, 2018/4585 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 19.12.2025)

³⁰² Yargıtay CGK, 02.06.2015, 2014/14-47 E, 2015/178 K. Ayrıca bkz. Yargıtay CGK, 14.01.2024, 2013/14-743 E, 2014/8 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 19.12.2025)

³⁰³ Yargıtay CGK bir kararında bozma sonrası direnme kararı neticesinde önüne gelen uyuşmazlıkta direnme kararına yönelik gerekçenin isabetli olduğuna hükmetmiştir. Söz konusu direnme kararına ilişkin olarak gerekçe şu şekildedir; “Sanığın savunmalarına göre mağdureyi 17 yaşında bildiğini ifade ettiği, bu durumda reşit olmayanla cinsel ilişkinin dahi suç olacağı dikkate alındığında, sanığın yapmış olduğu eylemin bir suç teşkil ettiğinin farkında olduğu, bir başka deyişle bir haksızlık zemininde olduğunu anladığı, buna rağmen eyleminden geri kalmadığı, sanık ve mağdurenin aynı mahallede yaşamaları, aralarındaki ilişkinin süresi, defalarca ilişkinin meydana gelmesi gibi hususlar dikkate alındığında sanığın, mağdurenin gerçek yaşını araştırma konusunda herhangi bir girişiminin bulunmadığını gösterdiği... Yargıtay 14. Ceza Dairesi'nin 26/11/2019 tarihli ve 2019/2001 esas, 2019/12750 karar sayılı bozma ilamı ve diğer istikrar kazanmış içtihatlarında; Türk Ceza Kanunu'nun 30. maddesinde düzenlenen ve kusurluluğu azaltan veya ortadan kaldıran hâller arasında bulunan hata hükümlerinin istisnai bir hüküm olduğunun, bu nedenle dar yorumlanması gerektiğinin özellikle belirtildiği... zira 15 yaşından küçük olan kişilerle cinsel ilişki boyutuna varacak münasebetlere giren kişilerin eylemlerinin büyük mağduriyetlere sebep olduğu, cinsel ilişkiye maruz kalan mağdurelerin hayatlarının geri kalanında da bu istismarın sonuçları ile karşı karşıya kaldıkları, toplum tarafından dışlandıkları, evliliklerinin etkilendiği, doğacak çocuklarının dahi bu suçun etkilerini üzerlerinde taşıdıkları” Yargıtay CGK, 10.07.2024, 2022/14-167 E, 2024/231 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 19.12.2025)

Kurulu ise verdiği bir kararında, failin mağduru on beş yaşından büyük sanarak hareket etmesi neticesinde TCK m. 103 açısından kasten hareket etmediği göz önüne alınarak ve bu suç tipinin taksirli halinin de düzenlenmediği dikkate alınarak fail hakkında beraat kararına hükmedilmesi gerektiğini belirtmiştir³⁰⁴. Yargıtay'ın bu yönde içtihat oluşturması kimi yazarlarca eleştirilmektedir. Öyle ki her ne kadar failin m. 103'ten cezalandırılması söz konusu olamasa da m. 104 açısından değerlendirilme yapılmalıdır ve eğer şikâyet şartı gerçekleşmişse fail reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan cezalandırılmalıdır³⁰⁵. Nitekim buna göre burada irade ile dış dünyadaki gerçeklik arasında bir uyumsuzluk olduğu kabul edilmeli, bu uyumsuzluk irade lehine çözümlenmeli ve işlemeyi kastettiği suçtan dolayı fail cezalandırılmalıdır³⁰⁶. Fail başka bir suç tipinin maddi unsurlarını meydana getirmekte, bu nedenle reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun açısından ceza sorumluluğu doğmaktadır³⁰⁷. Karşıt görüşe göre ise bu durumda faile m. 104 açısından ceza verilmesi, failin işlemeyi kastettiği fakat gerçekte işleyemediği bir suçtan ceza verilmiş olması anlamına gelecektir³⁰⁸.

Ayrıca son olarak belirtmek gerekir ki Yargıtay'a göre suçun maddi unsurlarında hata halinin ileri sürülmesi gerekir, aksi takdirde mahkemece hata haline ilişkin bir değerlendirme yapılamaz³⁰⁹.

2.3.2.2.2. Mağdurun Rızasında Hata

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından değerlendirilmesi gereken diğer bir husus ise mağdurun rızasında hataya düşülmesi halidir. Buna göre on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan mağdurun rızası olmamasına rağmen geçerli bir rızası olduğunu düşünen fail bu

³⁰⁴ Yargıtay CGK, 18.05.2022, 2021/14-360 E, 2022/363 K. Ayrıca Bkz. Yargıtay CGK, 08/06/2021, 2019/14-291 E, 2021/259 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 19.12.2025)

³⁰⁵ Kantarcı, s. 122; Yılmaz, Hasan. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*, Yüksek Lisans Tezi, Antalya Bilim Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Programı, 2024, Antalya, s. 44.

³⁰⁶ İçel, Kayıhan. *İçel Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Beta Yayınları, 7. Baskı, 2023, s. 492.

³⁰⁷ Erman, s. 105; Artuç / Gökcan, s. 4046.

³⁰⁸ Kurbanlı, s. 131.

³⁰⁹ Yargıtay CGK, 16.10.2024, 2022/14-126 E, 2024/307 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 20.12.2025)

hatasından faydalanacak, cinsel istismar suçundan değil reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan sorumlu olacaktır.

Daha önce de çalışmada yer verildiği üzere rızanın bu suç tipi açısından tipikliğin maddi unsuru mu yoksa hukuka uygunluk nedeni mi olduğu tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Eğer reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından rıza bir maddi unsur kabul edilirse TCK m. 30/1 uygulama alanı bulacak ve failin kasten hareket etmediği kabul edilecek ancak bir hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edilirse m. 30/3 uygulama alanı bulacak ve fail ancak kaçınılmaz ise hatasından yararlanabilecektir. Anayasa Mahkemesi'ne, Yargıtay'a göre ve doktrindeki katıldığımız çoğunluk görüşüne göre rıza, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından tipikliğin maddi unsurudur.³¹⁰ Bu nedenle de mağdurun rızasına yönelik failin düştüğü hata m. 30/1 kapsamında kastı ortadan kaldıracaktır.

Yargıtay'a göre on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan mağdurun cinsel ilişkiye yönelik hukuken geçerli bir rızasının bulunmadığına yönelik her türlü somut, şüpheden uzak ve inandırıcı delil bulunmadığı takdirde fail m. 103 kapsamında nitelikli cinsel istismar suçundan değil, m. 104 kapsamında reşit olmayanla cinsel ilişki suçu kapsamında cezalandırılacaktır³¹¹.

2.3.3. Hukuka Aykırılık Unsuru – Hukuka Uygunluk Nedenleri

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçun özelliği gereği kanun hükmünü ve amirin emrini yerine getirme hukuka uygunluk nedenleri (m. 24/1 ve 2) ile meşru savunma hukuka uygunluk nedeni (m. 25/1) uygulanamaz.

³¹⁰ AYM, 26.02.2009, 2006/17 E, 2009/33 K; Yargıtay CGK, 24/05/2023, 2022/46 E, 2023/303 K, Yargıtay CGK, 15/03/2023, 2022/303 E, 2023/151 K; Erdoğan, s. 256; Bozada, s. 44; Taner, 2023, s. 476, Artuç / Gökcan, s. 4046, Tezcan vd, s. 414, Kantarcı, s. 96.

³¹¹ Yargıtay CGK, 08/10/2020, 2020/14-184 E, 2020/406 K. Ayrıca bkz. Yargıtay 14. CD, 15.06/2021, 2020/11476 E, 2021/4283 K. Aynı yönde bkz. Yargıtay 14. CD, 12.01.2021, 2020/828 E, 2021/71 K, Yargıtay 14. CD, 08.01.2020, 2016/1973 E, 2020/155 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 20.12.2025)

Daha önce de belirtildiği gibi ilgilinin rızası ise bu suç tipi açısından bir hukuka uygunluk nedeni olmayıp, tipikliğin unsurudur³¹². Yargıtay’a göre de mağdurun rızası suçun unsuru olup hukuka uygunluk nedeni olarak kabul edip m. 26/2’nin uygulanması mümkün değildir³¹³. Gerçekten de reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından kanun koyucu on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların rızalarını hukukten geçerli saymamış, rızayla gerçekleşse dahi cinsel ilişki eylemini suç saymıştır. Dolayısıyla ilgilinin rızasının bir hukuka uygunluk nedeni olduğunu söylemek mümkün değildir. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104’ün iptali amacıyla başvuru neticesinde AYM de aynı yönde değerlendirmeye yer vermiştir³¹⁴. Ayrıca belirtmek gerekir ki on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocukların cinsel ilişkiye rızası m. 103’te yer alan cinsel istismar suçu yerine m. 104’e uygulama alanı yaratmaktadır.

Evlilik yoluyla reşit olan kimsenin eşi ile yaşadığı rızaya dayalı cinsel ilişki açısından hakkın kullanılması hukuka uygunluk nedeninin söz konusu olabileceğine yönelik açıklamalara da önceki başlıklarda yer vermiştik³¹⁵.

2.3.4. Kusurluluğu Etkileyen Nedenler

2.3.4.1. Genel Olarak

Türk ceza hukukunda kusurluluğu etkileyen nedenler TCK’nın ikinci kısmının ikinci bölümünde “*Ceza Sorumluluğunu Kaldıran veya Azaltan Nedenler*” başlığı altında düzenlenmektedir. Hukuka aykırı ancak bağlayıcı olmayan emrin yerine getirilmesi, zorunluluk hali, ceza sorumluluğunu kaldıran nedenlerde sınırın aşılması, cebir ve şiddet, korkutma ve tehdit, haksız tahrik, kusurluluğu etkileyen hata halleri, yaş küçüklüğü, akıl

³¹² Erdoğan, s. 257; Kanbur, s. 4177; Kantarcı, s. 123.

³¹³ “Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda mağdurun rızasının suçun unsurlarından olduğu, bu nedenle sanığın atılı suçtan mahkumiyetine karar verilmesi gerektiği gözetilmeden bu suçta uygulama yeri olmayan TCK’nın 26/2. maddesi uyarınca sanık hakkında ceza verilmesine yer olmadığına karar verilmesi...” Yargıtay 14. CD, 12.09.2013, 7555/9075. (Akt. Artuç / Gökcan, s. 4046, dn. 50)

³¹⁴ Anayasa Mahkemesi, 26/02/2009, 2006/17 E, 2009/33 K. “İtiraz konusu kurala göre suç sayılan fiilin “cebir, şiddet ve hile olmaksızın”, bir başka ifadeyle mağdurun rızasıyla işlenmesi gerekmektedir. Bundan, belli yaş grubuna dahil olanların cinsel ilişki konusundaki rızalarının geçerli kabul edilmediği, rızaya dayansa bile onbeş yaşından büyük çocukla cinsel ilişkinin suç sayıldığı anlaşılmaktadır. Dolayısıyla kuralda sözü edilen rızanın hukuka uygunluk sebebi olarak değerlendirilmesi mümkün değildir.”

³¹⁵ Bkz. “2.3.1.3.2. Mahkeme Kararıyla ya da Evlenme Yoluyla Reşit Kılınan Kimsenin Mağdur Sıfatına Yönelik Değerlendirme” başlığı.

hastalığı, sağır ve dilsizlik ile geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu etkisi altında olma halleri ceza hukukunda kusurluluğu etkileyen haller olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda belirtilen kusurluluğu etkileyen haller, reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından da söz konusu olabilmektedir. Uygulamada özellikle on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocuklar açısından da reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun oluştuğunun kabul edildiğinden bahsetmiştik. Bu nedenle bu suç tipinde fail kabul edilen çocuk açısından m. 31’de düzenlenen yaş küçüklüğü hükümleri göz önüne alınacaktır.

Yine cebir, şiddet, korkutma ve tehdit, akıl hastalığı, geçici nedenler, alkol veya uyuşturucu etkisi altında olma, akıl hastalığı da reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun meydana gelmesinde etkili olabilecek nedenler olarak karşımıza çıkabilir³¹⁶. Ancak burada ayrıca hata hükümlerine yer vermek gerekir. Suçun maddi unsurlarında hata olarak reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda karşımıza çıkabilecek hallerden mağdurun yaşında hata ve mağdurun rızasında hata halleri manevi unsur başlığı altında incelendiğinden burada tekrar değinmiyoruz. Ancak m. 30/4 gereği haksızlık yanılığısına değinmek gerektiği kanaatindeyiz.

2.3.4.2. Failin On Sekiz Yaşından Küçük Olduğu Hallerde Haksızlık Yanılığısı Açısından Değerlendirme

765 sayılı TCK m. 44’de düzenlenen “*Kanunu bilmemek mazeret sayılmaz.*” kuralına yürürlükte bulunduğu sürece hiçbir istisna öngörülmemiştir³¹⁷. Ayrıca kişi yalnızca ceza kanunlarını değil, mevzuattaki hiçbir kanunu bilmediğini mazeret olarak ileri sürememekteydi³¹⁸. 5237 sayılı TCK m. 4’te ise bu kural “*Ceza kanunlarını bilmemek mazeret sayılmaz.*” şeklinde düzenlenmiştir. Böylece yeni TCK döneminde ceza kanunları dışındaki kanunlar açısından haksızlık yanılığısına imkân tanınmıştır³¹⁹. 5377 sayılı Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’un 4. maddesi ile TCK

³¹⁶ Kurbanlı, s. 132; Toprakçı, s. 90.

³¹⁷ Erman, s. 169.

³¹⁸ Değirmenci, Olgun. *Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma*. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 110, 2014, s. 139.

³¹⁹ Yıldız, Gamze. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Faili Olan Suça Sürüklenen Çocuklar Bakımından Haksızlık Yanılığısının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programı, 2024, İstanbul, s. 95.

m. 30/4'e eklenen fıkraya göre ise *“İşlediği fiilin haksızlık oluşturduğu hususunda kaçınılmaz bir hataya düşen kişi, cezalandırılmaz.”* İlgili haksızlık yanılığının eklenmesi suretiyle m. 4 açısından bir istisna öngörülmüştür.

Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu³²⁰ m. 30'a eklenen dördüncü fıkranın gerekçesine göre *“Kişi, işlediği fiilin hukukten kabul görmez bir davranış olduğunun bilincinde olmalıdır. Hatanın kaçınılamaz olduğunun belirlenmesinde ise, kişinin bilgi düzeyi, gördüğü eğitim, içinde bulunduğu sosyal ve kültürel çevre koşulları göz önünde bulundurulur.”*

Görüldüğü üzere ilgili hata hükmünün uygulanabilmesi için kanun koyucu bu hatanın kaçınılmaz olmasını aramaktadır³²¹. Haksızlık bilgisine ulaşabilme imkânının söz konusu olduğu hallerde kaçınılmaz bir hatadan söz edilemeyecektir³²². Kişinin hatasının kaçınılmaz olduğu kabul edilirse kişi kusurlu sayılmayarak cezalandırılmayacaktır³²³. Hatanın kaçınılmaz olup olmadığının değerlendirilmesinde ise hukuka aykırılığın mevcudiyetini ayırt edebilmek için objektif değerlendirmenin dışında bu bilincin kişinin kendisinde olması da beklenir. Failin haksızlık yanılığından kaçınılabir olup olmadığı değerlendirilirken eğitimi, bilgi seviyesi, zihinsel ve sosyal gelişim düzeyi, büyüdüğü ve yaşadığı sosyal, toplumsal ve kültürel çevresi açısından da bir değerlendirme yapılarak kendisinden bu yönde bir beklentinin oluşup oluşamayacağı da değerlendirilmelidir³²⁴.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda on sekiz yaşından küçük fail bakımından haksızlık yanılığının uygulanabilirliği failin yaşına, gelişim düzeyine, algılama ve değerlendirme yeteneğine, büyüdüğü ve yaşadığı toplumsal, sosyal ve kültürel çevreye göre belirlenmelidir. Bu yaş aralığındaki bir çocuğun, rızaya dayalı bir cinsel birlikteliğin

³²⁰ Kilis Milletvekili Hasan Kara ile 2 Milletvekilinin; Türk Ceza Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu (2/452). TBMM, Dönem: 22, Yasama Yılı: 3, Sıra Sayısı: 901, s. 2.

³²¹ Göktürk, Neslihan. *Haksızlık Yanılığının Ceza Sorumluluğuna Etkisi*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2016, s. 143.

³²² Koca / Üzülmöz, s. 373.

³²³ Koca / Üzülmöz, s. 373.

³²⁴ Haksızlık yanılığının kaçınılabirliğin ölçütlerine yönelik değerlendirme için bkz. Erman, s. 239 ve devamı; Yıldız, s. 100.

hukuken yasaklanmış olduğunu ve bu yasağın nedenlerini kavrayabilme kapasitesi, yetişkin bir faille aynı ölçüde varsayılmaz³²⁵.

Özellikle aynı yaş grubunda bulunan çocukların rızaya dayalı bir şekilde gerçekleştirdikleri cinsel faaliyetlerde çocukların bu eylemin haksızlık içeriğini kavrayamadığı, kavramasının ve algılamasının kendisinden beklenemeyeceği durumlar söz konusu olabilir. Anılan durumlarda failden yalnızca eyleminin maddi unsurlarını bilmesi beklenemez, ayrıca bu eylemin hukuk sisteminde yasaklanmış olduğunu bilmesi, bilebilecek durumda olması da beklenir. Aksi hâlde, çocuğun normatif değerlendirme yeteneğinin yetersiz olması nedeniyle haksızlık yanılığı gündeme gelir.

Aynı yaş grubuna yer alan çocukların rızaya dayalı gerçekleştirdiği cinsel ilişkide, bu davranışın çocukların yaşadığı sosyal çevrede nasıl karşılandığı, çevrenin kabullerine göre toplumlarında bu davranışın meşru ve olağan bir olgu olarak kabul edilip edilmediği haksızlık yanılığının kaçınılmaz olup olmadığının değerlendirilmesinde ciddi kriterlerdir.

Yargıtay CGK'nın 2014 tarihli bir kararında on yedi yaşındaki SSC açısından mağdurun yaşına yönelik hata değerlendirmesi yapılmış ve somut olay açısından mağdurun yaşını bilmesi gerektiği, bu nedenle hata hükümlerinin uygulanamayacağına hükmedilmiştir³²⁶. Bu karar açısından karşı oy yazısında özetle, somut olayda failin de kanunlar önünde bir çocuk olduğu, fail ile mağdur arasındaki yaş farkının ise az olduğu, failin çocuk olmasından dolayı yaş küçüklüğünün de göz önünde bulundurulması gerektiği, kanun metninin çocukların algılayabileceği şekilde yeterince açık ve anlaşılabilir olmadığı, bu durumun fail çocuk aleyhine yorumlanmasının mümkün olmadığı ve bu değerlendirmeler neticesinde haksızlık bilincinin oluşmadığının kabul edilebileceği belirtilmiştir.

Çalışmanın çeşitli başlıklarında yer verdiğimiz üzere reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, cinsel suçlar açısından neredeyse en çok tartışmaya konu olan suç tipidir. Madde başlığı ile madde metninin tam anlamıyla örtüşmemesi ve maddi unsurların muğlaklığı nedeniyle

³²⁵ Yıldız, s. 103.

³²⁶ Yargıtay CGK, 04.02.2014, 2013/14-478 E, 2014/34 K. Karara <https://legalbank.net/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 21.12.2025)

bu suçun failinin yaşı konusunda öğretide dahi çok çeşitli tartışmalar yapılmaktadır. Hukuk eğitimi görmüş uzman kişiler tarafından dahi bu suçun failinin on sekiz yaşından büyükler olduğu ileri sürülebilmektedir. Bir çocuğun m. 104'ten ve reşit olmayanla cinsel ilişkinin suç olarak düzenlendiğinden bilgisinin olduğunu kabul ettiğimiz ihtimalde dahi maddeyi farklı şekilde yorumlamış olabileceği gerçeği ile karşı karşıya kalmaktayız. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun başlığını ve metnini okuyan bir çocuğun, bu suç tipinin faili olabilmek için on sekiz yaşını tamamlamış olmak gerektiği düşüncesine kapılması oldukça muhtemel ve olağandır.

Nitekim reşit olmayanla cinsel ilişki suçu bakımından tarafların on sekiz yaşından küçük olması halinde, fail kabul edilen çocuğun davranışının hukuk sistemince yasaklandığını bilip bilmediğini, bilmesinin kendisinden beklenip belenemeyeceğinin somut olayda ayrıca ve titizlikle incelenmesi gerektiği kanaatindeyiz. Bu yönde bir inceleme ve araştırma yapılmaksızın salt kanun maddesinin tekrarıyla mahkumiyet hükmü kurulması başta kusur ilkesi olmak üzere ceza hukukunun prensip ve gerekleriyle ters düşecektir.

Kanaatimizce reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda cinsel ilişki eylemini gerçekleştiren tarafların her ikisinin de on sekiz yaşından küçük olduğu durumlarda haksızlık yanılığının varlığı soyut bir şekilde yok sayılmamalıdır. Hem objektif kriterler hem de faile ilişkin bahsi geçen sübjektif kriterler açısından bir değerlendirme yapılarak haksızlık yanılığının kaçınılmaz olup olmadığı her somut olayın özellikleri açısından irdelenmelidir. Ortada kaçınılmaz bir haksızlık yanılığı varsa on sekiz yaşından küçük fail açısından cezasızlık, kaçınılabilir haksızlık yanılığı halinde ise cezanın tayininde lehe değerlendirme yapılması kusur ilkesinin olağan bir sonucudur.

Tekrar belirtmekte fayda görüyoruz ki on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocukların aralarında gerçekleşen rızaya dayalı cinsel davranışlarının ister cinsel ilişki boyutuna varsın ister varmasın, ceza hukukunun alanından çıkartılması gerekmektedir. Yaşanan sorunların çözümü, kanuni değişiklikte yatmaktadır. Mevcut haliyle m. 104 uygulamada farklılıklara ve olası hak kayıplarına yol açmaktadır. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna yönelik mevcut düzenlemede ısrar edilecekse de en azından akranlar arasında gerçekleşen cinsellikte haksızlık yanılığı değerlendirmesi ile sorunun çözümlenmesi gerektiği kanaatindeyiz.

2.4. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ BİÇİMLERİ

2.4.1. Teşebbüs ve Gönüllü Vazgeçme

Suçta teşebbüs, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda madde 35'te düzenlenmiştir. Teşebbüs hükümleri bağımsız normlar değildir ve ancak bir suç tipine bağlı olarak söz konusu olabilir³²⁷. Kural olarak bir kimsenin tipiklikte yer alan tüm unsurları gerçekleştirmiş olması halinde söz konusu suçtan cezalandırılması mümkündür³²⁸. Kişinin icrasına başlamış olup da tamamlayamadığı bir suç söz konusu ise, bu durumda karşımıza suça teşebbüs kurumu çıkmaktadır. Suça teşebbüs, icra hareketleri ile suçun tamamlanması arasındaki süreçte söz konusu olur³²⁹. Görüleceği üzere hazırlık hareketlerinin cezalandırılması ise kural olarak mümkün değildir³³⁰.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu, eylemlerin kısımlara bölünebildiği ölçüde teşebbüse elverişli bir suç tipidir³³¹. Bu suç tipi sırf hareket suçu olduğundan³³² cinsel ilişkinin gerçekleşmesiyle³³³, yani vajinal ya da anal penetrasyonun gerçekleşmesiyle reşit olmayanla cinsel ilişki suçu tamamlanacaktır³³⁴. Suçun tamamlanma anı failin amacına ulaşması ile değil, suçun kanuni tipindeki unsurlarının gerçekleşmesiyle belirleneceğinden³³⁵ bu suç tipinin tamamlanması için cinsel tatmin aranmayacaktır³³⁶ ya da suça yönelik eylemlerin süresi önem taşımamaktadır³³⁷.

Kanun suçun oluşabilmesi için açıkça cinsel ilişkiye yönelik davranışlar aramaktadır. Cinsel ilişki öncesinde taraflar arasında gerçekleşen öpme, okşama, sürtünme gibi cinsel davranışlar hazırlık hareketi kabul edilmektedir³³⁸. Hazırlık hareketi niteliğindeki bu

³²⁷ Tozman, Önder. *Suçta Teşebbüs*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku (Ceza ve Ceza Usul Hukuku) Ana Bilim Dalı, 2008, Ankara, s. 12; Akbulut, s. 252; Koca / Üzülmöz, s. 418.

³²⁸ Koca / Üzülmöz, s. 418; Akbulut, s. 251.

³²⁹ Tozman, s. 11.

³³⁰ Koca / Üzülmöz, s. 424; Özbek vd, 2024a, s. 483.

³³¹ Artuç / Gökcan, s. 4047; Memiş Kartal, 2016, s. 2094.

³³² Taner, 2023, s. 491; Köksal, s. 709.

³³³ Tezcan vd, s. 415; Kantarcı, s. 129.

³³⁴ Yaşar, Osman; Gökcan, Hasan Tahsin; Artuç, Mustafa. *Yorumlu - Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Cilt: III*. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2010, s. 3419.

³³⁵ Tozman, s. 13.

³³⁶ Özbek vd, 2024b, s. 392; Taner, 2023, s. 491; Beyazıt, s. 302.

³³⁷ Kanbur, s. 4181.

³³⁸ Kantarcı, s. 129; Özbek vd, 2024b, s. 392; Taner, 2023, s. 491.

davranışlar ise cezalandırılmayacaktır. Failin cinsel ilişkiyi gerçekleştirmeye yönelik icra hareketlerine doğrudan başlaması ancak elinde olmayan nedenlerle bu hareketleri tamamlayamaması halinde reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna teşebbüsten söz edilebilir. Yine failin cinsel iktidarsızlık nedeniyle cinsel ilişkiyi gerçekleştirememiş olması halinde de haklı olarak teşebbüs hükümlerinin uygulanması gerektiği ileri sürülmektedir³³⁹.

Cinsel ilişki boyutuna varmayan, hazırlık hareketi sayılan davranışlar gerçekleşmişken ve fakat cinsel ilişki henüz gerçekleştirmemişken failin yakalanması halinde kastının tespiti ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçuna teşebbüsten sorumlu tutulabilmesi oldukça güçtür³⁴⁰. Failin kastının cinsel ilişkiye yönelik olduğunun ispatlanamaması halinde, cinsel ilişki boyutuna varmayan diğer davranışlar da suç olarak düzenlenmediğinden bir suçun oluştuğundan ya da teşebbüsten söz edilemeyecektir³⁴¹.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda fail, doğrudan doğruya icra hareketlerine başlamasına rağmen herhangi bir dış etken nedeniyle değil de kendi isteği doğrultusunda icra hareketlerinden vazgeçerse bu durumda TCK m. 36 çerçevesinde gönüllü vazgeçme hükümleri uygulama alanı bulur ve fail m. 104 kapsamında cezalandırılmaz³⁴². Nitekim bu suç tipi açısından cinsel ilişki boyutuna varmayan davranışlar suç teşkil etmeyeceğinden tamam olan kısmın herhangi bir suça vücut vermesi söz konusu olmayacak ve failin cezai bir sorumluluğu doğmayacaktır. Ancak daha önce de söz ettiğimiz gibi reşit olmayanla cinsel ilişki suçu sırf hareket suçudur ve cinsel ilişkinin gerçekleşmesiyle suç tamamlanır. Taraflar arasınca anal ya da vajinal penetrasyona gerçekleştikten sonra fail icra hareketlerinden kendi isteğiyle vazgeçse dahi suç tamamlanmış olduğundan gönüllü vazgeçmeden söz edilemez³⁴³. Bu suç tipi açısından kanunda etkin pişmanlık hükümlerine de yer verilmediğinden, cinsel ilişki gerçekleştikten sonra failin icra hareketlerini sonlandırmasının bir önemi yoktur.

³³⁹ Artuç / Gökcan, s. 4047, Taştan, s. 495.

³⁴⁰ Şen vd, s. 161; Beyazıt, s. 302; Taner, 2023, s.491.

³⁴¹ Yargıtay 14 CD, 22.01.2013, 2011/7863 E, 2013/320 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 21.12.2025)

³⁴² Yargıtay 14 CD, 11.03.2013, 2011/9207 E, 2013/2448 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 21.12.2025)

³⁴³ Taner, 2023, s. 492; Kantarcı, s. 129-130;

2.4.2. İştirak

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu iştirak bakımından bir özellik arz etmemektedir, iştirak açısından genel hükümler uygulanabilir³⁴⁴. Bu suç tipine yardım etme veya azmettirme mümkün görünmektedir. Yargıtay'ın da bu suç tipi açısından azmettirme ya da yardım etme şeklinde iştirak hallerini kabul ettiği kararları mevcuttur. Örneğin Yargıtay bir kararında, taraflara cinsel ilişkin gerçekleşmesi için ev temin eden kişinin suça yardım eden sıfatıyla iştirak ettiğine hükmetmiştir.³⁴⁵ Yine aynı şekilde mağduru araç ile alarak failin yanına götürülen şahsın yardım eden sıfatıyla iştirak ettiğine hükmedilmiştir³⁴⁶. Bir başka kararda ise başlık parası karşılığı on altı yaşındaki kızlarını gayri resmi şekilde evlendiren anne - babanın yardım eden sıfatıyla suça iştirak ettiklerine hükmetmiştir³⁴⁷.

Bu suç tipi açısından tartışılan husus, birlikte failliğin mümkün olup olmadığı yönündedir. Öğretide yer alan bir görüşe göre bu suç tipi açısından birlikte failliğin ortaya çıkması teorik olarak mümkündür³⁴⁸. Bu görüşe göre aynı andan aynı mağdura yönelik olarak birden fazla failin hem anal hem de vajinal olarak penil penetrasyon gerçekleştirmesi halinde birlikte faillik söz konusu olabilecektir ve bu husus cezanın bireyselleştirilmesi aşamasında göz önüne alınmalıdır. Bizim de katıldığımız karşıt

³⁴⁴ Kanbur, s. 4183; Artuç / Gökcan, s. 4047.

³⁴⁵ Yargıtay 14. CD, 02.06.2014, 2014/2895 E. 2014/7254 K. “sanık ...'nin eyleminin savunmaları ile de sübuta eren reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu oluşturduğu, sanık ...'in de eyleme yer temini suretiyle yardım eden sıfatıyla iştirak ettiği gözetilmeden, hukuka uygun düşmeyen gerekçeyle yazılı şekilde karar verilmesi” Aynı yönde bkz. Yargıtay 14. CD, 02.06.2015, 2013/7385 E. 2015/6774 K. “... sanık Mehmet'in evini sağlamak suretiyle sanık İ. H.'in işlediği reşit olmayanla cinsel ilişki eylemine yardım eden sıfatıyla iştirak etmesi nedeniyle TCK'nın 104/1, 39, 43. maddeleri ... uyarınca mahkûmiyeti yerine beraatine karar verilmesi...” Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 21.12.2025)

³⁴⁶ Yargıtay 5. CD, 17.09.2009, 2008/6350 E, 2009/10423 K. Akt. Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3448.

³⁴⁷ Yargıtay 14. CD, 12.11.2015, 2015/4290 E. 2015/10517 K. “K...’in anne ve babası olan sanıklar M... ve M...’in başlık parası karşılığında Adli Tıp Kurumu 2. İhtisas Dairesinin 21.12.2012 tarihli raporuna göre suç tarihi itibariyle onaltı yaş içerisinde bulunan mağdureyi K... ile gayri resmi olarak evlendirip kendi evlerinde kalmalarına müsaade ettikleri ve bu sürede K... ile mağdurenin bir kaç kez rızaen cinsel ilişkiye girdikleri dosya kapsamında anlaşıldığından, yardım eden sıfatıyla sanıklar M... ile M...’in TCK’nın 104/1, 43/1 ve 39. maddeleri uyarınca cezalandırılmaları yerine dosya içeriğine uygun düşmeyecek şekilde beraatlerine karar verilmesi...” Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 22.12.2025)

³⁴⁸ Kanbur, s. 4184; Köksal, s. 710; Özcan, s. 363.

görüŖe göre ise reŖit olmayanla cinsel iliŖki suçu, niteliği gereğince bizzat iŖlenebilen bir suç tipidir ve her failin kendi eyleminden dolayı cezai sorumluluğu söz konusudur³⁴⁹.

2.4.3. İçtima

2.4.3.1. ReŖit Olmayanla Zincirleme Ŗekilde Cinsel İliŖki Suçu

TCK m. 43/1'e göre reŖit olmayanla cinsel iliŖki suçunun zincirleme biçimde iŖlenmesi mümkündür³⁵⁰. Aynı suç iŖleme kararı kapsamında, on beŖ – on sekiz yaŖ aralığında bulunan aynı çocukla farklı zamanlarda cinsel iliŖkiye giren fail hakkında zincirleme suç hükümleri uygulanabilecektir³⁵¹.

5237 sayılı kanunun ilk halinde m. 43/3'te cinsel saldırı ve çocukların cinsel istismarı suçları açısından bu madde hükmünün uygulanmayacağının öngöröldüğu bir düzenleme yer almaktaydı. 2005 tarihli ve 5377 sayılı kanun ile bu ibareler kanundan çıkartılmıŖtır ve cinsel saldırı ile çocukların cinsel istismarı suçları açısından da zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasının önü açılmıŖtır. Ancak dikkat çekmek isteriz ki 5377 sayılı kanun ile yapılan değişiklikten önce de sonra da TCK'da reŖit olmayanla cinsel iliŖki suçunda zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına engel bir hüküm bulunmamaktadır³⁵². Hulasa reŖit olmayanla cinsel iliŖki suçu açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanması mümkündür, kanuni bir engel söz konusu değildir.

Bu suç tipi açısından zincirleme suç hükümlerinin uygulanabilmesi, cinsel iliŖki eyleminin farklı zamanlarda gerçekteŖmesine ve hukuki anlamda tek bir fiilden söz edilmemesine bağlıdır. Eğer doğal anlamda eylemlerin çokluğu söz konusuysen hukuki anlamda tek bir fiil söz konusuysa artık bu noktada birden fazla cinsel iliŖki bulunduğundan söz edilemeyecektir. Yani art arda gerçekteŖen cinsel iliŖkiler doğal anlamda olmasa da hukuki anlamda tek bir fiil kabul edilmelidir. Örneğin, on beŖ – on sekiz yaŖ aralığında bulunan çocuk ile çok kısa süre içerisinde birden çok cinsel iliŖkiye giren failin eylemi hukuki anlamda tek kabul edilmelidir ve zincirleme suç hükümleri

³⁴⁹ Taner, 2023, s. 493; Beyazıt, s. 303; Kantarcı, s. 131.

³⁵⁰ Taner, 2023, s. 493; Köksal, s. 712; Kanbur, s. 4184; Aksakal, s. 269.

³⁵¹ Artuç / Gökcan, s. 4048; Tezcan vd, s. 416; Özbek vd, 2024b, s. 392; Kantarcı, s. 131.

³⁵² Kanbur, s. 4184, Kantarcı, s. 131, dn. 705.

uygulanmamalıdır³⁵³. Ayrıca belirtmek gerekir ki hukuken tek bir cinsel ilişki kabul edilen ve art arda gerçekleşen cinsel ilişkilerin ne şekilde gerçekleştiğinin önemi yoktur. Cinsel ilişki vajinal ya da anal yolla farklı duhul noktalarından gerçekleşse dahi ortada hukuken tek bir eylemin olduğu kabul edilecektir³⁵⁴.

Yargıtay'ın ise aynı gece içerisinde art arda gerçekleşen cinsel ilişkileri tek bir suç kabul etmediği kararları³⁵⁵ olduğu gibi, cinsel ilişkinin farklı duhul noktalarından gerçekleşmesi halinde de zincirleme suç hükümlerinin uygulanmasına hükmettiği kararları³⁵⁶ da söz konusudur. Belirtmek isteriz ki biz de Yargıtay'ın aksine, cinsel birleşmenin hangi yoldan gerçekleştiğinin bir öneminin olmadığı gibi çok kısa zaman aralıklarında gerçekleşen birden fazla cinsel ilişkinin de hukuken tek bir cinsel ilişki kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

İncelenmesi gereken bir diğer konu ise mağdur on beş yaşını tamamlamadan önce gerçekleşmeye başlayan cinsel istismar davranışlarının, mağdur on beş yaşını tamamladıktan sonra da rızaya dayalı cinsel ilişki olarak devam etmesi halinde nasıl bir yol izlenmesi gerektiği hususudur. Öğretide yer alan bir görüşe göre burada daha ağır olandan daha hafif olana işleyen bir süreç söz konusudur ve aynı suç işleme kararı kapsamında icra olunan fiillerin doğal niteliğinde bir değişiklik bulunmadığından zincirleme şekilde cinsel istismar suçunun meydana geldiği kabul olunmalıdır³⁵⁷.

Katıldığımız Yargıtay uygulamasına göre ise mağdur on beş yaşını doldurmadan önce gerçekleşen cinsel istismara yönelik eylemler nedeniyle nitelikli cinsel istismar suçundan,

³⁵³ Tezcan vd, s. 416; Kurbanlı, s. 135; Özcan, s. 365; Kanbur, s. 4185; Kantarcı, s. 131.

³⁵⁴ Kanbur, s. 4185; Özcan, s. 364.

³⁵⁵ Yargıtay 14. CD, 10.09.2013, 2012/3956 E, 2013/8882 K. "...beraber oturup yemek yedikten sonra mağdureyle sanığın ayrı bir odaya geçerek birden fazla kez cinsel ilişkiye girdikleri ve gece boyunca aynı yatakta yatıp uydukları, sabah olunca da sanığın evine gitmesi için mağdureyi dolmuş duraklarının olduğu yere götürüp bıraktığı ... eylemin 5237 Sayılı T.C.K.nın 104 ve 43. maddelerinde öngörülen reşit olmayanla zincirleme şekilde cinsel ilişki suçunu oluşturduğu gözetilmeden..." Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 22.12.2025)

³⁵⁶ Yargıtay 5. CD, 23/02/2006, 2005/19512 E, 2006/1058 K. Akt. Yaşar/Gökcan/Artuç, s. 3419, dn. 796. Ayrıca cinsel istismar suçu bakımından eylemin hem vajinal hem de anal yollardan gerçekleştirilmesi nedeniyle zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağına dair karar için bkz. Yargıtay 5. CD, 18/01/2011, 2010/8595 E, 2011/82 K. Akt. Köksal, s. 712, dn. 120.

³⁵⁷ Özgenç, 2020c, s. 270-271.

mağdur on beş yaşını tamamladıktan sonra gerçekleşen rızaya dayalı cinsel ilişkiler açısından ise reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan faile ayrı ayrı ceza verilecektir³⁵⁸.

Son olarak belirtmek gerekir ki, m. 104/1’de düzenlenen basit reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun takibi şikâyete tabi olduğundan ve zincirleme suç hükümlerine kona olan eylemlerin her birisi de müstakil bir suç olma özelliklerini yitirmediğinden her bir suç açısından şikâyet şartı gerçekleşmiş olmalı, şikâyetin süresinde gerçekleşip gerçekleşmediği de araştırılmalıdır³⁵⁹.

2.4.3.2. Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Kimi Suç Tipleri ile Arasındaki İçtima İlişkisi

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda somut olayda failin eylemleri dolayısıyla bu suç tipinin yanında başkaca suç tipleri de uygulamada söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle TCK’da düzenlenen ve uygulamada karşılaşılan suç tipleriyle reşit olmayanla cinsel suç ilişkisi arasındaki içtima ilişkisine kısaca değinmekte fayda görüyoruz.

2.4.3.2.1. Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçu - Çocuğun Kaçırılması ve Alıkonulması Suçu ile İçtima

Kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçunun düzenlendiği 109. maddenin üçüncü fıkrasının f bendinde suçun çocuğa karşı işlenmesi hali, beşinci fıkrasında ise suçun cinsel amaçlı olarak işlenmesi hali düzenlenmiştir. Çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçunun düzenlendiği m. 234/3’e göre ise *“Kanunî temsilcisinin bilgisi veya rızası dışında evi terk eden çocuğu, rızasıyla da olsa, ailesini veya yetkili makamları durumdan haberdar etmeksizin yanında tutan kişi şikâyet üzerine cezalandırılır.”*

On beş yaşını tamamlamış çocuğu rızası dâhilinde yanında bulunduran ve cinsel ilişki yaşayan faile kişiyi hürriyetinden yoksun kılma suçundan ceza verilmeyecektir. Zira burada mağdurun var olan rızası TCK m. 26/2 açısından bir hukuka uygunluk sebebi

³⁵⁸ Yargıtay 14. CD, 21.01.2020, 2016/1782 E, 2020/557 K. Aynı yönde bkz. Yargıtay 14. CD, 07.07.2014, 2014/4536 E, 2014/9187 K; Yargıtay 14. CD, 20.06.2016, 2016/4180 E, 2016/6082 K; Yargıtay 14. CD, 15.11.2016, 2016/3663 E, 2016/7846 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 22.12.2025)

³⁵⁹ Baytemir, s. 495.

yaratmaktadır. Yargıtay'ın da içtihatları bu yöndedir. Yukarıda bahsi geçen m. 234/3 fıkrası 2006 tarihli ve 5560 sayılı kanun m. 10 ile maddeye eklenmiştir. Bu fıkranın kanunda yer almadığı dönemde on beş yaşını doldurmuş çocuğu rızasıyla yanında bulunduran fail cezasız kalmaktaydı³⁶⁰. Ancak anılan fıkra hükmünün kanuna eklenmesiyle on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan çocuğu rızasıyla yanında bulunduran ve bu çocuğun rızası dâhilinde cinsel ilişki yaşayan kişi, gerçekleşen iki ayrı eylem neticesinde, hem reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan hem de çocuğun kaçırılması ve alıkonulması suçundan şikâyet şartının gerçekleşmesi halinde ayrı ayrı cezalandırılacaktır³⁶¹.

Öğretide yer alan bir görüşe göre de m. 234/3'te kanun koyucunun çocuğun evi terk etmesini aradığını, kısa süreli olarak ve cinsel amaçlı şekilde gerçekleşen evi terklerin bu madde kapsamında değerlendirilmemesi gerektiği de ileri sürülmektedir³⁶². Aksi bir görüşe göre ise bu fıkroda bahsi geçen terk hadisesinin temelli ya da birkaç günlük bir süre için olması gerekmemektedir, evden geçici ayrılmalar da bu kapsamda değerlendirilecektir³⁶³. Bizce de on beş – on sekiz yaş aralığında yer alan çocuğun geçici ve kısa bir süreliğine dahi cinsel amaçla evden ayrılmış olması m. 234/3 kapsamında değerlendirilmelidir.

2.4.3.2.2. Hayasızca Hareketler Suçu ile İctima

On beş – on sekiz yaş aralığındaki bir çocukla rızasına dayalı olarak gerçekleştirilen cinsel ilişkinin alenen, üçüncü şahısların görebileceği biçimde gerçekleştirilmesi halinde ise hayasızca hareketler suçu gündeme gelecektir. Hayasızca hareketler suçunun düzenlendiği TCK m. 225'te cinsel ilişkinin alenen gerçekleştirilmesi ya da teşhircilik yapılması yasaklanmıştır.

³⁶⁰ Bozada, s. 62.

³⁶¹ Yargıtay 14. CD, 10.11.2015, 2015/5752 E, 2015/10400 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 22.12.2025)

³⁶² Korkmaz, Fulya. *Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunun Cinsel Amaçla İşlenmesi (TCK m. 109/5)*. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 33, S.2, s. 1477.

³⁶³ Gülşen, Recep. *Çocukların Kaçırılması ve Alıkonması Suçu (TCK m. 234)*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 71, S. 1, 2013, s. 601.

Buna göre on beş yaşını doldurmuş çocukla aleni bir şekilde cinsel ilişkiye giren kişi açısından hem reşit olmayanla cinsel ilişki suçu hem de hayasızca hareketler suçu oluşacaktır. Gerçekleştirilen cinsel ilişki rızaya dayalı olduğu için ve karşılıklı gerçekleştirilen bir eylem olduğu için, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mağduru kabul edilen çocuğun da hayasızca hareketler suçu açısından fail kabul edilmesi gerektiği kanaatindeyiz. Yine ayrıca reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun faili tek bir eylemle – cinsel ilişki- m. 104 ve m. 225'te yer alan iki ayrı suç tipini ihlal ettiği için fikri içtima hükümleri uygulanmalı ve m. 44 uyarınca yalnızca reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan cezalandırılmalıdır³⁶⁴.

2.4.3.2.3. Müstehcenlik Suçu ile İçtima

Müstehcenlik suçunun düzenlendiği m. 226'nın üçüncü fıkrasına göre müstehcen içerikli görsel ve işitsel materyallerde çocuğu kullanan, birinci fıkrasında ise bu tarz materyalleri çocuğa izleten, okuyan, dinleten kişi cezalandırılacaktır.

Buna göre bir kimse on beş yaşını tamamlamış çocukla cinsel ilişkiye girmiş ve bu ilişkiyi kayıt altına almışsa bu durumda hem m. 104 hem de m. 226/3 uyarınca sorumluluğu doğacaktır. Kişi bu suç tiplerini farklı eylemlerle ihlal ettiğinden dolayı da fikri içtima hükümleri uygulanamayacak, gerçek içtima hükümleri uyarınca her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır³⁶⁵. Yargıtay ise on beş yaşını tamamlamış çocukla rızasıyla cinsel ilişkiye giren kişinin, bu ilişkiyi kayda alması halinde tek bir eylemle hem reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu işlediğini hem de m. 226/3'de yer alan müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukların kullanılması suçunu işlediğini kabul etmekte ve fikri içtima hükümlerini uygulamaktadır³⁶⁶.

³⁶⁴ Özcan, s. 369.

³⁶⁵ Özbek, Veli Özer. *Müstehcenlik Suçu (TCK m. 226)*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2009, s. 140; Kantarcı, s. 133; Atilla Öztürk, Gülden. *Türk Ceza Kanunu'nda Müstehcenlik Suçu – Ceza Hukuku Monografileri –*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2021, s. 207.

³⁶⁶ Yargıtay CGK, 08.11.2023, 2019/14-216 E, 2023/591 K. “Bu nedenlerle 15 yaşından büyük, 18 yaşından küçük katılan ile girdiği cinsel ilişkiyi kayda alan, katılanın çıplak fotoğraflarını çeken ve katılanın rızası olmaksızın bu kayıtları cep telefonu hafızasında saklayan sanığın eyleminin 5237 Sayılı Kanun'un 226. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci cümlesindeki müstehcen görüntü, yazı veya sözleri içeren ürünlerin üretiminde çocukların kullanılması suçunu oluşturduğu ve hukuki anlamda tek olan fiili ile birden fazla suç olduğundan sanık hakkında 5237 Sayılı Kanun'un 44. maddesi uygulanmak suretiyle oluşan suçlardan en ağır cezayı gerektiren aynı Kanun'un 226. maddesinin üçüncü fıkrasının birinci

Yine aynı şekilde anılan tarzdaki görüntülerin veya materyallerin çocuğa izletilmesi ya da okunması gibi davranışların ardından, on beş yaşını tamamlamış çocukla rızası kapsamında cinsel ilişkiye giren kişinin de hem m. 104 açısından hem de m. 226/1 açısından sorumluluğu gündeme gelecektir ve gerçek içtima hükümlerine göre her bir suçtan ayrı ayrı cezalandırılacaktır.

2.4.3.2.4. Fuhuş Suçu ile İçtima

Fuhuş suçunun düzenlendiği m. 227'nin birinci fıkrasında *çocuğu fuhuşa teşvik eden, bunun yolunu kolaylaştıran, bu maksatla tedarik eden veya barındıran ya da çocuğun fuhuşuna aracılık eden kişinin cezalandırılacağı* öngörülmüştür. Madde metninden de açıkça anlaşılacağı üzere bu suç tipi ile cezalandırılan fuhuş yapmak değil, çocuğu bir şekilde fuhuşa teşvik etmek veya çocuğun fuhuşuna aracılık etmektir.

On beş yaşını tamamlamış bir kimse, çocuğun fuhuşa bir şekilde teşvik edilmesi yoluyla onunla rızaya dayalı cinsel ilişki yaşıyorsa m. 227/1'den değil, yalnızca reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan dolayı sorumluluğu doğacaktır. Ancak çocuğu fuhuşa teşvik eden veya çocuğu fuhuşuna aracılık eden kişi hem m. 227/1'den sorumlu olacak hem de meydana gelen reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından yardım eden sıfatıyla iştiraki söz konusu olacaktır. Nitekim fikri içtima hükümleri neticesinde de yalnızca fuhuş suçundan cezalandırılacaktır.

Öğretide bir görüşe göre çocuğun fuhuşa teşvik edilmesi ya da çocuğun fuhuşuna aracılık edilmesi halinde meydana gelen faillik ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından meydana gelen yardım eden sıfatı neticesinde failliğin şerikliğe göre asliliği ilişkisi dolayısıyla kişi yalnızca fuhuş suçundan cezalandırılmalıdır³⁶⁷. Yargıtay'ın değerlendirmesi ise fikri içtima hükümlerine göre olduğundan aynı sonuca ulaşmakta ve yalnızca fuhuş suçundan cezalandırılmasına hükmetmektedir³⁶⁸.

cümlesi uyarınca ceza tayin edilmesi gerektiği kabul edilmelidir." Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 22.12.2025)

³⁶⁷ Kantarcı, s. 134; Özcan, s. 362.

³⁶⁸ Yargıtay 14. CD, 25.11.2025, 2015/5573 E, 2015/10993 K. Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim tarihi: 22.12.2025)

2.4.3.2.5. Kötü Muamele Suçu ile İçtima

Daha önce de belirtildiği üzere TCK'nın ilk halinde mevcut ikinci ve üçüncü fıkra yer almamaktaydı, bu nitelikli haller 6545 sayılı kanun ile m. 104'e eklenmiştir. 6545 sayılı kanun öncesinde, on beş yaşını tamamlamış çocuğun üst soyunun rızasıyla dahi olsa çocukla cinsel ilişkiye girmesi halinde hem reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun hem de m. 232'de düzenlenen kötü muamele suçunun meydana geleceği öğretide belirtilmekteydi³⁶⁹. Buna göre m. 104 açısından şikâyet şartı gerçekleşmişse reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ile kötü muamele suçu açısından fikri içtima hükümlerinin uygulanarak sorunun çözüleceği, şikâyet şartı gerçekleşmemişse bu durumda sadece takibi şikâyete bağlı olmayan kötü muamele suçundan ceza verileceği belirtilmekteydi³⁷⁰.

6545 sayılı kanun ile m. 104'e eklenen nitelikli hal neticesinde, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun çocukla arasında evlenme yasağı bulunan kimse tarafından işlenmesi hali takibi resen olacak şekilde düzenlenmiştir. Böylece 6545 sayılı kanun öncesinde şikâyetin bulunup bulunmadığına göre bir yol izlenmesini belirten görüşe göre artık nitelikli reşit olmayanla cinsel ilişki suçu ve kötü muamele suçu arasında fikri içtima hükümleri uygulanacak ve fail nitelikli reşit olmayanla cinsel ilişki suçundan cezalandırılacaktır³⁷¹.

Karşıt görüşe göre ise rızaya dayalı cinsel ilişki tek başına kötü muamele sayılmak için yeterli olmadığından anılan durumda salt rızaya dayalı cinsel ilişkinin gerçekleşmesiyle kötü muamele suçunun meydana geldiğini söylemek mümkün olmayacaktır³⁷².

Kötü muamele suçunun düzenlendiği 232. maddenin gerekçesine göre *“Her türlü kötü muamele, suçun oluşmasını olanaklı kılmaz. Kötü muamelenin merhamet, acıma ve şefkatle bağdaşmayacak nitelikte bulunması gereklidir.”* Bizce de rızaya dayalı bir şekilde cebir, tehdit, hile veya iradeyi etkileyen başkaca bir neden olmaksızın cinsel ilişkiye girmek tek başına kötü muamele olarak değerlendirilemeyeceğinden, nitelikli

³⁶⁹ Özbek vd, 2024b, s. 392-393.

³⁷⁰ Özbek vd, 2024b, s. 393.

³⁷¹ Özbek vd, 2024b, s. 393.

³⁷² Taner, s. 494.

reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun meydana gelmesi halinde kötü muamele suçunun da meydana geldiğini söylemek mümkün değildir.

2.5. SUÇUN MUHAKEMESİ, ZAMANAŞIMI VE YAPTIRIM

2.5.1. Şikâyet

2.5.1.1. Genel Açıklamalar

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104'ün birinci fıkrasında suçun basit hali şikâyete tabi olarak düzenlenmiştir ancak ikinci ve üçüncü fıkrada düzenlenen nitelikli hallerin takibi resen gerçekleştirilecektir. Bu nedenle öncelikle belirtmek isteriz ki bu başlık altında yer verilen açıklamalar suçun basit haline yöneliktir.

Ceza muhakemesinin gerçekleştirilebilmesi için kanun koyucu tarafından getirilmiş bazı şartlar vardır³⁷³ ve bu şartlardan birisi de şikâyet şartıdır. Suçların resen takip edileceği kuralına yönelik en önemli istisna, suçun takibinin şikâyete bağlanmış olmasıdır³⁷⁴. Şikâyet, soruşturulması ve kovuşturulması için kanunla konulmuş bir engelin suçtan zarar gören tarafından kaldırılması³⁷⁵ ya da suçtan zarar gören bir kimsenin bu fiil nedeniyle soruşturma ve kovuşturma gerçekleştirilmesini yetkili makamlardan istemesi olarak tanımlanmaktadır³⁷⁶. Ceza muhakemesinde kural soruşturma ve kovuşturmanın resen yapılmasıdır, şikâyete bağlı soruşturma ve kovuşturma istisna olduğundan şikâyet şartının kanunda açıkça düzenlenmesi gerekmektedir³⁷⁷.

Şikâyet hakkı suçtan zarar görene aittir³⁷⁸ ve TCK m. 73/1'e göre takibi şikâyete bağlı suçlarda suçtan zarar gören şikâyet hakkını altı ay içerisinde kullanmalıdır. Bahsi geçen altı aylık süre hak düşürücü süredir ve bu süre m. 73/2'ye göre şikâyet hakkı olan kişinin fiili ve failin kim olduğunu bildiği veya öğrendiği günden başlar³⁷⁹.

³⁷³ Yenisey / Nuhoğlu, s. 630; Özbek vd, 2024c, s. 112.

³⁷⁴ Toroslu, Nevzat; Feyzioğlu, Metin. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Savaş Yayınevi, 15. Baskı, 2016, s. 48.

³⁷⁵ Tan, Mehmet. *Karşılaştırmalı – Gerekeçeli – Açıklamalı – İçtihatlı – Özetli Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler (2 Cilt)*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2011, s. 2585; Yenisey / Nuhoğlu, s. 630.

³⁷⁶ Şahin / Göktürk, s. 58; Centel / Zafer, s. 171.

³⁷⁷ Şahin / Göktürk, s. 59.

³⁷⁸ Öztürk vd, s. 44; Toroslu / Feyzioğlu, s. 51.

³⁷⁹ Yenisey / Nuhoğlu, s. 635.

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda şikâyet hakkının kullanılabilmesi için öngörülen altı aylık sürenin başlangıcı açısından öğretilerde farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bir görüşe göre TCK m. 73/2’de her ne kadar fiilin ve failin bilinmesi veya öğrenilmesi esas alınmışsa da reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından mağdurun eylemin hukuka aykırı olduğunu öğrenmesinin farklı zamana denk gelmesi halinde bu tarihte fiili öğrendiği kabul edilmelidir³⁸⁰. Zira fiilin bilinmesi aynı zamanda fiilin hukuka aykırı olduğunun da bilinmesini gerektirir ve bu bilgiyi de kapsar. Karşıt görüşü savunan yazarlara göre ise fiilin bilinmesi veya öğrenilmesi için fiilin hukuka aykırı olduğunun da bilinmesi veya öğrenilmesi gerekmemektedir, böyle bir istisna yaratmanın dayanağı yoktur³⁸¹. Kanun koyucu şikâyet süresinin başlangıcını açıkça düzenlemiştir ve reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından istisna öngörülmesinin önünü açacak açık bir düzenleme de kanunda yer almamaktadır. Bu nedenle bu suç tipi açısından mağdurun fiilin suç olduğunu öğrendiği tarihin esas alınması kanunilik ilkesine aykırı olacağından bu görüşe biz de katılmamaktayız.

Son olarak belirtmek gerekir ki reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun zincirleme şekilde işlendiği durumlarda her bir suça konu eylem için şikâyetin öngörülen hak düşürücü süre içerisinde yapılıp yapılmadığı araştırılmalıdır. Zira zincirleme suç halinde ortada gerçekten tek bir suç yoktur, farazi bir suç birliği vardır ve her bir suç bağımsız niteliğini sürdürmektedir³⁸².

2.5.1.2. Şikâyet Hakkının Kime Ait Olduğuna Dair Tartışma

Ceza muhakemesinde şikâyet hakkının suçtan zarar görene ait olduğu kabul edilmektedir³⁸³. Reşit olmayanla cinsel ilişki suçu bakımından şikâyet hakkının kime ait olduğu hususunda öğretilerde görüş farklılıkları bulunmaktadır. Cinsel dokunulmazlığa karşı suçlardan cinsel saldırı suçunun düzenlendiği m. 102’nin ikinci fıkrasında ve cinsel taciz suçunun düzenlendiği m. 105’te suçun mağdurun şikâyeti üzerine cezalandırılacağı, cinsel istismar suçunun düzenlendiği m. 103’ün birinci fıkrasında ise mağdurun, velisinin

³⁸⁰ Özbek vd, 2024b, s. 394; Kanbur, s. 4197.

³⁸¹ Taner, 2023, s. 498; Kantarcı, s. 137; Köksal, s. 720.

³⁸² Koca / Üzülmüş, s. 532; Öztürk, Mustafa Kağan. *Ceza Hukukunda Zincirleme Suç, Ceza Hukuku Monografileri*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2022, s. 50.

³⁸³ Yenisey / Nuhoglu, s. 634; Toroslu / Feyzioğlu, s. 51.

veya vasisinin şikâyetine bağlı olarak kovuşturma yapılacağı belirtilmişken reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104'ün birinci fıkrasında yalnızca “şikâyet üzerine” ibaresine yer verilmiştir. Bu nedenlerle basit reşit olmayanla cinsel ilişki suçu açısından şikâyet hakkının mağdura mı yoksa velisi veya vasisine mi ait olduğu tartışması gündeme gelmiştir.

Öğretide yer alan ağırlıklı görüşe göre bu suç tipi açısından şikâyet hakkı ayırt etme gücü bulunan çocuğa aittir³⁸⁴. Nitekim ayırt etme gücüne sahip olmayan kişilerin şikâyet hakkını kanuni temsilcileri kullanabileceğinden³⁸⁵, mümeyyiz çocuğun şikâyet hakkını doğrudan kullanabilmesi gerekmektedir³⁸⁶. Bu görüşe sahip bir kısım yazarlar bu kanaatlerine gerekçe olarak şikâyet hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğunu ve ayırt etme gücüne sahip on beş yaşından büyük çocukla kanuni temsilcisinin şikâyet yönündeki iradelerinin çatışması halinde çocuğun iradesinin esas alınması gerektiği ileri sürmektedir³⁸⁷. Yargıtay da içtihatlarında aynı görüşü sürdürmektedir³⁸⁸.

Şikâyet hakkının yalnızca mümeyyiz ve on beş yaşını tamamlamış çocuğa ait olduğunu ilerisi süren yazarlardan bir kısmı ise bu görüşlerini reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun kanun sistematigi içerisindeki konumuyla açıklamaktadır. Buna göre bu suç tipi kişilere karşı işlenen suçlar başlığı altında düzenlenmiş olup suçla korunan hukuki değer de göz önüne alındığında yalnızca suçtan doğrudan zarar gören çocuk şikâyet hakkına sahiptir³⁸⁹. Bu anlamda şikâyet hakkının suçtan zarar görene ait olduğundan bahsedilirken, şikâyetin ceza muhakemesinde istisna olduğu, istisnanın dar yorumlanması gerektiği ve bu nedenle şikâyet hakkına sahip suçtan zarar gören kavramının da dar yorumlanması gerektiği ve yalnızca suçtan doğrudan zarar gören mağdur için şikâyet hakkı tanınması gerektiği;

³⁸⁴ Özbek vd, 2024b, s. 393; Tezcan vd, s. 416; Artuç / Gökcan, s. 4053; Taner, 2023, s. 496; Kanbur, s. 4193; Beyazıt, s. 304; Köksal, s. 719; Kantarcı, s. 142; Özcan, s. 372-373; Doğan, s. 142.

³⁸⁵ Toroslu / Feyzioğlu, s. 51; Tan, s. 2590.

³⁸⁶ Mahmutoğlu, Fatih Selami; Karadeniz, Serra. *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler Şerhi*. Beta Yayıncılık, 2. Baskı, 2021, s. 1600.

³⁸⁷ Özbek vd, 2024b, s. 393; Tezcan vd, s. 417; Artuç / Gökcan, s. 4053; Kanbur, s. 4193; Özcan, s. 372.

³⁸⁸ Yargıtay 8. CD, 21.05.2024, 2024/16504 E, 2024/4345 K. “...reşit olmayanla cinsel ilişki suçu katılanın şikâyetine bağlı bir suç olup, katılanın fiil ve faili öğrenmeden itibaren 6 aylık sürede şikâyetçi olması gerektiği, her ne kadar katılanın annesi olan Piraye'nin olayı öğrendiği andan itibaren süresi içinde şikâyetçi olmuş ise de, şikâyet hakkının şahsa sıkı sıkıya bağlı haklardan olduğu, katılan ...'in 15-18 yaş grubunda olması nedeni ile şikâyet hakkının kendisine ait olduğu...” Karara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 22.12.2025)

³⁸⁹ Hafizoğulları / Özen, s. 169; Taner, 2023, s. 495; Kanbur, s. 4193.

kanun koyucunun maksadının veli veya vasiye de şikâyet hakkı tanımak olsaydı tıpkı m. 102'de olduğu gibi bunun açıkça düzenleneceği belirtilmektedir³⁹⁰.

Öğretide yer alan bir başka görüşe göre reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda şikâyet hakkı mağdur çocuğun kanuni temsilcisine aittir³⁹¹. Zira şikâyet hakkını cinsel ilişkiye rıza gösteren çocuğa tanımak bu hakkın suiistimaline yol açabilecektir ve şikâyet hakkına sahip çocuğun bu hak vasıtasıyla failden haksız menfaat temin etmeye çalışmasının da önü açılacaktır³⁹². Ayrıca bu görüşü göre mağdurun rızasına rağmen yaşanan cinsel ilişki suç olarak kabul edildiğinden, kanun koyucu şikâyet hakkının mağdura değil suçtan zarar gören diğer kimselere ait olması gerektiğini vurgulamaktadır³⁹³. Ayrıca şikâyet hakkının kanuni temsilciye ait olmasının gerektiğini savunan yazarlardan bir kısmı, mağdur çocuğun şikâyet süresi içerisinde on sekiz yaşını tamamlamış olmasında dahi şikâyet hakkının yine de yasal temsilcisine ait olmasını savunmaktadır³⁹⁴.

Başka bir görüşe göre ise şikâyet hakkı şahsa sıkı sıkıya bağlı bir hak olarak öncelikle mağdur çocuğa ait olmakla birlikte kanuni temsilciye de ait kabul edilmeli³⁹⁵, şikâyet süresi içerisinde eğer mağdur on sekiz yaşını tamamlarsa bu durumda da şikâyet hakkı münhasıran mağdura tanınmalıdır³⁹⁶. Bu nedenle şikâyet hakkı mağdur çocuk ile veli ve vasisi tarafından birlikte kullanılabilmesi gibi bağımsız olarak da kullanılabilir³⁹⁷. Zira medeni kanun kanuni temsilcilere çocuğu gözetme, koruma ve temsil etme hak ve yükümlülüklerini tanımaktadır.

Bir görüşe göre bu suç tipinin şikâyete tabi kılınması hatalı bir düzenleme şeklidir³⁹⁸. Kanun koyucu suç tipinde hem mağdurun cebir, tehdit veya hile altında olmamasını arayıp hem de mağdura şikâyet hakkı tanıyarak çelişkili bir düzenleme meydana getirmiştir. Her ne kadar çocuğun menfaat temini amacıyla şikâyet hakkını kötüye

³⁹⁰ Kantarcı, s. 143.

³⁹¹ Ünver, s. 50; Kurbanlı, s. 136.

³⁹² Ünver, s. 50.

³⁹³ Ünver, s. 50.

³⁹⁴ Kurbanlı, s. 136.

³⁹⁵ Memiş Kartal, 2016, s. 2096.

³⁹⁶ Şen vd, s. 203.

³⁹⁷ Şen vd, s. 204.

³⁹⁸ Akdağ, s. 179.

kullanma ihtimali varsa, kanuni temsilcisinin de toplumsal kabuller ve çekinceler nedeniyle kullanma ihtimali vardır³⁹⁹. Ancak yine de mevcut düzenleme gereği şikâyet hakkının mağdur çocuğa ait olduğunu kabul etmek gerekir, zira reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda mağdur çocuğun fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneğinin bulunduğu kabul edilmektedir⁴⁰⁰.

Kanaatimizce reşit olmayanla cinsel ilişki suçunda şikâyet hakkının on beş yaşını tamamlamış mümeyiz çocuğa ait olması gerekmektedir. Şikâyet hakkının kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olması, reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun kişilere karşı suçlar başlığı altında düzenlenmesi ve suçla korunan hukuki yararın mağdur çocuğa ait olması hususları göz önüne alındığında aksi bir uygulamanın hukuka ve kanunilik ilkesine aykırı olacağı kanaatindeyiz. Aksi bir yorum ancak kanunda yapılacak açık kanuni düzenleme ile mümkün görünmektedir.

Gerçekten de rızasıyla cinsel ilişkiye giren çocuğun daha sonra şikâyet hakkını kullanması haksız sonuçlara yol açabilecektir. Öyle ki çocuk bu hakkını haksız menfaat elde etmek amacıyla kullanabilecek, bir tehdit aracı olarak görebilecektir. Bu konudaki eleştirileri haksız bulmak veya göz ardı etmek mümkün değildir. Öğretide yer alan bir görüşe göre bu suç tipinin kanunda yer almasında ısrarcı olunacaksa şikâyet hakkının çocuğa ait olması nedeniyle meydana gelebilecek tehlikelerin ve çelişkilerin bertaraf edilmesi için bu suç tipinin kişilere karşı suçlar başlığından çıkartılması, şikâyete tabi olarak düzenlenmemesi ya da en azından kanuni temsilciye de şikâyet hakkı tanınması gerekmektedir⁴⁰¹.

2.5.1.3. Uzlaştırma

Bilindiği üzere 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK) m. 273/1-a'ya göre takibi şikâyete bağlı suçlar uzlaştırmaya tabidir. Ancak aynı maddenin üçüncü fıkrasına göre şikâyete tabi olsa dahi cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar için uzlaştırma

³⁹⁹ Akdağ, s. 181.

⁴⁰⁰ Akdağ, s. 182.

⁴⁰¹ Taner, 2023, s. 497; Kantarcı, s. 145.

hükümleri uygulanmayacaktır⁴⁰², yani bir uzlaştırma yasağı söz konusudur⁴⁰³. Belirtmek gerekir ki kanunun ilk halinde böyle bir yasak yer almamaktaydı⁴⁰⁴. 2006 tarihli 5560 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 45. maddesi ile kaldırılmadan önce de TCK m. 73/8'de soruşturulması ve kovuşturulması şikâyete tabi suçlar açısından uzlaştırma mümkündü⁴⁰⁵. Ancak anılan kanun ile TCK m. 73/8 hükmü kaldırılmıştır ve uzlaştırma kurumu CMK kapsamında düzenleme bulmuştur.

5237 sayılı TCK ve 5271 sayılı CMK'nın 01/06/2005 tarihinde yürürlüğe girdiği tarihten 5560 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği tarih olan 06/12/2006 tarihine kadar cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar açısından uzlaştırma hükümlerinin uygulanmasına engel bir hüküm bulunmamaktaydı. Yargıtay'a⁴⁰⁶ ve doktrindeki bir kısım yazarlara⁴⁰⁷ göre anılan tarihler arasında reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu işleyen fail açısından sanığın lehine olan önceki kanun hükmü uygulanmalı ve uzlaştırma hükümleri tatbik edilmelidir.

Her ne kadar cinsel dokunulmazlığa karşı suçların uzlaştırma kapsamından çıkartılmış olması özellikle suçun mağdurunun kadın olduğu hallerde yaşanabilecek kimi toplumsal baskılar nedeniyle yerinde olmuşsa da reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun failinin de çocuk olduğu durumlarda uzlaştırma kurumunun uygulama alanı bulamamasının olumsuz bir etkiye sahip olduğu kanaatindeyiz.

2.5.2. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun düzenlendiği m. 104'ün birinci fıkrasında suçun basit hali için öngörülen iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası iken ikinci ve üçüncü fıkrada düzenlenen nitelikli haller için on yıldan on beş yıla kadar hapis cezası

⁴⁰² Akbulut, Berrin; Aksan, Murat. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2019, s. 88; Centel / Zafer, s. 449.

⁴⁰³ Yurtcan, Erdener. *Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK) Mart 2019 Tarihi İtibariyle 7165 Sayılı Yasayla Birlikte*. Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, 2019, s. 963.

⁴⁰⁴ Kanbur, 4199.

⁴⁰⁵ Kantarcı, s. 146.

⁴⁰⁶ Yargıtay 14. CD, 06.10.2011, 2011/246 E, 2011/507 K. Aynı yönde bkz. Yargıtay 14. CD, 16.01.2014, 2012/2649 E, 2014/405 K. Kararlara <https://kazanci.com.tr/> adresinden ulaşılmıştır. (Erişim Tarihi: 22.12.2025)

⁴⁰⁷ Artuç / Gökcan, s. 4055-4056; Taner, 2023, s. 499; Kanbur, s. 4199.

öngörülmektedir. Anılan nedenle suçun basit hali için görevli ve yetkili mahkeme cinsel ilişkinin gerçekleştiği yer asliye ceza mahkemesidir. Eğer ikinci ve üçüncü fıkrada düzenlenen nitelikli haller söz konusu ise bu durumda cinsel ilişkinin gerçekleştiği yer ağır ceza mahkemesi görevli ve yetkili olacaktır⁴⁰⁸.

Belirtmek gerekir ki uygulamada mağdurun çocuk olduğu pek çok dava öncelikle çocuğun cinsel istismarı suçu isnadı ile ağır ceza mahkemesinde açılmakta ve fakat suçun hukuki niteliği reşit olmayanla cinsel ilişki suçu olarak değişmektedir. Fakat bu durumda CMK m. 6 gereği dosya görevsizlik kararıyla alt dereceli mahkemeye gönderilememekte ve dava ağır ceza mahkemesinde görülmeye devam etmektedir⁴⁰⁹.

2.5.3. Yaptırım ve Dava Zamanaşımı

Reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun basit hali için iki yıldan beş yıla, nitelikli halleri için ise on yıldan on beş yıla kadar hapis cezasının öngörüldüğünü belirtmiştik. Bu nedenle TCK m. 66/1-e gereği suçun basit halinde dava zanaşımı süresi sekiz yıl, TCK m. 66/1-d gereği nitelikli hallerinde ise dava zanaşımı süresi on beş yıldır.

Burada TCK m. 66/6'ya değinmek gerektiğini düşünüyörüz. Buna göre eğer reşit olmayanla cinsel ilişki suçu zincirleme şekilde işlenmişse altıncı fıkraya gereği yukarıda anılan süreler son cinsel ilişki eyleminin gerçekleştiği günden itibaren başlayacaktır. Yine eğer ki reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun faili çocuğun üstsoyu veya üzerinde hüküm ve nüfuzu olan kimseler ise bu durumda dava zanaşımı süresi suçun mağduru olan çocuğun on sekiz yaşını tamamladığı gün işlemeye başlayacaktır.

⁴⁰⁸ Bkz. 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanun m. 11 ve m. 12.

⁴⁰⁹ Kanbur, s. 4200; Taner, 2023, s. 499.

SONUÇ

Bu çalışmada ele alınan reşit olmayanla cinsel ilişki suçu pozitif hukuk normu olmanın ötesinde, çocuk kavramına hukuki yaklaşımı, cinsellik ve çocuk kavramının kesiştiği alanının doğuracağı sorunları, çocuğun bireysel gelişim süreci ve korunması arasındaki dengenin önemi gibi çok daha geniş bir tartışmanın merkezinde yer almaktadır. Ceza hukukunun koruma amacı ile bir birey olarak çocuğun özgürlük alanı arasındaki dengenin en çok sınındığı suç tipi, varlığı dahi her zaman ciddi tartışmalara konu olan TCK m. 104 ile karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışma kapsamında gerçekleştirilen incelemeler ilk olarak mevcut düzenleniş biçimiyle dahi reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun bir norm olarak tutarsızlığını ve uygulamaya dönük barındırdığı sorunları ortaya koymuştur. Kanaatimizce hukuk sistemimizde yer almaması gereken reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mevcudiyetinde ısrarcı olunacaksa var olan sorunlara ne şekilde çözüm getirilerek bir tutarlılığın oluşturulabileceği izah edilmiştir.

Tezin ilk bölümünde çocuk kavramının gelişimi ve cinsellik kavramından ne anlaşıldığı ya da ne anlaşılması gerektiği incelenmiştir. Çocuğun cinsel dokunulmazlığı ve gelişiminin korunması amacıyla getirilen kanuni düzenlemeler çoğu zaman çocuğun gelişen kapasitesini ve özgürlük alanlarını göz ardı eden, onu edilgen ve muhtaç bir konumdan öteye taşımayan anlayışın üzerine inşa olur. Ancak bu çalışmada çocuk kavramının kavramsal çerçevesini ortaya koymak maksadıyla yapılan değerlendirmelerde, çocuk kavramının yalnızca yaş temelli biyolojik bir evreye indirgenemeyeceği, sosyolojik, psikolojik, kültürel ve hukuksal pek çok boyutu bulunan çok katmanlı bir olgu olduğu izah edilmek istenmiştir.

Kavramsal çerçeve oluşturulmasının ardından suçun geçtiği tarihsel süreç incelenerek cinsel suçlara ahlak ve aile temelli bakış açısının günümüzde dahi izlerinin devam ettiği ortaya koyulmuştur. Ayrıca kanun sistematığında yer alan başkaca cinsel suç tipleri ile reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun karşılaştırması yapılarak kanun koyucunun mantığı ve amacı çözümlenmeye çalışılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde özellikle fail ve mağdur odaklı olmak üzere reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun mevcut düzenleniş şekli irdelenmiştir. Bu anlamda ilk olarak suçla korunan hukuki değerden ne anlaşılması gerektiği, teorik hedefin uygulamaya ne ölçüde yansıdığı anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Suçla korunan hukuki değer noktasında gerçekleştirilen tartışmalar ve değerlendirmelerin ardından suçun maddi unsuru olan cebir, tehdit veya hile olmaksızın gerçekleşen cinsel ilişki üzerinde durulmuştur. Kanunda yer alan diğer cinsel suç tipleri ile karşılaştırıldığında reşit olmayanla cinsel ilişki suçu maddi unsur bakımından farklılaşmaktadır. Öyle ki doğrudan rıza kavramına yer verilmemiş, vücuda organ veya sair cisim sokulması veya sokturulması değil cinsel ilişkinin gerçekleşmesi aranmıştır.

Burada odak noktası cinsel ilişki kavramından ne anlaşılması gerektiğidir. Cinsel ilişki kavramından anlaşılması gereken konusunda tam bir uzlaşma bulunamasa da doktrindeki ağırlıklı görüş ve Yargıtay'ın istikrarlı içtihatları örtüşmektedir. Buna göre cinsel organın vajinal ya da anal yoldan ithali cinsel ilişki kabul edilmekte, vücuda başkaca bir organın sokulması ya da sokturulması ile oral ilişki reşit olmayanla cinsel ilişki suçunu meydana getirecek cinsel ilişki kavramı içinde kabul edilmemektedir. Çocuğun cinsel dokunulmazlığını koruma ve yaşayacağı erken cinsel deneyimin hayatına yansıtacak olumsuz sonuçlarını engellenmeyi amaçladığı iddia olunan suç tipi açısından neden yalnızca penil penetrasyonun arandığı, başkaca davranışların neden dışlandığı açıklamaya muhtaçtır. Kaldı ki bu şekilde bir cinsel ilişki tanımı halinde kadının fail olduğu konumda yalnızca erkek mağdur olabilecektir. Yani bu suç tipi ya iki erkek arasında ya da bir kadın ile erkek arasından gerçekleşmek zorundadır. Böyle bir durumda da kanun koyucunun neden erkekler arasındaki homoseksüel ilişkiyi yasaklarken kadınlar arasındaki homoseksüel ilişkiye müdahale etmediği, bu durumda çocuğun korunması gereken bir cinsel menfaatinin olduğunu kabul etmediği anlaşılabilir değildir.

Bu şekilde bir anlam kargaşasının temelinde cinsel ilişkiye yönelik getirilen tanım yatmaktadır. Bu noktada bizce yapılması gereken, bu suç tipinin mevzuatımızda varlığında ısrarcı olunacaksa, cinsel ilişki kavramının geniş yorumlanması yahut açık kanuni bir düzenleme getirilmesidir. Öyle ki ya cinsel ilişkiden vücuda organ veya sair cisim sokulması veya sokturulması anlaşılmalı ya da bu yönde madde metninde açıkça düzenleme yapılmalıdır.

Tüm bu değerlendirmelerin ardından fail ve mağdur kavramları üzerinde durulmuştur. Öyle ki suç tipinin en problemli noktaların biri on beş – on sekiz yaş aralığında bulunan iki çocuğun rızaya dayalı cinsel ilişki yaşaması halinde kimin fail kimin mağdur olacağı ve şikâyet hakkının kime ait olacağı konusudur. Akran cinselliği olarak adlandırılan bu durumda üretilen çözümlerin tutarsızlığı uygulama açısından da maddi adalet duygusunu zedelemekte, öngörülemezlik ve belirsizlik yaratmaktadır. Genel kabul reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun failinin yaşının bir önemi bulunmadığı, on beş – on sekiz yaş aralığındaki çocuklar açısından da bu suç tipinin meydana geleceği yönündedir. Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler, karşılaştırmalı hukuktaki örnekler, çağın ve modern ceza hukukunun gerekleri göz önüne alındığında bizce burada ceza hukukunu ilgilendiren bir alan yoktur. Ancak elbette ki bu suç tipinin failin yalnızca on sekiz yaşından büyük kimseler olabileceğinin söylenebilmesi açısından açık kanuni düzenlemeye ihtiyaç vardır. Aksi takdirde akran cinselliği halinde kimin fail kimin mağdur olduğu ve şikâyet hakkının kime tanınacağı tatmin edici şekilde cevaplanamayacak, ceza hukukunun öngörülebilirlik ve belirlilik fonksiyonları ciddi zede olarak işlevsiz hale gelecektir.

Kanun koyucunun madde başlığı ve metni arasında kavram bütünlüğü oluşturamaması nedeniyle de bu suç tipinin mağdurunu kesin olarak belirlemek kimi zaman mümkün olmamaktadır. Örneğin evlenme yoluyla reşit kılınan bir çocuğun bu suçun mağduru olup olamayacağı tartışmalı bir noktadır. Bizce on beş yaşını tamamlamış her çocuk kanuni düzenleme gereği bu suçun mağduru olabilecektir. Ancak evlilik yoluyla reşit kılınan çocuğun eşiyile yaşadığı rızaya dayalı evlilik içi cinsel ilişki açısından bir çıkmaz söz konusudur. Madde başlığı ile metni arasında, kanun koyucunun özensizliği neticesinde ortaya çıkan çelişkinin giderilebilmesi adına madde başlığı ile metnin örtüşeceği şekilde bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Daha önce de belirtildiği gibi bizce bu suç tipi kanunda yer almaması gereken bir düzenlemedir. On beş yaşını tamamlamış ve mümeyyiz çocuğun rızası dâhilinde yaşadığı cinsel ilişki daha sonra aynı çocuğun şikâyeti ile cezalandırılmamalıdır. Zira burada hakkın kötüye kullanılması söz konusu olabileceği gibi zaten düzenlemenin kendisi çelişkili bir haldedir. Fiilin hukuki anlam ve sonuçlarını algılama yeteneği gelişmiş olan çocuğun rızasına hukuken geçerlilik tanımamak hukuki bir yaklaşım değildir.

Yasal temsilcisinin izniyle on yedi yaşındaki çocuğun, olağanüstü durumlar ve pek önemli sebeplerin varlığı halinde mahkeme kararıyla on altı yaşındaki çocuğun evlenmesine izin veren kanun koyucu, evlilik birliğinin doğal bir sonucu olan cinsel birlikteliğe de çocuk açısından imkan ve izin tanımıştır. Ancak aynı yaş aralığında bulunan çocuğun evlilik birliği dışında rızasıyla yaşadığı cinsel ilişki suç olarak düzenlenmiştir. Bu durumda sırf evlilik birliği içerisinde olduğu için yaşanan cinselliğin çocuğun gelişimine olumsuz etki etmediğini söylemek gerekecektir. Böyle bir durumda da kanun koyucunun evlilik birliği dışındaki cinselliği kabul etmediği, toplumsal ve ahlaki kaygılar neticesinde bu suç tipine yer verildiği ve bu suç tipiyle korunmak istenenin aslında çocuğun cinsel dokunulmazlığı ve gelişiminden ziyade genel adap ve aile düzeni olduğu sonucuna varılmaktadır. Böyle bir anlayış ise modern ceza hukukun gerekleriyle ve bireysel özgürlüklerle uyuşacak bir anlayış değildir.

Çalışmada değerlendirilen bir diğer husus da haksızlık yanılığının bu suç tipi açısından uygulanabilirliği hususudur. Mevcut düzenleme kapsamında failin ve mağdurun aynı yaş grubunda yer aldığı hallerde TCK m. 30/4 kapsamında haksızlık yanılığı açısından ayrıca ve titizlikle bir değerlendirme yapılması gerektiği kanaatindeyiz. On sekiz yaşından küçük fail bakımından haksızlık yanılığının uygulanabilirliği failin yaşına, gelişim düzeyine, algılama ve değerlendirme yeteneğine, büyüdüğü ve yaşadığı toplumsal, sosyal ve kültürel çevreye göre belirlenmelidir. Aynı yaş grubuna yer alan çocukların rızaya dayalı gerçekleştirdiği cinsel ilişkide, bu davranışın çocukların yaşadığı sosyal çevrede nasıl karşılandığı, çevrenin kabullerine göre toplumlarında bu davranışın meşru ve olağan bir olgu olarak kabul edilip edilmediği haksızlık yanılığının kaçınılmaz olup olmadığının değerlendirilmesinde ciddi kriterlerdir. Ancak görülmektedir ki uygulamada tam aksine bir tutum söz konusu olup, özellikle cinsel suçlara yönelik toplumsal hassasiyet nedeniyle haksızlık bilinci değerlendirmesi göz ardı edilmektedir. Ezcümle on sekiz yaşından küçük fail için haksızlık bilincinin mevcut olup olmadığı soyut varsayım ve kabullerle değil, her somut olaya göre ayrıca değerlendirilmelidir.

Buraya kadar yapılan açıklamalar ve tez çalışmasında yer verdiğimiz değerlendirmeler neticesinde suç tipinin varlığında ısrarcı olunacaksa mevcut sorunların çözülmesi açısından somut adımlar atılması gerektiğini söylemek gerekir. Öncelikle madde başlığı ve metni arasındaki çelişki giderilmelidir. Yine failin yaşına yönelik düzenleme

getirilerek reşit olmayanla cinsel ilişki suçunun failinin yalnızca on sekiz yaşından büyük kimseler olabileceği kabul edilmelidir. Zira tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmeler, karşılaştırmalı hukuk örnekleri ve çocuğun korunması ile bireysel özgürlük alanı tanınması arasındaki denge bu şekilde bir düzenlemeyi gerektirmektedir. Yine cinsel ilişki kavramından ne anlaşılması gerektiği madde metninden anlaşılammamaktadır. Bu nedenle de farklı yorumlara ve adalet duygusunu zedeleyecek uygulamalara yol açılmaktadır. Öyle ki cinsel ilişki kavramına getirilen yorum nedeniyle aynı yaşta ve cinsel gelişmişlik düzeyinde bulunan iki çocuktan yalnızca erkek olan cezalandırılmaktadır. Yine cinsel ilişki için mutlak ve belirleyici olanın erkek ve erkek cinsel organı olduğunun kabul edilmesi ne hukuk ilminin mantığına, ne çağın gereklerine ve anlayışına uymamaktadır. Bu nedenlerle cinsel ilişki kavramının tanımı içtihatlarla ve doktrin görüşlerine bırakılmamalı, kanun koyucu tarafından yapılmalıdır. Çocuğun cinsel gelişiminin yalnızca vajinal ya da anal yoldan cinsel organ duhulüyle korunacağı söylenemeyeceğinden, cinsel ilişki kavramı yerine vücuda organ veya sair cisim sokulması veya sokturulması ibaresi tercih edilmelidir. Yine ayrıca tıpkı diğer cinsel suçlarda olduğu gibi şikâyet hakkının kime ait olduğu da açıkça düzenlenmesi gereken başka bir husustur.

Sonuç olarak bu tez çalışması, çocuğu korumayı amaçlayan her düzenlemenin adalet duygusunu tatmin eden, hukuki belirlilik ve güvenilirliği ihlal etmeyen, ölçülü ve tutarlı sonuçlar doğurmadığını ortaya koymaktadır. Bu suç tipinin yorumlanmasında ön kabullerden ve toplumsal kaygılardan uzak, yalnızca çocuğu ve üstün yararını gözeterek bir yaklaşımın benimsenmesi zorunludur. Temennimiz şudur ki, çocuğun korunması ile bireysellik yolundaki gelişimi açısından somut adımlar atılarak ve kanuni düzenlemeler getirilerek, ceza hukukunun son çare olma niteliğinin de olduğu gözetilerek, daha adil, öngörülebilir, belirsizliklerden uzak, ölçülü ve tutarlı bir sistem inşa olunur.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, Emre İkbâl. *Müşterek Faillik*. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2024.
- Ağcaoğlu, İpek. *Mağduru Çocuk Olan Cinsel Suçlarda Suça Sürüklenen Çocuk*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2021.
- Akbulut, Berrin; Aksan, Murat. *Ceza Muhakemesi Hukukunda Uzlaştırma*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2019.
- Akbulut, Berrin. *Türk Ceza Hukuku Temel Bilgiler*. Seçkin Yayıncılık, 4. Baskı, 2024.
- Akçay, Ecem Ceylan. *Türk Ceza Kanunu'nda Çocukların Cinsel İstismarı Suçu*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2022
- Akdağ, Hale. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçuna İlişkin Bazı Değerlendirmeler*, Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 5, S. 9, 2017.
- Akkaya, Çetin. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2017.
- Aksakal, Enver. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. İstanbul Barosu Dergisi, C. 88, S. 2, 2014.
- American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 3rd ed. American Psychiatric Association Publishing, 1980.
- Amerikan Psikiyatri Birliği. *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayısal El Kitabı: Tanı Ölçütleri (DSM-III-R)*, Gözden Geçirilmiş 3. Baskı. Çev. Dr. Ertuğrul Köroğlu. Hekimler Yayın Birliği, 1989.
- American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. 5th ed., Text Revision (DSM-5-TR). American Psychiatric Association Publishing, 2022.
- Arslantürk, Mustafa. *Türk Ceza Kanunu Uygulamasında Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 8. Baskı, 2024.
- Artuç, Mustafa; Gökcan, Hasan Tahsin. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Cilt I. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2021.
- Artuç, Mustafa; Gökcan, Hasan Tahsin. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu Şerhi*, Cilt III. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2021.
- Artuk, Mehmet Emin; Çınar, Ali Rıza. *Yeni Bir Ceza Kanunu Arayışları ve Adalet Alt Komisyonu Tasarısı Üzerine Düşünceler*. Teoman Ergül (Ed.) Türk Ceza Kanunu Reformu Makaleler, Görüşler, Raporlar II. Kitap, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004.

- Artuk, Mehmet Emin; Gökçen, Ahmet; Yenidünya Ahmet Caner. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*, Adalet Yayınevi, 17. Baskı, 2018.
- Atilla Öztürk, Gülден. *Türk Ceza Kanunu'nda Müstehcenlik Suçu – Ceza Hukuku Monografileri* –. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2021.
- Aydın, Murat. *Çocukların Cinsel İstismarı ve Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2018.
- Barut, Yaşar. “Cinsel İlişki ve Cinsel Doyum.” Kurtman Ersanlı; Hatice Kumcağız (Ed.) *Cinsel Sağlık Eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, 2020.
- Baş, Eylem. *Ceza Hukukunda Fail ve Mağdur – Ceza Hukuku Monografileri* –. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2021.
- Bayraktar, Köksal. *Yeni Bir Ceza Kanunu Arayışları ve Adalet Alt Komisyonu Tasarısı Üzerine Düşünceler*. Teoman Ergül (Ed.) Türk Ceza Kanunu Reformu Makaleler, Görüşler, Raporlar II. Kitap, Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004.
- Baytemir, Erdal. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Adalet Yayınları, 1. Baskı, 2019.
- Beyazıt, Özgür. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Türkiye Adalet Akademisi Dergisi, C.1, S. 1, 2010.
- Bozada, Berfin. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Antalya Bilim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2021, Antalya.
- Centel, Nur; Zafer, Hamide. *Ceza Muhakemesi Hukuku El Kitabı*. Beta Yayınları, 7. Baskı, 2021.
- Çağlayan, M. Muhtar. *Türk Ceza Kanunu, Cilt III*. Yetkin Hukuk Yayınları, 3. Baskı, 1984.
- Çoban, Gizem Sebahat. “Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi Kendini Gerçekleştirme Basamağında Gizil Yetenekler.” *European Journal of Educational and Social Sciences*, C. 6, S. 1, 2021.
- Değirmenci, Olgun. *Ceza Hukukunda Yanılma Kavramı ve Hukuka Uygunluk Nedenlerinde Yanılma*. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S. 110, 2014.
- Demirbaş, Timur. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 19. Baskı, 2024.
- Dicle, Abdullah Nuri. “Cinsel Etik ve Cinsellikle İlgili Yasal Konular.” Kurtman Ersanlı; Hatice Kumcağız (Ed.) *Cinsel Sağlık Eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, 2020.

- Dirican, Rabia. *Tarihi Süreçte Çocukluk ve Çocuk Hakları*. Çocuk ve Gelişim Dergisi, C.2, S.2, 2018, s. 51–62.
- Doğan, Bahar. *Uluslararası Sözleşmeler Işığında Çocukların Kişisel Hakları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı İnsan Hakları Hukuku Programı, 2021, İzmir.
- Doğan, Recep. *Anlamlı Yanıt Üretilmeyen İkiem: Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Ankara Barosu Dergisi, C.75, S.1, 2017, s. 123–149.
- Dönmez, Burcu. *Çocuk Yargılaması, Ceza Muhakemesi Hukukunda Çocuklara Özel Soruşturma ve Kovuşturma Kuralları - Ceza Hukuku Monografileri -*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2023.
- Dursun, Selman. *Türk Ceza Hukukunda Cinsel Suçlara Genel Bir Bakış*. Ceza Hukuku Dergisi, S.24, 2014, s. 57–73.
- Dülger, İbrahim. *Cinsel Özgürlüğe Karşı İşlenen Suçlardan Irza Geçme Suçu*. Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Ceza ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı, 1998, Konya.
- Dülger, İbrahim. *Irza Geçme Suçunun Fail ve Mağdur Açısından Değerlendirilmesi*. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.8, S.1–2, 2000.
- Dülger, İbrahim. *Irza Geçme Suçunun Tarihsel Gelişimi*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S.6, 2000, s. 81–104.
- Ekici Şahin, Meral. *Ceza Hukukunda Rıza*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Ana Bilim Dalı Ceza ve Ceza Usul Hukuku Bilim Dalı, 2010, Ankara.
- Eraslan, Orhan. *Birinci Podyum Tartışması: Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Toplumsal Değişim Sürecinde Türk Ceza Kanunu Reformu Panel Kitabı I içinde. Türkiye Barolar Birliği Yayınları, 2004.
- Eraslan, Orhan. Karşı Oy Yazısı. *Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu* içinde.
- Erdem, Mustafa Ruhan; Tezcan, Durmuş; Önok, Rıfat Murat. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 22. Baskı, 2024.
- Erdem, Mustafa Ruhan; Tezcan, Durmuş; Sancakdar, Oğuz; Önok, Rıfat Murat. *İnsan Hakları El Kitabı*. Seçkin Yayıncılık, 10. Baskı, 2024.

- Erdoğan, Oğuz. *Rızanın Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerindeki Etkisi – Ceza Hukuku Monografileri*. Seçkin Yayıncılık. 1. Baskı, 2021.
- Erem, Faruk; Toroslu, Nevzat. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Savaş Yayınları, 4. Baskı, 1983.
- Erem, Faruk. *Türk Ceza Kanunu Şerhi – Özel Hükümler*, Cilt II. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 1993.
- Göktürk, Neslihan. *Haksızlık Yanılgısının Ceza Sorumluluğuna Etkisi*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2016.
- Gülşen, Recep. *Çocukların Kaçırılması ve Alkonması Suçu (TCK m. 234)*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C. 71, S. 1, 2013.
- Hacıoğlu, Burhan Caner. *1997 Tarihli Türk Ceza Kanunu Tasarısı Hakkında Düşünceler*. Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.1–2, 2000.
- Hafizoğulları, Zeki; Özen, Muharrem. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler Kişilere Karşı Suçlar*. US-A Yayıncılık, 4. Baskı, 2015.
- İçel, Kayıhan. *İçel Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Beta Yayınları, 7. Baskı, 2023.
- İnan, Ali Naim. *Çocuk Hakları Beyannamesi İlkelerinin Türk Hukuk Sistemine Etkisi*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, C.1, S.1, 1968, s. 201–219.
- Kamışlı, Gani; Taneri, Gökhan. *Kişilere Karşı İşlenen Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2018.
- Kanbur, Mehmet Nihat. *6545 Sayılı Kanun Değişiklikleri Çerçevesinde Türk Ceza Kanunu'nda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (TCK m.104)*. Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.16, Özel Sayı, 2014, s. 4139–4210.
- Kantarıcı, Nurullah. *Türk Ceza Hukukunda Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2016, Antalya.
- Kaplan, Mahmut. *Ceza Muhakemesinde Mağdur Kavramı ve Mağdur Hakları – Ceza Hukuku Monografileri –*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2024.
- Karakehya, Hakan. *Ceza Adaleti Sistemimizin En Önemli Yanlış Uygulamalarından Biri Olarak Cinsel İstismar Kapsamında Değerlendirilen Akran Cinselliği*. Eskişehir Barosu Dergisi, C. 8, S.1, 2023.
- Kırat, Emrah; Üreten Tandoğan, Selen. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Türkiye Adalet Akademisi Yayınları, 1. Baskı, 2022.

- Koca, Mahmut; Bozkurt, Özge; Akar, İbrahim. *Çocukların Kendi Aralarındaki Cinsel İlişkinin Cezalandırılabilirliği Sorunu*. Mahmut Koca (Ed.) Prof. Dr. Mehmet Emin Artuk'a Armağan. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2020.
- Korkmaz, Fulya. *Kişiyi Hürriyetinden Yoksun Kılma Suçunun Cinsel Amaçla İşlenmesi (TCK m. 109/5)*. Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 33, S.2, 2025.
- Köksal, Atacan. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*, Prof. Nevzat Toroslu'ya Armağan, Cilt II içinde. Ankara Üniversitesi Yayınları No: 459, 2015.
- Kurbanlı, Murat. *Basit Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (TCK m. 104/1)*. Selçuk Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu Dergisi, C. 6, S. 2, 2023, s. 105-145.
- Lynch, Fionn; Twohig, Aoife; Lyne, John; Molloy, Eleanor; McNicholas, Fiona. *Children's Rights and Wrongs: Respect, Equality and Dignity*. Irish Journal of Medical Science, C.194, S.1, 2024, s. 247–251.
- Mahmutoğlu, Fatih Selami; Karadeniz, Serra. *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler Şerhi*. Beta Yayıncılık, 2. Baskı, 2021.
- Memiş Kartal, Pınar. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki (TCK m.104)*. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.65, S.4, 2016, s. 2083–2100.
- Memiş Kartal, Pınar. *Türk Ceza Hukuku'nda Çocukların Cinsel İstismarı*. Der Yayınları, 1. Baskı, 2014.
- Meran, Necati. *Mağdur ve Suça Sürüklenen Çocuklarda Algılama Yeteneğinin Tespiti*. Terazi Hukuk Dergisi, C. 7, S. 68, 2012.
- Öğretir Özçelik, Ayşe Dilek; Yılmaz Bursa, Gülhan. “*Cinsel Gelişim*.” Ayşe Dilek Öğretir Özçelik (Ed.) *Çocuk Gelişimi*. Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı, 2021.
- Özbek, Veli Özer. *Müstehcenlik Suçu (TCK m. 226)*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2009.
- Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Meraklı, Serkan; Bacaksız, Pınar; Başbüyük, İsa. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, 2024. (2024a)
- Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Bacaksız, Pınar. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 19. Baskı, 2024. (2024b)
- Özbek, Veli Özer; Doğan, Koray; Bacaksız, Pınar. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 17. Baskı, 2024. (2024c)
- Özcan, Onur. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.19, S.3, 2022, s. 303–390.

- Özgenç, İzzet. *Akran Çocuklar Arası Cinsel Birliktelik ve Ceza Hukuku Sorumluluğu Sorunu Türk Uygulamasından Örnekler*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 24, S. 4, 2020. (2020a)
- Özgenç, İzzet. *Cinsel Dokunulmazlığa Karşı İşlenen Suçlar Bakımından İlgilinin Rızasının Ceza Hukuku Sorumluluğu Üzerindeki Etkisi*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.14, S. 2, 2020. (2020b)
- Özgenç, İzzet. *Cinsel Suçlar: Türk Ceza Kanununun Cinsel Suçlara İlişkin Düzenlemelerinin Dayandığı Felsefi Temel*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.14, S.1, 2020. (2020c)
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Seçkin Yayıncılık, 20. Baskı, 2024.
- Öztürk, Bahri; Tezcan, Durmuş; Erdem, Mustafa Ruhan; Alan, Esra; Sırma Gezer, Özge; Saygılar; Yasemin; Özaydın, Özdem; Erden Tütüncü, Efser Erden; Tok, Mehmet Can. *Ceza Muhakemesi Hukuku (Nazari ve Uygulamalı)*. Seçkin Yayıncılık, 18. Baskı, 2024.
- Öztürk, Mustafa Kağan. *Ceza Hukukunda Zincirleme Suç, Ceza Hukuku Monografileri*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2022.
- Polat, Mehmet Oğuz. *Tüm Boyutlarıyla Çocuk İstismarı-2 (Önleme ve Rehabilitasyon)*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2019.
- Sarı, Enver. *“Cinsel Gündü ve Cinsel Gündülenme.” Kurtman Ersanlı; Hatice Kumcağız (Ed.) Cinsel Sağlık Eğitimi*. Pegem Akademi Yayıncılık, 3. Baskı, 2020.
- Sarıgül, Ali Tanju. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunda Fail (TCK m. 104)*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.15, S.2, 2021, s. 711-754.
- Satılmışoğlu, Handan. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunda Suça Sürüklenen Çocuk*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2024, İstanbul.
- Serdar, Cem. *Basit ve Nitelikli Cinsel Saldırı Suçu (TCK m.102)*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2025.
- Soysal, Tamer. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanununun 104/II Maddesinin Anayasa'ya Aykırılığı Savıyla Anayasa Mahkemesi'ne Başvuru ve Bir Değerlendirme*. Legal Hukuk Dergisi, S.36, 2005.
- Şahin, Cumhuriyet; Göktürk, Neslihan. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 15. Baskı, 2024.

- Şen, Ersan; Maviş, Mert; Şahin, Buğra; Efe, M. Enes; Serdar, Cem. *Uygulamada ve İçtihatla Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2025.
- Tan, Mehmet. *Karşılaştırmalı – Gerekeçeli – Açıklamalı – İçtihatlı – Özetli Türk Ceza Kanunu Genel Hükümler (2 Cilt)*. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2011.
- Taner, Fahri Gökçen. *6545 Sayılı Kanunla Cinsel Suçlarda Yapılan Değişiklikler Üzerine Bir Değerlendirme*. Güncel Hukuk Dergisi, C. 8, S. 128, Ağustos 2014.
- Taner, Fahri Gökçen. *Çocuklar Arasında Rızaya Dayalı Olarak Gerçekleşen Cinsel Davranışlar Sorunu ve Bu Konuya İlişkin Olabilecek En Kötü Çözüm Önerisi: Evlendirme*. Hukuk Defterleri Dergisi, S. 18, Nisan 2019.
- Taner, Fahri Gökçen. *Cinsel Özgürlüğe Karşı Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023.
- Taner, Tahir. *Türk Ceza Kanununun 9.7.1953 Tarihli ve 6123 Sayılı Kanunla Değiştirilen Hükümleri*. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, C.3–4, S.19, 1954, s. 524–575.
- Taştan, Mehmet. *Cinsel Suçlarda İspat Sorunu ve Yargılama Usulü*. Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, 2024.
- Toprakçı, Meliha. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu (m.104)*. Yüksek Lisans Tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, 2022, Gaziantep.
- Toroslu, Nevzat; Feyzioğlu, Metin. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Savaş Yayınevi, 15. Baskı, 2016.
- Tozman, Önder. *Suçta Teşebbüs*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku (Ceza ve Ceza Usul Hukuku) Ana Bilim Dalı, 2008, Ankara.
- Ünal, Can. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu*. Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, 2019, İstanbul.
- Ünver, Yener. *“Türk Maddi Ceza Hukukunda Cinsel Suçların Eleştirisel Olarak İncelenmesi”* Yener Ünver (Ed.) II. Slovenya Uluslararası Hukuk Sempozyumu, Cinsel Suçlar ve Evlilik Hukuku. Seçkin Yayıncılık, 1. Baskı, 2014.
- Yaşar, Osman; Gökcan, Hasan Tahsin; Artuç, Mustafa. *Yorumlu - Uygulamalı Türk Ceza Kanunu, Cilt: III*. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2010.
- Yelboğa, Nurullah. *Çocuk Hakları Bağlamında Cinsel İstismarın İncelenmesi*. Sosyal Çalışma Dergisi, C.3, S.2, 2019, s. 202–221.
- Yeldan, Didem. *Uygulamada Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 3. Baskı, 2023.

- Yenerer Çakmut, Özlem. *Cinsel Şiddet Mağduru Çocuk Kavramı ve Türk Ceza Kanunu'nun Çocuğa Yönelik Cinsel Şiddet Düzenlemelerine Genel Bakış*. Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, C. 22, S. 1, 2016.
- Yenidünya, Ahmet Caner. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlar*. Legal Hukuk Dergisi, S. 33, 2005.
- Yenisey, Feridun; Plageman, Gottfried. *Alman Ceza Kanunu Strafgesetzbuch (StGB)*. Beta Yayınları, 2. Baskı, 2015.
- Yenisey, Feridun; Nuhoglu, Ayşe. *Ceza Muhakemesi Hukuku*. Seçkin Yayıncılık, 12. Baskı, 2024.
- Yıldız, Gamze. *Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçunun Faili Olan Suça Sürüklenen Çocuklar Bakımından Haksızlık Yanılgısının Değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi Lisansüstü Programlar Enstitüsü Hukuk Yüksek Lisans Programı, 2024, İstanbul.
- Yokuş Sevik, Handan. *5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu'nda Cinsel Saldırı ve Cinsel Taciz Suçları*. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, S.57, 2005, s. 243–282.
- Yokuş Sevik, Handan. *6545 Sayılı Kanun İle Cinsel Dokunulmazlığa Karşı Suçlarda Yapılan Değişikliklerin Değerlendirilmesi*. Ceza Hukuk ve Kriminoloji Dergisi, C. 3, S. 2, 2015.
- Yurtcan, Erdener. *Ceza Muhakemesi Kanunu Şerhi (CMK) Mart 2019 Tarihi İtibariyle 7165 Sayılı Yasayla Birlikte*. Seçkin Yayıncılık, 9. Baskı, 2019.
- Yurtcan, Erdener. *Yargıtay Kararları Işığında Cinsel Suçlar*. Seçkin Yayıncılık, 5. Baskı, 2021.
- Zeyrek, Ramazan. *Bütüncül Bir Ceza Hukuku Bakış Açısıyla Cinsel Suçların Çocuklar Tarafından İşlenmesinin Ele Alınması*. Rahime Erbaş ve Selen Çakırhan (Ed.) Cinsel Suçlar I. Adalet Yayınevi, 1. Baskı, 2023.

Web Kaynakları

- Alman Federal Adalet Bakanlığı, Strafgesetzbuch (StGB) – Alman Ceza Kanunu, <https://www.gesetze-im-internet.de/stgb/StGB.pdf>
- Anayasa Mahkemesi, E.2005/103, K.2005/89 sayılı Karar, <https://normkararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/Dosyalar/Kararlar/KararPDF/2005-89-nrm.pdf>

- Avrupa Konseyi, Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (Lanzarote Convention), <https://rm.coe.int/1680084822>
- Birleşik Krallık Hükûmeti, Sexual Offences Act 2003, <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/contents>
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), Convention on the Rights of the Child, <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/convention-rights-child>
- Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Yüksek Komiserliği (OHCHR), United Nations Standard Minimum Rules for the Administration of Juvenile Justice (Beijing Rules), <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-standard-minimum-rules-administration-juvenile>
- Fransız Cumhuriyeti, Code pénal – Fransız Ceza Kanunu, <https://www.legifrance.gouv.fr/>
- Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, <https://kazanci.com.tr/>
- Lexpera, 765 Sayılı Türk Ceza Kanunu, <https://www.lexpera.com.tr/mevzuat/kanunlar/turk-ceza-kanunu-765>
- Protection of Minors, France – Country Report, <https://www.protection-of-minors.eu/en/country/FR#answer10>
- Türk Dil Kurumu, Güncel Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr/>
- Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türk Ceza Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/593), <https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/tutanak/tbmm/d22/c059/tbmm22059119ss0664.pdf>
- UN Documents, Geneva Declaration of the Rights of the Child of 1924, <https://un-documents.net>
- Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Codice Penale – İtalyan Ceza Kanunu, <https://uwm.edu.pl/kpkm/uploads/files/codice-penale.pdf>
- World Association for Sexual Health, WAS Declaration on Sexual Rights, <https://www.worldsexualhealth.net/was-declaration-on-sexual-rights>

EK1 ORJİNALLİK FORMU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-15
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.12.2023
	FRM-YL-15 Yüksek Lisans Tezi Orjinallik Raporu <i>Master's Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev. Date	25.01.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA	
Tarih: .../.../.....	
Tez Başlığı (Türkçe): Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu	
Yukarıda başlığı verilen tezin a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam ... sayfalık kısmına ilişkin, .../.../..... tarihinde şahsım/tez danışmanım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından aşağıda işaretlenmiş filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orjinallik raporuna göre, tezin benzerlik oranı 'dır.	
Uygulanan filtrelemeler*:	
1. ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç	
2. ☐ Kaynakça hariç	
3. ☐ Alıntılar hariç	
4. ☐ Alıntılar dâhil	
5. ☐ 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç	
Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları'nı inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tezin herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.	
Gereğini saygılarımla arz ederim.	
Rukiye Eda Bakır	

Öğrenci Bilgileri	Ad-Soyad	Rukiye Eda Bakır
	Öğrenci No	N22231934
	Enstitü Anabilim Dalı	Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans Programı

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
Doç. Dr. Önder Tozman

* Tez **Almanca** veya **Fransızca** yazılıyor ise bu kısımda tez başlığı **Tez Yazım Dilinde** yazılmalıdır.

**Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Orjinallik Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esasları İkinci bölüm madde (4)'te de belirtildiği üzere: Kaynakça hariç, Alıntılar hariç/dâhil, 5 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç (Limit match size to 5 words) filtreleme yapılmalıdır.

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-15
		Yayın Tarihi Date of Pub.	04.12.2023
	FRM-YL-15 Yüksek Lisans Tezi Orjinallik Raporu <i>Master's Thesis Dissertation Originality Report</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

TO HACETTEPE UNIVERSITY GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES DEPARTMENT OF PUBLIC LAW	
Date: .../.../.....	
Thesis Title (In English): Crime of Sexual Relations with a Minor	
According to the originality report obtained by myself/my thesis advisor by using the Turnitin plagiarism detection software and by applying the filtering options checked below on .../.../..... for the total of pages including the a) Title Page, b) Introduction, c) Main Chapters, and d) Conclusion sections of my thesis entitled above, the similarity index of my thesis is	
Filtering options applied**:	
1. ☐ Approval and Declaration sections excluded	
2. ☐ References cited excluded	
3. ☐ Quotes excluded	
4. ☐ Quotes included	
5. ☐ Match size up to 5 words excluded	
I hereby declare that I have carefully read Hacettepe University Graduate School of Social Sciences Guidelines for Obtaining and Using Thesis Originality Reports that according to the maximum similarity index values specified in the Guidelines, my thesis does not include any form of plagiarism; that in any future detection of possible infringement of the regulations I accept all legal responsibility; and that all the information I have provided is correct to the best of my knowledge.	
Kindly submitted for the necessary actions.	
Rukiye Eda Bakır	

Student Information	Name-Surname	Rukiye Eda Bakır
	Student Number	N22231934
	Department	Institute of Social Sciences Department of Public Law
	Programme	Master's Degree Program with Thesis

SUPERVISOR'S APPROVAL

APPROVED
Assoc. Prof. Dr. Önder Tozman

**As mentioned in the second part [article (4)/3]of the Thesis Dissertation Originality Report's Codes of Practice of Hacettepe University Graduate School of Social Sciences, filtering should be done as following: excluding reference, quotation excluded/included, Match size up to 5 words excluded.

EK 2 ETİK KURUL MUAFİYET FORMU

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu <i>Form No.</i>	FRM-YL-09
		Yayın Tarihi <i>Date of Pub.</i>	22.11.2023
	FRM-YL-09 Yüksek Lisans Tezi Etik Kurul Muafiyeti Formu <i>Ethics Board Form for Master's Thesis</i>	Revizyon No <i>Rev. No.</i>	02
		Revizyon Tarihi <i>Rev. Date</i>	25.01.2024

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
KAMU HUKUKU ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA

Tarih: .../.../....

Tez Başlığı (Türkçe): Reşit Olmayanla Cinsel İlişki Suçu

Yukarıda başlığı verilen tez çalışmam:

1. İnsan ve hayvan üzerinde deney niteliği taşımamaktadır.
2. Biyolojik materyal (kan, idrar vb. biyolojik sıvılar ve numuneler) kullanılmasını gerektirmemektedir.
3. Beden bütünlüğüne veya ruh sağlığına müdahale içermemektedir.
4. Anket, ölçek (test), mülakat, odak grup çalışması, gözlem, deney, görüşme gibi teknikler kullanılarak katılımcılardan veri toplanmasını gerektiren nitel ya da nicel yaklaşımlarla yürütülen araştırma niteliğinde değildir.
5. Diğer kişi ve kurumlardan temin edilen veri kullanımını (kitap, belge vs.) gerektirmektedir. Ancak bu kullanım, diğer kişi ve kurumların izin verdiği ölçüde Kişisel Bilgilerin Korunması Kanuna riayet edilerek gerçekleştirilecektir.

Hacettepe Üniversitesi Etik Kurullarının Yönergelerini inceledim ve bunlara göre çalışmamın yürütülebilmesi için herhangi bir Etik Kuruldan izin alınmasına gerek olmadığını; aksi durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Rukiye Eda Bakır

Öğrenci Bilgileri	Ad-Soyad	Rukiye Eda Bakır
	Öğrenci No	N22231934
	Enstitü Anabilim Dalı	Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı
	Programı	Tezli Yüksek Lisans Programı

DANIŞMAN ONAYI

UYGUNDUR.
Doç. Dr. Önder Tozman

	HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	Doküman Kodu Form No.	FRM-YL-09
		Yayın Tarihi Date of Pub.	22.11.2023
	FRM-YL-09 Yüksek Lisans Tezi Etik Kurul Muafiyeti Formu <i>Ethics Board Form for Master's Thesis</i>	Revizyon No Rev. No.	02
		Revizyon Tarihi Rev.Date	25.01.2024

HACETTEPE UNIVERSITY GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES DEPARTMENT OF PUBLIC LAW	
Date: .../.../.....	
ThesisTitle (In English): Crime of Sexual Relations with a Minor	
My thesis work with the title given above:	
<ol style="list-style-type: none"> Does not perform experimentation on people or animals. Does not necessitate the use of biological material (blood, urine, biological fluids and samples, etc.). Does not involve any interference of the body's integrity. Is not a research conducted with qualitative or quantitative approaches that require data collection from the participants by using techniques such as survey, scale (test), interview, focus group work, observation, experiment, interview. Requires the use of data (books, documents, etc.) obtained from other people and institutions. However, this use will be carried out in accordance with the Personal Information Protection Law to the extent permitted by other persons and institutions. 	
I hereby declare that I reviewed the Directives of Ethics Boards of Hacettepe University and in regard to these directives it is not necessary to obtain permission from any Ethics Board in order to carry out my thesis study; I accept all legal responsibilities that may arise in any infringement of the directives and that the information I have given above is correct.	
I respectfully submit this for approval.	
Rukiye Eda Bakır	

Student Information	Name-Surname	Rukiye Eda Bakır
	Student Number	N22231934
	Department	Institute of Social Sciences Department of Public Law
	Programme	Master's Degree Program with Thesis

SUPERVISOR'S APPROVAL

APPROVED
Assoc. Prof. Dr. Önder Tozman